

Νέο Εθνικό Αμυντικό Δόγμα: Θεωρητική Βάση και Πρό- ταση-Πλαίσιο

υπό Ι. Θ. Μάζη, Καθηγητή Οικ. Γεωγραφίας/Γεωπολιτικής]

Ερευνητική Ομάδα

1. **Δρ. Ιωάννης Θ. Μάζης**, Καθηγητής. Επόπτης/Συντονιστής Ερευνητικής Ομάδας
2. **Δρ. Σταύρος Κάτσιος**, Επίκουρος Καθηγητής. Συμβολή στην συγγραφή του μέρους Γ
3. **Δρ. Ιωάννης Ε. Σαριδάκης**, Λέκτορας. Συμβολή στην συγγραφή του μέρους Δ, Μετάφραση στην Αγγλική
4. **Δρ. Γεώργιος Μιχαλακόπουλος**, Λέκτορας. Συμβολή στη συγγραφή του μέρους Δ
5. **Δρ. Ηλίας Ηλιόπουλος**, Ερευνητής Ι.Α.Α. Συμβολή στην συγγραφή των μερών Α, Β, Γ, και της «Εισαγωγής»
6. **Δρ. Κωνσταντίνος Γρίβας**, Ερευνητής Ι.Α.Α. Συμβολή στη συγγραφή του μέρους Γ
7. **Δρ. Φοίβος Αποστολόπουλος**, Ερευνητής Ι.Α.Α. Συμβολή στην συγγραφή του μέρους Α, Γ και Δ

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2004

Πίνακας Περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
I. Γενικές παρατηρήσεις-παραδοχές	3
II. Περί Εθνικών Συμφερόντων.....	3
A. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ.....	6
B. ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	7
Γ. ΜΟΡΦΗ & ΖΗΤΟΥΜΕΝΑ ΤΟΥ ΑΜΥΝΤΙΚΟΥ ΔΟΓΜΑΤΟΣ.....	14
1. Ανάλυση/εκτίμηση της γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής θέσεως της χώρας.....	14
α. Περιγραφή των Αρθρώσεων/Κέντρων του Γεωπολιτικού Συμπλόκου της Μεσογείου: γενικά χαρακτηριστικά.....	14
β. Γεωγραφικός προσδιορισμός των Αρθρώσεων/Κέντρων της Μεσογείου.....	15
γ. Άξονες γεωπολιτικών επιρροών.....	17
δ. Εκτιμήσεις.....	20
2. Ανάλυση/εκτίμηση του υποδείγματος προσηλώσεως.....	23
3. Καθορισμός Αποστολής των Ενόπλων Δυνάμεων.....	23
3.1. Εθνική Άμυνα-Αποτροπή.....	23
3.2. Συμμαχική Άμυνα-Αποτροπή/Συλλογική Ασφάλεια.....	23
3.3. Προβολή Ισχύος, Αμυντική Διπλωματία, Εταιρική Ασφάλεια.....	28
3.4. Εσωτερική Ασφάλεια/Ασφάλεια Ανθρώπινου και Οικολογικού Δυναμικού.....	33
4. Προσδιορισμός εθνικο/εθνοτικο-κρατικών απειλών.....	36
5. Αμυντική προπαρασκευή για το χειρότερο δυνατό σενάριο.....	37
6. Συμφωνία – συμμετρία Στρατηγικών, Επιχειρησιακών και Τακτικών Σκοπών.....	37
7. Σύγχρονη Τεχνολογία και Πόλεμος.....	37
7.1. Τεχνολογία.....	37
7.2. Πληροφορία και Πόλεμος.....	39
8. Ζήτημα «Επαγγελματικού Στρατού».....	42
9. Διάταξη των Σχέσεων Πολιτικών και Στρατιωτικών Ιθυνόντων.....	44
Δ. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ Ε.Α.Δ.....	44
Ε. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ Ε.Α.Δ.....	46
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	47

Οι διατυπούμενες στο κείμενο αυτό απόψεις απηχούν μόνον τις θέσεις του συντάκτου και της ερευνητικής του ομάδος και όχι κατ' ανάγκην τις θέσεις του Ι.Α.Α. ή του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Γενικές παρατηρήσεις-παραδοχές

Κατά τεκμήριο η σύνταξη ενός Αμυντικού Δόγματος έπεται της συντάξεως και υιοθετήσεως, εκ μέρους μιας Κυβερνήσεως, της Πολιτικής Εθνικής Ασφαλείας (National Security Policy), μέρος της οποίας αποτελεί η Αμυντική Πολιτική (Defence Policy), και κατά συνέπειαν, το Αμυντικό Δόγμα ενός κράτους.

Είναι χρήσιμο, στο σημείο αυτό, να δοθούν κάποιιοι ορισμοί ώστε να πληρούνται οι απαραίτητες θεωρητικές προϋποθέσεις κατανοήσεως των στόχων του υπό σύνταξη Εθνικού Αμυντικού Δόγματος.

Υπογραμμίζεται ότι το ανά χείρας κείμενο αποτελεί εργαλείο θεωρητικού προβληματισμού και, ως εκ της φύσεώς του, δεν αποτελεί κατ' ουδένα τρόπο παρουσίαση του Νέου Αμυντικού Δόγματος της Χώρας. Στόχος του είναι απλώς ο προβληματισμός επί σημαντικών παραμέτρων οι οποίες, κατά την άποψη του συντάκτου και των συνεργατών του, πρέπει να ληφθούν υπ' όψη από την εκάστοτε πολιτική ηγεσία, ούτως ώστε η τελική επεξεργασία του καταστατικού αυτού χάρτου να χαρακτηρίζεται από πληρότητα και αποτελεσματικότητα στον τομέα της προστασίας των Εθνικών μας Συμφερόντων σε όλους τους τομείς.

II. Περί Εθνικών Συμφερόντων

Η προϊούσα αλληλεξάρτηση, η οποία παρατηρείται στην σύγχρονη Διεθνή Πολιτική και Οικονομία, συνιστά αναμφιβόλως σοβαρή πρόκληση για τους κρατικούς δρώντες του διεθνούς συστήματος, υπό την έννοια ότι οι τελευταίοι καλούνται να αναπτύξουν και να επιδείξουν αξιόλογες ικανότητες προσαρμογής και συνεργασίας, προκειμένου να επιτύχουν την εξυπηρέτηση των Εθνικών Συμφερόντων και Σκοπών τους.

Συγχρόνως όμως, η εξέλιξη αυτή προσλαμβάνεται, από μερίδα ακαδημαϊκών πολιτών, γνωμηγητόρων ή και πολιτικών ιθυνόντων ακόμη, ως απόδειξη της υποτιθέμενης βασιμότητας του ιδεολογήματος της «διεθνούς κοινωνίας»¹. Υπό το κράτος δε παρομοίων ιδεολογημάτων διαπιστώνεται, από τους «Καντιανίζοντες, άμα δε και θεολογούντες διεθνολόγους»², η (υποτιθέμενη) υποχώρηση – μέχρις ολικής εκλείψεως – της έννοιας του Εθνικού Συμφέροντος, αλλά και η κατάργηση και αυτού του Έθνους-Κράτους.

Βεβαίως, δύσκολα θα διαφωνήσει κανείς με την παρατήρηση ότι, στο σημερινό διεθνές σύστημα, η έννοια του Εθνικού Συμφέροντος καθίσταται ολοένα και δυσχερέστερο να προσδιορισθεί³ – ή, τουλάχιστον, να προσδιορισθεί μονοσήμαντα. Ωστόσο, κατά την

1. Μάζης, Ιωάννης Θ., *Γεωπολιτική. Η Θεωρία και η Πράξη*. Αθήναι 2002, σελ. 182, υποσημ. 3, και σελ. 143.

2. Μάζης, όρα προαναφερθέν έργο, σελ. 1.

3. Περί «Εθνικού Συμφέροντος» παράβαλε τα μνημειώδη έργα του θεμελιωτή της Επιστήμης της Διεθνούς Πολιτικής και κλασικού εκπροσώπου της Σχολής του Πολιτικού Ρεαλισμού Hans J. Morgenthau: *In Defense of the National Interest*, New York, 1951. Επίσης: *The Problem of the National Interest*, εις: *Dilemmas of Politics*, Chicago, 1958, Κεφ. 4. Επίσης: *Macht und Frieden. Grundleitung einer Theorie de internationalen Politik*, Gütersloh, 1963. Επίσης: *Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace*, New York, 1978, 5th Edit. Πρβλ. επίσης Beard, Charles, *The Idea of National Interest: An Analytical Study in American Foreign Policy*, New York, 1934. Επίσης: Deutsch, Karl, *The Analysis of International Relations*, New York, 1978, ιδιαίτερος το κεφ. 3. Επί-

αντίληψη της Σχολής του Πολιτικού Ρεαλισμού και του Νεο-Ρεαλισμού⁴, τούτο συμβαίνει όχι επειδή εξέλιπε το Εθνικό Συμφέρον (ή αυτό τούτο το Έθνος-Κράτος), αλλά επειδή τα κράτη, συμμετέχοντας σε πολυμερείς/διεθνείς δομές, Διεθνή Καθεστώτα⁵ και Νέους Πόλους Συγκεντρώσεως Διεθνούς Ισχύος⁶, επιδιώκουν ολοένα και περισσότερο (και ολοένα και ευφυέστερα) να εξυπηρετούν τα Εθνικά Συμφέροντά τους όχι προδήλως και απ'ευθείας αλλά μέσω της επιρροής την οποία αυτά (τα κράτη) ασκούν στους κοινούς θεσμούς και τις κοινές πολιτικές των προαναφερθεισών πολυμερών/διεθνών δομών.

Επί του προκειμένου, οφείλει να ληφθεί σοβαρά υπ'όψη η καίρια παρατήρηση του Hans-Dieter Heumann αναφορικά (ιδίως) προς την Πολιτική της λεγομένης Ευρωπαϊκής Ολοκληρώσεως: «Εκείνο το οποίο, πρωτίτως, απαγορεύεται κατά την εξέταση της Integrationspolitik, είναι η εξιδανικέυσή της, ωσάν αυτή να ήτο μία διαδικασία, κατά την οποία η Εθνική Ισχύς και τα Εθνικά Συμφέροντα ουδένα ρόλο πλέον διαδραματίζουν»⁷.

«Το αντίθετο ισχύει», υπογραμμίζει ο προαναφερθείς και εξηγεί: «Τα επιμέρους κράτη σαφώς επιχειρούν να ασκήσουν εθνική επιρροή επί της κοινής πολιτικής και των κοινοτικών θεσμών. Μπορεί μεν οι σκοποί της Ευρωπαϊκής Ενώσεως να διατυπώνονται, σε αυξανόμενο βαθμό, δι-εθνικώς και υπερ-εθνικώς, αλλά τα κίνητρα και οι κατευθύνσεις προκύπτουν εκ των εθνικών προοπτικών»⁸. Διακρατικές και υπερεθνικές συμβάσεις και συνολογήσεις, διπλωματικού, αμυντικοπολιτικού ή οικονομικού χαρακτήρα, καθίστανται δυνατές εφ' όσον όλα τα συμβαλλόμενα έθνη-κράτη συμπράττουν – επί της αρχής, έστω, και ασχέτως επιμέρους διαφωνιών. Συμπράττουν δε εφ' όσον οι ιθύνοντες κρίνουν ότι τούτο εξυπηρετεί - κατά τον άλφα ή τον βήτα τρόπο, βραχυπροθέσμως ή μακροπροθέσμως - τα Εθνικά Συμφέροντά τους (εξ ου, άλλωστε, και η χρήση του όρου «κοινή πολιτική» αντί του όρου «ενιαία»).

σης: Kindermann, Gottfried-Karl, *Grundelemente der Weltpolitik. Eine Einführung*, 4. Auflage, München / Zürich, 1991, σελ. 19 και εξής.

4. Περί της Σχολής του Πολιτικού Ρεαλισμού και του Νεο-Ρεαλισμού (Δομικού Ρεαλισμού) όρα τα κλασσικά έργα του Hans J. Morgenthau καθώς επίσης λίαν δειγματοληπτικώς (πέραν των ήδη προαναφερθέντων των Karl Deutsch και Gottfried-Karl Kindermann): Waltz, Kenneth N., *Man, the State and War: A Theoretical Analysis*, New York, 1959. Επίσης: Του αυτού, *Theory of International Politics*, NY, 1979. Επίσης: Keohane, Robert O. (Ed.), *Neorealism and Its Critics*, NY, 1986.

5. Περί των Διεθνών Καθεστώτων πρβλ. Κουσκουβέλη, Ηλία Ι., *Διπλωματία και Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Αθήνα, 1995, σελ. 118. Αναφορικώς προς την (απολύτως θεμιτή και βάσιμη) κριτική του Καθηγητού Κουσκουβέλη έναντι του Πολιτικού Ρεαλισμού και Νεο-Ρεαλισμού περιοριζόμεθα, στο παρόν πόνημα, να υπενθυμίσουμε, τουλάχιστον ως προς τον δεύτερο, την παρατήρηση του Καθηγητού Kindermann, κατά την οποία ο Νεο-Ρεαλισμός αντιλαμβάνεται «τις έννοιες του Συμφέροντος και της Ισχύος ποικιλομόρφως *πολυλειτουργικώς* (η έμφαση υπάρχει στο κείμενο), δηλαδή όχι ως αναγόμενες αποκλειστικώς σε πολιτικές και στρατιωτικές παραμέτρους αλλά επίσης σε οικονομικές και κοινωνικοπολιτισμικές αντίστοιχες» (Kindermann, όρ. ανωτ., σελ. 24.)

6. Περί των Νέων Πόλων Συγκεντρώσεως Διεθνούς Ισχύος πρβλ. Μάζη, όρα ανωτέρω, ιδίως σελ. 38 κ. εξ. και 138 κ. εξ.

7. Heumann, Hans-Dieter, *Nationale Interessen und Sicherheit in Europa*. Στην έγκριτη επιθεώρηση του Γερμανικού Ομοσπονδιακού Κοινοβουλίου «Aus Politik und Zeitgeschichte», Nr. B 8/89, 17.2.1989, σελ. 14.

8. Όρα ανωτέρω.

Συνεπώς, το δόγμα των αλληλεξαρτωμένων Εθνικών Συμφερόντων στο σύγχρονο διεθνές περιβάλλον ασφαλώς ισχύει, τουλάχιστον για τις αποκαλούμενες Δυτικές Δημοκρατίες – ή, για να μιλήσουμε με επιστημονικούς όρους, για τους «Αριστοτελικο-Ρωμαϊκο-Ιουδαϊκής πολιτικής φιλοσοφίας κοινωνικούς σχηματισμούς»⁹. Εν τούτοις, ο αναλυτής της Διεθνούς Πολιτικής οφείλει, από καιρού εις καιρόν, να επιχειρεί να ξεδιαλύνει τον ιστό της περιιάλητης «αλληλεξαρτήσεως», απομυθοποιώντας την, ούτως ώστε να μπορεί να ερευνήσει το εύρος και το ποιόν, την ισχύ και τα τρωτά, αυτής της θαυμαστής και εντυπωσιακής αλληλουχίας, υπό το πρίσμα των διαφόρων εθνοκρατικών επιδιώξεων και συμφερόντων, προκειμένου να καταστεί δυνατόν να εξαχθούν ασφαλή επιστημονικά και πολιτικά συμπεράσματα.

Διότι «όποθεν του όρου του συρμού “αλληλεξαρτώμενα συμφέροντα” υποκρύπτονται, όχι σπανίως, οι μεμονωμένες κατευθύνσεις των ποικίλων Εθνικών Συμφερόντων», κατά την παρατήρηση του Christian Hacke¹⁰. Ιδίως δε η Πολιτική για την Ασφάλεια, πεδίο το οποίο κυρίως μας αφορά στο ανά χείρας πόνημα – και το οποίο ούτως ή άλλως αποτελεί «ιστορικά και πολιτικά, το βασιλείο του Έθνους-Κράτους» (Hacke) – παραμένει «και στην ολοκληρούμενη Ευρώπη, κατ’ ουσία, εθνικώς προσανατολισμένη, μέχρι σήμερα»¹¹.

Συνεπώς, το κρίσιμο ερώτημα της εποχής μας σε σχέση προς το Εθνικό Συμφέρον, δεν είναι, όπως συχνέστατα τίθεται από τους εκπροσώπους της Ιδεαλιστικής Σχολής, το εάν το Εθνικό Συμφέρον εκλείπει, αλλά ποιά εκ των επιμέρους Εθνικών Συμφερόντων «κοινοτικοποιούνται», ποιά δηλαδή εξ αυτών μπορούν να υπαχθούν, και όντως υπάγονται, σε ένα υπερκείμενο συμφέρον ενός Νέου Πόλου Συγκεντρώσεως Διεθνούς Ισχύος ή ενός Διεθνούς Καθεστώτος, χωρίς όμως να διακινδυνεύσει εκ του λόγου αυτού ο πυρήνας του Εθνικού Συμφέροντος εκάστου κρατικού δρώντος – αλλά, απ’εναντίας, να αποκομίσει πρόσθετο κέρδος. Και ο περί ου ο λόγος πυρήνας δεν είναι άλλος από την Ασφάλεια, είτε πρόκειται για την ασφάλεια της επικρατείας του έναντι εξωτερικής απειλής, είτε πρόκειται για την προστασία της καθεστηκυίας πολιτειακής τάξεως, του τρόπου βίου και της ευημερίας των πολιτών του – άλλωστε, επί των ημερών μας «Ασφάλεια σημαίνει κάτι περισσότερο (από Εξωτερική Ασφάλεια): Σημαίνει Οικονομική Ασφάλεια, Περιβαλλοντική Ασφάλεια και Ασφάλεια του Ανθρώπινου Δυναμικού»¹².

Επομένως, η τρέχουσα πρόσληψη, εκ μέρους τμήματος ακαδημαϊκών πολιτών, διαμορφωτών της κοινής γνώμης ή και πολιτικών ιθυνόντων, της συμμετοχής των κρατών σε υπερεθνικά σύνολα ως δηλωτικής της εκλείψεως του Εθνικού Συμφέροντος (ή και του Έθνους-Κράτους) – θεωρουμένης μάλιστα ως τυπικού παραδείγματος αυτής της εξελίξεως την περίπτωση της Ε.Ε. («αυτό το πολυεθνικό και όχι υπερεθνικό σύνολο που ονομάζουμε, με αισιοδοξία, Ευρωπαϊκή Ένωση»)¹³ – παραβλέπει το γεγονός ότι η περί ης ο λόγος εξέλιξη επιδέχεται και την αντίστροφη ανάγνωση: Η περιιάλητη απώλεια (μερική, έστω) Εθνικής Ισχύος και εκχώρηση Εθνικής Κυριαρχίας (ονομαστική, ή και

9. Μάζης, όρ. ανωτ., σελ. 144.

10. Hacke, Christian, *Nationale Interessen in einer interdependenten Welt*. Είς: Kaiser, Karl / Krause, Joachim, *Deutschlands neue Aussenpolitik*, Band 3: *Interessen und Strategien*, München 1996.

11. Όρ. ανωτ.

12. Liotta, P.H., *To Die For: National Interests and Strategic Uncertainties*, είς: «Parameters», Summer 2000, σελ. 46-57.

13. Μάζης, όρ. ανωτ., σελ. 181.

έμπρακτη σε πολλούς τομείς) σημαίνει, ταυτοχρόνως, και προσθήκη Εθνικής Ισχύος, και, υπ' αυτήν την έννοια, διεύρυνση Εθνικής Κυριαρχίας¹⁴.

Δικαίως, λοιπόν, παρατηρεί ο προσεκτικός μελετητής του διεθνούς συστήματος ότι οι αντοχές του εθνικοκρατικού προτύπου δοκιμάζονται, χωρίς όμως να καταργούνται¹⁵. Το δε Έθνος-Κράτος, μακράν του να διαλύεται, να καταργείται κλπ (όπως δεν κουράζονται να εξαγγέλλουν οι θιασώτες της εκκοσμικευμένης θεολογίας του Ολοκληρωτικού Μετα-Εθνικού Προοδευτισμού)¹⁶, μετεξελίσσεται, προσδιορίζει τους όρους συμμετοχής του σε Νέους Πόλους Συγκεντρώσεως Διεθνούς Ισχύος και την έκταση των εκχωρηθησομένων σ' αυτούς εξουσιών και αρμοδιοτήτων του, έχοντας όμως πάντοτε κατά νουν ότι η διαδικασία αυτή αποσκοπεί ακριβώς σε μία «βελτιστοποίηση» (Optimierung), κατά την διατύπωση του Καθηγητού Hans-Peter Schwarz, της προαγωγής των Εθνικών Συμφερόντων του, τόσο επί της ουσίας όσο και μεθοδολογικά.

A. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Ως Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας νοείται το πλέγμα των σχετικών δράσεων οι οποίες, βασιζόμενες στην χρήση των καταλλήλων μέσων, ικανοποιούν το περί ασφαλείας αίτημα ενός κράτους και κατισχύουν κατά πάσης φύσεως απειλής που εκδηλώνεται ή τείνει να εκδηλωθεί κατά των εθνικών συμφερόντων από εσωτερικούς ή εξωτερικούς παράγοντες. Η Πολιτική αυτή διακρίνεται σε τέσσερις συνιστώντες κλάδους:

A.1. Τον κλάδο της *Στρατιωτικού Τύπου Αμυντικής Στρατηγικής* (Military Security Policy), ο οποίος, συμφώνως προς τον Sir Basil Liddel-Hart, αφορά στην αντιμετώπιση εξωτερικής απειλής (external threat) μέσω του «εναρμονισμού των δυνατών πολιτικών επιλογών προς τα διαθέσιμα στρατιωτικά μέσα»¹⁷.

A.2. Τον κλάδο της *Πολιτικής Εθνικής Συνοχής* (Situational Security Policy), ο οποίος αφορά στην καταπολέμηση κινδύνων προερχομένων από κοινωνικο-πολιτισμικές, δημογραφικές, οικονομικές και οικολογικές μεταβολές στο εθνικό πλαίσιο.

A.3. Τον κλάδο της *Πολιτικής Εσωτερικής Ασφαλείας* (Homeland / Internal Security Policy), ο οποίος αφορά στην αντιμετώπιση κινδύνων διαβρώσεως της Εθνικής Ασφαλείας εκ των έσω. Η Εσωτερική Ασφάλεια επικεντρώνεται ιδίως στο ζήτημα των δημογραφικών-οικονομικών-γεωπολιτισμικών αλλαγών, οι οποίες δύνανται να αποτελέσουν απειλές υπό τις εξής οπτικές γωνίες:

- (i) εισδοχή στο πλαίσιο του εθνικού γεωγραφικού χώρου εθνοπολιτισμικών («εθνοτικών» / «θρησκευτικών») συγκρούσεων, οι οποίες δύνανται να λάβουν τρομοκρατική και, κατ' επέκταση, ανατρεπτική διάσταση.
- (ii) διάβρωση της κοινωνικής συνοχής και ρήξη του εθνικού κοινωνικού ιστού μέσω της δημιουργίας μη ενσωματωμένων κοινωνικώς εθνοτικών / θρη-

14. Κουσκοβέλης, όρ. ανωτ., σελ. 154.

15. Μάζης, όρ. ανωτ., σελ. 144.

16. Ο John Fonte προτιμά τον όρο «Transnational Progressivism», ενώ ο πολύς Παναγιώτης Κονδύλης ομιλεί περί «Progressivismus». Για μία ολοκληρωμένη κριτική των διεθνιστικών ιδεολογημάτων του συρμού όρα το μνημειώδες όσον και ογκώδες έργο του Κονδύλη, ιδιαιτέρως δε: Kondylis, Panajotis, *Planetarische Politik nach dem Kalten Krieg*, Berlin 1992.

17. Πρβλ. Liddel-Hart, *Strategy*, N.Y., 1967, p.335.

σκευτικών θυλάκων, οι οποίοι δύνανται να οδηγήσουν σε φαινόμενα «θερμής» ριζοσπαστικοποίησης με επικίνδυνα για την Εσωτερική Ασφάλεια αποτελέσματα.

- (iii) δημιουργία δικτύων ή πυρήνων Οργανωμένου Εγκλήματος (διαφθορά, διακίνηση και εμπορεία ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, δουλεμπόριο, λαθρεμπόριο όπλων, λαθρεμπόριο πυρηνικών υλικών κ.τ.λ.) για την κάλυψη των αναγκών των εθνοτικο-θρησκευτικών αυτών θυλάκων και σε συνεργασία με διεθνικά (transnational) κυκλώματα Οργανωμένου Εγκλήματος.
- (iv) τοποθέτηση και εκμετάλλευση του οικονομικού προϊόντος των ανωτέρω εγκληματικών δραστηριοτήτων για λογαριασμό διεθνών κυκλωμάτων τρομοκρατίας (ή/και ενσωμάτωσή του στο νόμιμο εθνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα).

A.4. Και τέλος, τον κλάδο της *Αμυντικής Διπλωματίας και Intelligence Diplomacy*. Η Αμυντική Διπλωματία λειτουργεί με γνώμονα την συλλογή αμυντικής φύσεως πληροφοριών από το γεωστρατηγικό περιβάλλον του ενδιαφερομένου εθνικο-κρατικού δρώντος, με σκοπό την πρόληψη θερμών κρίσεων και την προβολή εθνικής ισχύος του συγκεκριμένου δρώντος (National Power Projection) στο περιβάλλον αυτό.

B. ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ως *Αμυντική Πολιτική* ενός έθνους μπορεί να χαρακτηριστεί το σύνολο των μέτρων στρατιωτικής, πολιτικής, διπλωματικής, οικονομικής, πολιτισμικής και ψυχολογικής φύσεως η λήψη των οποίων εγγυάται ότι: i) ένα κράτος δεν θα εξαναγκασθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο στην εκχώρηση κεκτημένων του, υλικής ή αξιακής φύσεως (εθνικών συμφερόντων), προκειμένου να αποφύγει την εμπλοκή του σε πόλεμο και ii) το κράτος αυτό θα είναι σε θέση να υπερασπισθεί επιτυχώς τις εν λόγω αξίες, εφόσον η πολεμική εμπλοκή καταστεί, παρά ταύτα, αναπόφευκτη¹⁸.

Θεμελιώδες στοιχείο της Πολιτικής Εθνικής Ασφαλείας, εν τη ευρεία εννοία, και της Αμυντικής Πολιτικής, ειδικότερα, είναι η Ισχύς. Ορίζουμε δε ως ισχύ, στην διεθνή βιβλιογραφία, την ικανότητα μιας χώρας (ακριβέστερα: ενός εθνο-κρατικού παίκτη / δρώντος) να καθιστά τους λοιπούς παίκτες / δρώντες του διεθνούς συστήματος ή υποσυστήματος έτοιμους ή πρόθυμους να συναινούν με τις επιλογές του, μέσω της άμεσης ή υπονοούμενης χρήσεως συγκεκριμένων δυνατοτήτων του δρώντος / παίκτη αυτού, δηλαδή: οικονομικών, χρηματοπιστωτικών, τεχνολογικών, στρατιωτικών, θεσμικών, διπλωματικών, γνωσιολογικών, γεωγραφικών, πολιτιστικών και δημογραφικών.

Η αλληλεπίδραση των προαναφερθεισών παραμέτρων της ισχύος ορίζει, τελικώς, το είδος και το μέγεθος της ισχύος μιας χώρας, καθώς και την ιστορική ανθεκτικότητά της, ως πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής οντότητας. Όσο λιγότερες δι-

18. Πρβλ. Ηλιόπουλος, Ηλίας / Σκιαδάς, Δημήτριος, *Πολιτικο-Στρατιωτικές Σχέσεις και Αμυντική Διπλωματία. Θεωρητική, Συγκριτική και Θεσμική Ανάλυση*, Αθήνα 2004, σ. 5 [έκδοση I.A.A.]. Οι συγγραφείς παραπέμπουν στους Murray/Viotti (edit.), *The Defence Policies of Nations*, Third Edition, Baltimore/London, 1994, Introduction, p. xix και Snyder, Glenn/ Diesing Paul, *Conflict among Nations: Bargaining, Decision Making and System Structure in International Crisis*, Princeton/N.York, 1977.

αστάσεις ισχύος διαθέτει ή μπορεί να αξιοποιήσει προς ίδιον όφελος μια χώρα, τόσο ζημιούται από πλευράς ισχύος και τόσο περισσότερο υπόκειται στην επιρροή άλλων χωρών.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Τουρκία, η οποία έχει στηρίξει την Εξωτερική της Πολιτική σε τρεις μόνον διαστάσεις ισχύος (*στρατιωτική, γεωγραφική και διπλωματική*), πράγμα που εξηγεί την προσπάθεια της πλειοψηφούσης μερίδος των πολιτικών της δυνάμεων για την εισδοχή της στην Ε.Ε. Τοιουτοτρόπως εξηγείται, εν μέρει, επίσης και η πιεστική πολιτική των Η.Π.Α. έναντι της ΕΕ επί του θέματος αυτού – πέραν της άλλης εξηγήσεως, που αφορά στις αμερικανικές επιδιώξεις περιορισμού του ρόλου της ΕΕ στο γεωστρατηγικό παίγνιο που ξεκινά από το Γιβραλτάρ και την Κρήτη, διέρχεται από την Κύπρο και το Ισραήλ και εξικνείται μέχρι την Ινδία και την Κίνα.

Στην Ελλάδα, ουδέποτε στο παρελθόν συντάχθηκε πρόταση Στρατηγικής Εθνικής Ασφαλείας και, επειδή η μέχρι τούδε πρακτική αποδεικνύει ότι η διαχείριση των παντοειδών διαστάσεων της Εθνικής Ισχύος συντελείται ασύνδετα, χωρίς κεντρικό άξονα αναφοράς και στερούμενη μεσο-μακροπρόθεσμης προοπτικής, είναι επακόλουθο το Εθνικό Αμυντικό Δόγμα της χώρας να στηρίζεται σε οιονεί αξιωματικές παραδοχές οι οποίες, σε περίπτωση σοβαρών κρίσεων, ενδέχεται να αποδειχθούν άκρως αισιόδοξες.

Στο νέο διεθνές περιβάλλον ασφαλείας είναι πιθανή η ανάπτυξη «ασυμμέτρων» απειλών στη χώρα μας, κατά στόχων συμμαχικών συμφερόντων αλλά και αμιγώς ελληνικών. Μετά την λήξη του διπολισμού, η Ελλάς ζει πλέον σε περιβάλλον ολοκληρωτικού ανταγωνισμού, με αστάθεια και ρευστότητα καταστάσεων στον βόρειο περιγυρό της - όπου εκκρεμούν και σοβαρά εθνικά θέματα με κυφορούμενους κινδύνους για την εθνική μας ασφάλεια - και με υπαρκτή πάντοτε την *μόνιμη απειλή* από την Τουρκία, με την οποία είχαμε τα τελευταία 45 χρόνια πέντε μείζονες κρίσεις (1955, 1963, 1967, 1974 και 1996), με συνέπεια την τουρκική εισβολή και κατοχή του 40% των εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας, την διεκδίκηση του ημίσεως του Αιγαίου και την απώλεια των τελευταίων εναπομεινάντων στην αντίπερα όχθη του Αιγαίου γεωπολιτισμικών ερεισμάτων του Ελληνισμού - ανάγνωθι: εκπατρισμός Ελληνικής μειονότητας Κων/πόλεως, Ίμβρου και Τενέδου.

Η Ελλάδα, από πλευράς γεωστρατηγικής προσεγγίσεως, αποτελεί τμήμα του Rimland, της Δακτυλίου Γης, η οποία λειτουργεί ως ανάχωμα των καθοδικών προς την Μεσόγειο τάσεων της Ευρασιατικής Χερσαίας Δυνάμεως, όπως αυτή νοείται, από αγγλοσαξωνικής πλευράς, ως «δυνητικώς ομοιογενής στρατηγική απειλή». Αυτή η κατά Spykman ανάγνωση των ισορροπιών διεθνούς ισχύος αποτελεί και τον βασικό άξονα της γεωστρατηγικής αντίληψεως της διεθνούς πραγματικότητας από αμερικανικής πλευράς, ανεξαρτήτως πολιτικής τοποθετήσεως. Οι δύο θεμελιώδεις κομματικοί εκφραστές της πολιτικής πραγματικότητας εντός των ΗΠΑ (Ρεπουμπλικανοί και Δημοκρατικοί) διαφέρουν μόνον ως προς την έμφαση που δίδουν στην άσκηση ενός εμφανεστερού ή συγκεκαλυμμένου ηγεμονικού ρόλου των Η.Π.Α στον κόσμο (περισσότερο ή λιγότερο μονομερούς, με περισσότερη ή λιγότερη έμφαση στην χρήση της στρατιωτικής ισχύος και με ροπή στην πολυμερή συνεργασία, οι μεν πρώτοι μόνον όταν αυτή καθίσταται αναγκαία, οι δε δεύτεροι σχεδόν πάντοτε όταν αυτή είναι εφικτή). Δεδομένου ότι οι Η.Π.Α καθορίζουν τις κύριες ευρωπαϊκές στρατηγικές επιλογές στον τομέα της Άμυνας και της Ασφάλειας, και θα συνεχίσουν να το πράττουν για τα επόμενα χρόνια - λόγω ανικανότητας ή και ηθελημένης oligωρίας των Ευρωπαίων -, αλλά και επειδή οι Η.Π.Α αποτελούν τον κύριο ρυθμιστή, θετικώς ή αρνητικώς, των πραγμάτων στην Ν/Α Μεσόγειο, για τους λόγους αυτούς, κατ' ανάγκην, η γεωστρατηγική αντίληψη του

ελλαδικού χώρου, όπως και η Αμυντική Πολιτική της χώρας μας, οφείλει να έχει ως βάση εκκινήσεως την αντίληψη των Η.Π.Α για τον ευρύτερο Μεσογειακό Χώρο και, συνακόλουθα, τις μείζονες στρατηγικές επιλογές τους.

Με την εκλογή Μπους αποκρυσταλλώθηκαν οι γενικοί θεωρητικοί άξονες που χαρακτηρίζουν και την μετεξέλιξη του Αμυντικού Δόγματος των Η.Π.Α, κατά συνέπεια την αλλαγή δομών και στοχεύσεων του Ν.Α.Τ.Ο, όπως και την θεωρητική ανάλυση αλλά και την συνακόλουθη πρακτική άλλων μεγάλων κρατών (Γαλλία, Γερμανία, Κίνα, Ινδία, το σύνολο των κρατών της Αραβικής Χερσονήσου, Πακιστάν, Αυστραλία, Ρωσία). Ο άξονας του σχεδιασμού των Η.Π.Α εξηγείται υπερεπαρκώς από τους χάρτες 43 και 44 στο *Η Γεωγραφία της Ειρήνης* του Ν. Spykman, σσ. 174 και 175¹⁹. Αμφότεροι αποκαλύπτουν πόσο ουσιώδης είναι ο χώρος του Αιγαίου για να ελεγχθεί στο μέλλον τυχόν δημιουργία ενιαίου Ευρασιατικού Χώρου – αναδεικνύοντας συνάμα και τον ρόλο που επιτελούν για τον ίδιο σκοπό το Ιράκ, το Ιράν, το Πακιστάν, η Ινδία, η Κίνα, αλλά και η Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Σημειωτέον ότι, την εποχή που εξεπονήθη η ανάλυση του κορυφαίου Αμερικανού γεωγράφου, η έκταση των πετρελαιοφόρων κοιτασμάτων της Αραβικής Χερσονήσου ήταν άγνωστη. Έκτοτε, ο έλεγχος των Ιράκ και Ιράν έγινε επιτακτικότερος. Επιπλέον, μετά την κατάρρευση του Σοβιετικού Πόλου Ισχύος, την ανεξαρτησία των διαφόρων πρώην Σοβιετικών Δημοκρατιών του Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας, και την συνεπακόλουθη διάνοιξη των κοιτασμάτων πετρελαίου της Κασπίας Θάλασσης και της Κ. Ασίας για τις αμερικανικές, και λοιπές δυτικές, εταιρίες, οι Η.Π.Α. έχουν επιδοθεί με ζήλο στην προσπάθεια ελέγχου του (γεωγραφικός νοουμένου) «τραπεζιού του πετρελαίου» (Κασπία – Αραβική Χερσόνησος, Ιράκ – Ιράν), και - μέσω αυτού - του ρυθμού και τρόπου αναπτύξεως της ισχύος τόσο της Ευρώπης όσο και των αναδυόμενων πανίσχυρων και ενεργειοβόρων αγορών της Κίνας και της Ινδίας. Στόχος των Η.Π.Α. είναι να επιτύχουν μακροχρόνια πλανητική επικυριαρχία με οικονομία «σκληρής ισχύος».

Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτουν πέντε (5) σημεία αμέσου γεωστρατηγικού ενδιαφέροντος τα οποία και πρέπει να ερευνηθούν:

Πρώτον, το είδος και το εύρος της επικυριαρχίας που θα επιθυμούσαν οι Η.Π.Α στο Αιγαίο, και, κατά συνέπεια, το πώς θα μπορούσε η αμερικανική αυτή επιδίωξη να χρησιμοποιηθεί προς όφελος της χώρας μας.

Δεύτερον, δεδομένου ότι πρόκειται για την κατ' εξοχήν περιοχή συνδυασμένων επιχειρήσεων στον Ελλαδικό Χώρο, θα πρέπει να προσδιοριστεί το ειδικό βάρος του Αιγαίου στον καθορισμό του Αμυντικού μας Δόγματος με γνώμονα τις νέες, γεωστρατηγικής φύσεως, δυναμικές της μεσογειακής λεκάνης και την αξιολόγησή τους από αμερικανικής πλευράς.

Τρίτον, να εξετασθούν εμβριθώς οι παράμετροι ισχύος και οι μελλοντικές προοπτικές του Γαλλο-Γερμανικού Άξονος, ο οποίος δυνατόν να προσδώσει τελείως διαφορετικό νόημα στην Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας, καθώς και οι πιθανότητες υλοποιήσεως ενός γερμανο-ρωσικού (και γαλλο-γερμανο-ρωσικού) γεωστρατηγικού συμπλέγματος.

19. Σ.Σ.: Ι.Θ. Μάζης (ed.), Ν. Spykman, *Η Γεωγραφία της Ειρήνης*, Πρόλογος-Εισαγωγή: Ιωάννης Θ. Μάζης, μετάφραση Π. Κελάνδριας, Εκδόσεις Παπαζήση/Geolab, Αθήνα 2004.

Τέταρτον, να εξετασθούν επίσης οι εκδοχές συμβιώσεως ή ανταγωνισμού μεταξύ μιας αγγλοσαξωνικής και μιας ηπειρωτικής/«ευρωκεντρικής» γεωστρατηγικής οντότητας, και συνεπώς, η από πλευράς Αμυντικής Πολιτικής τοθέτηση της χώρας μας σε θεωρητικό (πολιτικοδιπλωματικό) αλλά και πρακτικό (εξοπλιστικό/λογιστικό) επίπεδο. ναφορικώς με τα προαναφερθέντα σημεία, η έρευνα για την εκπόνηση ενός Αμυντικού Δόγματος πρέπει να διεξαχθεί με προοπτική εικοσαετίας τουλάχιστον. Σημαντικοί συντελεστές που οφείλουν να ληφθούν υπ'όψη κατά την εξέταση είναι οι σχέσεις μεταξύ των οπλικών βιομηχανιών των ανωτέρω αξόνων και η ευρύτερη οικονομική και πολιτική συνεργασία τους. Εξ άλλου, η πολιτιστική διπλωματία μεταξύ των συνιστωσών δυνάμεων των ανωτέρω αξόνων αποτελεί κριτήριο για την ανάγνωση των τάσεων γεωστρατηγικής συνεργασίας μεταξύ των.

Πέμπτον, να εξετασθεί η αξιοποίηση των μη στρατιωτικών διαστάσεων ισχύος της χώρας στο πλαίσιο του επικρατεστέρου εκ των δύο προαναφερθέντων γεωστρατηγικών σεναρίων (Αγγλοσαξωνική επιρροή - Ηπειρωτική/Ευρωκεντρική επιρροή).

Να σημειωθεί ότι η τρέχουσα «γεωπολιτίζουσα» - και όχι γεωπολιτική - ανάλυση που φαίνεται να επικρατεί σε ορισμένους κύκλους των ελληνικών ακαδημαϊκών και πολιτικών ελίτ αποφαίνεται ότι ο ρόλος της χώρας συνίσταται στο να αναδειχθεί σε «Βαλκανική Υπερδύναμη». Ωστόσο, εκ των ανωτέρω εκτεθέντων πρόκειται για δευτερεύουσα στόχευση. Ασφαλώς ενδιαφέρει να διασφαλισθούν οι οδικοί και σιδηροδρομικοί άξονες, και να διατηρηθεί η ισορροπία δυνάμεων η οποία θα επιτρέψει την έγκαιρη αποσόβηση κρίσεων. Εν τούτοις, από γεωπολιτικής και αμυντικοπολιτικής απόψεως, η περιοχή της Βαλκανικής αποτελεί δευτερεύον και όχι πρωτεύον πεδίο για τα μακροπρόθεσμα εθνικά συμφέροντα της χώρας μας. Παρουσιάζει μεν εξαγωγικό ενδιαφέρον (καίτοι όχι ιδιαίτερος υψηλό), αποτελώντας την κλασική οδό επικοινωνίας με την υπόλοιπη Ευρώπη, αλλά, ένεκα της επεκτάσεως του Ν.Α.Τ.Ο και της Ε.Ε.²⁰, η Βαλκανική θα καταστεί, συν τω χρόνω, ούτως ή άλλως περισσότερο ασφαλής και προβλέψιμη. Αντιθέτως, οι μείζονες κίνδυνοι δύνανται να προέλθουν κυρίως από τα ανατολικά και νοτιο-ανατολικά.

Κατά συνέπεια, θα πρέπει να ερευνηθεί κατά πόσον υπάρχει ρόλος για τις Ένοπλες Δυνάμεις στην προστασία των θαλασσιών οδών ανεφοδιασμού, οι οποίες και αποτελούν τον μοναδικό ενεργειακό άξονα της χώρας - και αν ναι, κατά ποιόν τρόπο. Πόσο μακράν της Ελλάδος μπορεί - και πρέπει - να φθάσει, εάν απαιτηθεί, αλλά και πώς θα οικοδομηθεί, από νομικής, πολιτικής και, κυρίως, αμυντικής απόψεως, αυτή η προστασία. Ενδεχομένως αυτό το ζητούμενο να διαμορφώσει και το *Νέο Δόγμα Ειδικών Επιχειρήσεων*, καθορίζοντας την μορφή και τον εξοπλισμό τους. Ανάλογος προβληματισμός θα πρέπει να κατατεθεί και όσον αφορά άλλες μορφές ενέργειας, οι οποίες ενδεχομένως να αποτελέσουν στόχους σε περίπτωση επιχειρήσεων προβολής ισχύος η /και προπαρασκευής πόλεμου εκ μέρους άλλων χωρών. Το θέμα είναι μείζον, διότι η ισχύς των Ενόπλων Δυνάμεων που στηρίζονται στην τεχνολογία για μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων ζωτικής σημασίας είναι δυνατόν και πιθανόν να ακυρωθεί σε περίπτωση αποστερήσεως κυρίων και εναλλακτικών δικτύων εισαγωγής, παραγωγής και διανομής ενέργειας. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι το Αμερικανικό Δόγμα προβλέπει την καταστροφή αυτών ακριβώς των δικτύων του εχθρού, ενώ ταυτοχρόνως έχει υπάρξει σειρά μελετών για την προστασία των εθνικών βασικών δικτύων υποδομών (critical infra-

20. Και αυτή η επέκταση σε όλα τα κράτη της περιοχής πρέπει να αποτελέσει την κύρια επιδίωξη μας για λόγους ενισχύσεως των όρων περιφερειακής ασφαλείας.

structure protection). Για να το συνδέσουμε με τα καθ' ημάς, οφείλει να συνεξετασθεί το γεγονός ότι η στρατηγική βαρεία βιομηχανία της χώρας μας είναι η Ναυτιλία, αλλά και να συνυπολογισθεί το σύνολο των μεταβολών μείζονος σημασίας γεωπολιτικών παραμέτρων που μπορούν να συντελεσθούν από πλευράς μας, άνευ σημαντικής δυνατότητας εξωτερικού επηρεασμού, όσον αφορά σε αυτές τις δύο κατευθύνσεις, δηλαδή των προστατευμένων δικτύων υποδομών και της προσκλήσεως εναλλακτικών μορφών ενέργειας (ή προσκλήσεως ενέργειας από πολλαπλές πηγές προελεύσεως).

Περαιτέρω, από ελληνικής πλευράς οφείλει να μελετηθεί η γεωστρατηγική προσέγγιση του Ελλαδικού Χώρου στην οποία προβαίνει η Τουρκία, και σε σχέση με τις εξελίξεις περί το νέο Αμυντικό Δόγμα των Η.Π.Α. Να διερευνηθεί όχι μόνον το τι προσδοκά ή το τι φοβάται αλλά και το τι ενδομύχως πιστεύει ότι μπορεί να προκύψει σχετικώς με την εξυπηρέτηση ή βλάβη των εθνικών της συμφερόντων. Το γεγονός ότι οι Η.Π.Α. πνέζουν ασφυκτικά υπέρ της εισόδου της Τουρκίας στην ΕΕ, εξηγείται (προ ακόμη της υπάρξεως της ΕΕ!) αφ' ενός μεν από τον ίδιο τον *Spykman*, αφ' ετέρου δε από το γεγονός ότι οι Η.Π.Α. γνωρίζουν την μονοδιάστατη φύση της τουρκικής ισχύος, και κατά συνέπεια αναγνωρίζουν και την υψηλού βαθμού τρωτότητά της.

Μόνον η Ε.Ε. διαθέτει επαρκή κονδύλια και μέγεθος αγοράς επαρκές για την ανασυγκρότηση και ισχυροποίηση της τουρκικής οικονομίας, και είναι φυσικό επακόλουθο για την Άγκυρα να καταφεύγει σε διαρκή προβολή και υπερτονισμό του «ευρωπαϊκού της προσώπου», χωρίς όμως να θίγει την ουσία του κεμαλικού καθεστώτος, το οποίο αποτελεί τον κλειδολίθο του στρατηγικού της προσανατολισμού.

Η μη ουσιώδης μεταβολή όμως, του (κεμαλικού) σκληρού πυρήνος της Τουρκικής Εξωτερικής και Αμυντικής Πολιτικής, ισοδυναμεί με συνέχιση της απειλής κατά της Ελλάδος, εκτός και εάν διαφοροποιηθεί ριζικά η κοινωνική δομή της χώρας (όπερ όμως παραμένει ζητούμενο προς διερεύνηση). Σε αυτό το περιβάλλον πρέπει να διερευνηθεί η γεωπολιτική και στρατηγική αξία της Κύπρου και το ποιόν της σχέσεώς της με την Ελλάδα. Συγκεκριμένα, απαιτείται αξιολόγηση του ειδικού ρόλου της Κύπρου στον γεωπολιτικό σχεδιασμό των Η.Π.Α. όπως αυτός είναι διαπαραταξιακά αποδεκτός, με έμφαση στην αξία της νήσου ως βάσεως και προκεχωρημένου, πλην σχετικά ασφαλούς εφαιτηρίου προς την Μ. Ανατολή. Αντίστοιχη έρευνα δέον όπως διεξαχθεί σχετικά με την γεωπολιτική θέση της Κύπρου και τους γεωστρατηγικούς όρους ασφαλείας που αυτή επιβάλλει στον γεωπολιτικό και γεωστρατηγικό δρώντα Ισραήλ.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός της Ελλάδος οφείλει να περιλαμβάνει την εξέταση τριών διακριτών σεναρίων:

(i) Το *ενκταίο*, που έχει ως βάση μία λειτουργική και βιώσιμη διζωνική/ δικοινοτική ομοσπονδία, δια της οποίας θα διασφαλίζεται η σχέση στενής συνεργασίας μεταξύ των δύο κοινοτήτων αλλά και, πρωτίστως, η σαφής εθνική κυριαρχία του ενιαίου κράτους ως προς το διεθνές του περιβάλλον.

(ii) Το *απενκταίο*, το οποίο προβλέπει ένα μόρφωμα κατά τις επιταγές του Σχεδίου «Α-νάν» («Ανάν-6»), που, κατ' ουσίαν, θα αποτελεί κράτος εξαιρετικά περιορισμένης, και μάλιστα υπό τρίτων ελεγχόμενης, κυριαρχίας. Στην περίπτωση αυτή, η (όποια) σχέση της νήσου με την χώρα μας σε αμυντικό επίπεδο θα διέρχεται αναγκαστικώς δια μέσου μηχανισμών οι οποίοι θα εξαρτώνται δεσμευτικώς και ολοκληρωτικώς από τον στρατηγικό σχεδιασμό των Η.Π.Α και του Ηνωμένου Βασιλείου.

(iii) Την εκδοχή εφαρμογής ενός *ουσιωδώς τροποποιηθέντος σχεδίου Ανάν*, οπότε η Κύπρος θα μπορεί κατ' ουσίαν να λειτουργεί ως ανεξάρτητο κράτος, και η οποία στην περίπτωση αυτή, εντός μικρού χρονικού διαστήματος, θα καταστεί μέλος του Ν.Α.Τ.Ο, εφόσον αυτό θα εξυπηρετεί την συνισταμένη όλων των εις την Νήσο διασταυρουμένων συμφερόντων.

Σε ό,τι αφορά στις ανωτέρω περιπτώσεις (i) και (iii) καθίσταται εμφανής η αναγκαιότητα διατυπώσεως, και εξ αμφοτέρων των πλευρών αποδοχής, ενός Αμυντικού Δόγματος - και του αντιστοίχου Πλαισίου Πολιτικής Εθνικής Ασφαλείας (διακριτού για τα δύο κράτη, φυσικά) -, διαπνεομένου από το πνεύμα των αρχών της Ε.Π.Α.Α. αλλά και υπογραμμίζοντος τον συμπληρωματικό ρόλο του Ν.Α.Τ.Ο. στις γεωπολιτικές αναλύσεις και γεωστρατηγικές στοχεύσεις του. Για να γίνει, όμως, αυτό αποδεκτό και από τον σημαντικότερο τοπικό / περιφερειακό Πόλο Ισχύος, το Ισραήλ, απαιτείται να δοθεί έμφαση στην διάσταση της Ν.Α.Τ.Ο.-ικής συνεργασίας. Η συναίνεση του Τελ Αβίβ έχει τεραστία σημασία για την τελική υιοθέτηση ενός αναλόγου ζεύγους Δογμάτων.

Εξ άλλου, βάσει των τριών προαναφερθέντων σεναρίων θα πρέπει να μελετηθεί και η σχέση που μπορεί να αναπτύξει η Ελλάδα με λοιπά κράτη της ΝΑ Μεσογείου. Εκ των πραγμάτων, η σχέση αυτή οφείλει να λάβει υπ' όψη της μερικές παραμέτρους.

Πρώτον, μέχρι ποίου βαθμού η εν λόγω σχέση εξυπηρετεί την ανάπτυξη των παραμέτρων ισχύος της χώρας, και με ποιο κόστος.

Δεύτερον, ανάλυση κόστους-οφέλους από άποψη συνολικής Εθνικής Ασφαλείας, καθώς και ανάλυση ποιοτικο-ποσοτικής μεταβολής του ισοζυγίου ασφαλείας της χώρας.

Τρίτον, ανάλυση κόστους-οφέλους, ειδικά αναφορικά προς την αμυντική ικανότητα της χώρας αλλά και την δομή του αμυντικού σχεδιασμού.

Τέταρτον, εξέταση του χρονικού βάθους των ανωτέρω σχεδιασμών, δεδομένης την πιθανότητας ριζικών μεταβολών σε αρκετές χώρες της περιοχής (π.χ. αλλαγή καθεστώτος στην Αίγυπτο, εκδημοκρατισμός στο μετα-Σανταμικό - ομοσπονδιακό ή συνομοσπονδιακό - Ιράκ, δημιουργία παλαιστινιακού υβριδικού κράτους, αλλαγή καθεστώτων σε λοιπά αραβικά κράτη διαθέτοντα κοιτάσματα πετρελαίου κ.ο.κ);

Πέμπτον, γεωπολιτική ανάλυση και γεωστρατηγική παρουσίαση των διαδρομών των υδρογονανθράκων αναφορικά με τους αντιστοίχους επηρεασμούς επί των συντελεστών σταθερότητας και ασφαλείας στην περιοχή και συνεπώς ανάδειξη των πιθανών επιρροών επί του Αμυντικού Δόγματος της Ελλάδος;

Έκτον, σε ποιο βαθμό οι εξελίξεις στο τρίγωνο Ινδία - Κίνα - Ιαπωνία μεταφέρουν, μέσω του νόμου της δράσεως και αντιδράσεως, νέα προβλήματα στην Ν/Α Μεσόγειο και τον ενεργειακό ομφάλιο λώρο της Ελλάδος.

Η σχέση Ελλάδος - ΕΕ είναι επαρκώς χαρτογραφημένη. Εκείνο που είναι χρήσιμο να τεθεί υπό εξέταση πριν από την ολοκλήρωση της καταληκτικής αποτιμήσεως των γεωπολιτικών παραμέτρων του νέου Αμυντικού Δόγματος της χώρας είναι ο σχεδιασμός συγκεκριμένων χωρών όσον αφορά την Βαλκανική, αλλά κυρίως την Ν/Α Μεσόγειο. Τούτο κρίνεται απαραίτητο διότι στην ίδια την Ε.Ε. συνυπάρχουν τρεις διακριτές - και ασύμβατες μεταξύ τους - γεωστρατηγικές προσεγγίσεις.

Η πρώτη είναι η *αγγλοσαξωνική* προσέγγιση, που επικεντρώνεται στην θεώρηση των πραγμάτων από την οπτική γωνία μιας Ναυτικής Δυνάμεως, θεωρώντας την Ευρώπη ως μέρος της Ευρασιατικής Νήσου, την οποία η Ναυτική Δύναμη πρέπει να ελέγξει από τις ακτές (Nicholas Spykman), ακολουθώντας τα διδάγματα του Ναυάρχου Α.Τ. Mahan και μεταγενεστέρων στοχαστών της Γεωπολιτικής. Για τον λόγο αυτό, στις ΗΠΑ, η έμφαση δίδεται στην θαλάσσια και εναέρια ισχύ, ενώ οι χερσαίες δυνάμεις καθίστανται βάσει του νέου Δόγματος ελαφρές και ταχέως μεταφερόμενες, καθώς απαιτούνται πλέον δυνάμεις ευέλικτες, διαθέτουσες μεγάλη δύναμη πυρός, ικανότητες ταχείας μεταφοράς (για άμεση και ακριβή πρόσκτηση στόχων) και υποστηριζόμενες από μικρά παρακολουθήματα («ουρές») Βαρέως Πυροβολικού, Αρμάτων Μάχης, Διοικητικής Μεριμνης (Δ.Μ.) κλπ. Ας σημειωθεί, πάντως, ότι οι αμερικανικού τύπου «δυνάμεις εντάσεως τεχνολογίας και κεφαλαίου» είναι μάλλον ακατάλληλες για τα ελληνικά δεδομένα παραμέτρων ισχύος. Η εξαιρετικά μεγάλη έμφαση που δίδουν στα συστήματα C4ISR, απαιτώντας μάλιστα διαρκή υποστήριξη από το διάστημα, καθιστά αυτό το πρότυπο ακατάλληλο για οποιαδήποτε ευρωπαϊκή χώρα, λόγω κόστους και πολυπλοκότητας - αναδεικνύοντας, ωστόσο, από την άλλη πλευρά, και την επιτακτική ανάγκη συνεργασιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το δεύτερο υπόδειγμα είναι αυτό του *χερσαίου/ηπειρωτικού Πόλου Ισχύος*, το οποίο ανέπτυξε η Γερμανική Σχολή Γεωπολιτικής, με εκφραστές τον Karl Haushoffer και μεταγενεστέρους θεωρητικούς. Είναι αξιοσημείωτο ότι, εν αντιθέσει προς ότι συνήθως πιστεύεται, τα όρια του υποδείγματος αυτού δεν κατεδείχθησαν κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, διότι το Γερμανικό Ράϊχ δεν ακολούθησε (ει μη μόνον στιγμιαίως και συγκυριακώς) τις σημαντικότερες εκ των υποδείξεων και επιταγών του - π.χ. την σύμπραξη, σε πολιτικό, αμυντικό και οικονομικό πεδίο, με την Μόσχα. Πλην όμως, η κατάσταση σήμερα έχει αλλάξει. Ουδείς δύναται πλέον, προφασιζόμενος ιδεολογικούς παράγοντες («κομμουνιστική απειλή»), να απαγορεύσει ανάλογες στρατηγικές συμπράξεις μεταξύ των Χερσαίων/Ηπειρωτικών Δυνάμεων της Δυτικής Ευρασίας και της επίσης Ευρασιατικής Χερσαίας/Ηπειρωτικής Δυνάμεως Ρωσίας. Τα ανωτέρω δύνανται να ερμηνεύσουν την παρατηρούμενη σήμερα προσέγγιση μεταξύ της επανενωθείσης Βερολινέιου Γερμανίας και της μετασοβιετικής Ρωσίας, στους τομείς, κυρίως, της οικονομίας και της ενεργείας, αλλά της διεθνούς πολιτικής - όρα την σύμπλευση των δύο Πόλων Ισχύος στο στρατόπεδο των αρνητών της διεθνοδικαϊκής νομιμότητας της αμερικανοβρετανικής επεμβάσεως στο Ιράκ (αλλά και την στάση τους, εν πολλοίς, έναντι της εισδοχής της Πολωνίας στην Ε.Ε., ή ακόμη και κατά την ύστερη φάση της επεμβάσεως εναντίον της Γιουγκοσλαβίας του Μιλόσεβιτς). Το βασικό ερώτημα, εν τούτοις, αφορά στο κατά πόσον είναι όντως εφικτή η υλοποίηση αυτού του γεωστρατηγικού υποδείγματος, η ανάδειξη δηλαδή ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου ευρασιατικού Πόλου Διεθνούς Ισχύος, στην υφισταμένη ευρωπαϊκή και διεθνή πολιτικο-οικονομική συγκυρία.

Το τρίτο υπόδειγμα είναι το *γαλλικό*, όπως αυτό κωδικοποιήθηκε από τον Strausz-Huré. Πρόκειται, κατ' ουσίαν, για την προσαρμογή των δεδομένων των δυο προηγούμενων υποδειγμάτων στην ιδιαιτερότητα της Γαλλίας η οποία, ως άλλοτε Μεγάλη Δύναμη της Ευρωπαϊκής Πενταρχίας, μόνη αυτή, μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και την διάλυση της Βρετανικής Αυτοκρατορίας, διετήρησε στενοτάτους δεσμούς με τις πρώην αποικίες της στην Αφρική, προσαρμοζόμενη στα νέα διεθνοπολιτικά δεδομένα και διασφαλίζοντας τον ρόλο της ως επικυρίαρχου (εξωτερικής) Δυνάμεως στην Μαύρη Ήπειρο. Αυτό επέφερε προσαρμογή της όλης δομής των Ενόπλων Δυνάμεών της σε δύο ρόλους ταυτοχρόνως: αφ' ενός μεν, προβολή ισχύος και περιορισμένη χρήση στρατιωτικών μέσων σε μεγάλη απόσταση από τις βάσεις τους, και αφ' ετέρου, συντήρηση

ενός βαρέως συμβατικού στρατού για τις ανάγκες στατικής άμυνας στην Ευρώπη. Πρόκειται για συγκερασμό αντιθετικών ικανοτήτων, που επετέχθη μέσω μιας μικρής πλην σημαντικής και λίαν ευέλικτης χερσαίας δύναμης (Λεγεώνα των Ξένων), σε συνδυασμό με τα κατάλληλα αεροναυτικά μέσα υποστηρίξεώς της. Δεν είναι τυχαίο ότι, πλην ΗΠΑ, οι Γάλλοι και οι Άγγλοι είναι οι μόνοι, εντός ΝΑΤΟ, που διαθέτουν δυνατότητες προβολής ισχύος σε μεγάλη απόσταση καθώς και περιορισμένες μεν, αλλά πραγματικές, εκστρατευτικές ικανότητες. Αυτό απαιτούσε το γεωστρατηγικό υπόδειγμα το οποίο αμφότερες οι Δυνάμεις ακολούθησαν, έστω και εάν οι στρατηγικοί-πολιτικοί σκοποί απέκλιναν μεταξύ τους.

Τα τρία υποδείγματα που κατετέθησαν ανωτέρω εξακολουθούν σήμερα να συνυπάρχουν στο θεωρητικό και πρακτικό πεδίο - και ερμηνεύουν, εν πολλοίς, τις διαφορετικές πολιτικές των τριών μειζόνων δυτικοευρωπαϊκών χωρών σε κρίσιμα ζητήματα ευρωπαϊκής πολιτικής. Το ότι π.χ. Γάλλοι και Γερμανοί συμπλέουν, οφείλεται προδήλως στο ότι κανείς εκ των δύο εθνικο-κρατικών δρώντων δεν μπορεί μόνος και κατά το δοκούν να κατευθύνει την Ευρώπη / Ε.Ε., διότι, μεμονωμένως κρινομένη, η διεθνοπολιτική, αμυντική και «νομιμοποιητική» τους ισχύς ενός εκάστου δεν αρκεί για να ισοσταθμίσει εκείνη των Η.Π.Α. Άλλωστε, από τον συμβιβασμό των δύο συγκεκριμένων Δυνάμεων προήλθαν και οι πρωτοβουλίες που οδήγησαν στην δημιουργία της Δυνάμης Ταχείας Αντιδράσεως της Ε.Ε., καθορίζοντας και τις ανάγκες της τόσο σε θεωρητικό οπλοστάσιο (επιχειρησιακό δόγμα) όσο και σε υλικό.

Η Ελλάδα συμμετέχει στον σχεδιασμό αυτό και, εν μέρει, υποχρεούται να προσαρμόσει σε αυτόν τις αγορές αμυντικού υλικού καθώς και την εκπαίδευση ορισμένων μονάδων υψηλής ετοιμότητας. Αυτό πρέπει να ληφθεί ως δεδομένο κατά την σχεδίαση ενός Νέου Αμυντικού Δόγματος, και συνεπώς να εξετασθεί ποιό γεωστρατηγικό πρότυπο είναι πλησιέστερο προς τα Εθνικά Συμφέροντα της χώρας μας, αναλόγως δε να εκπονηθεί και το Αμυντικό της Δόγμα. Καθίσταται, εν προκειμένω, επιτακτική η αποτίμηση του ρόλου της ΕΕ και του Ν.Α.Τ.Ο σε βάθος εικοσαετίας. Τέλος, βάσει των ανωτέρω, επιβάλλεται η προβολή, στο μεσοπρόθεσμο μέλλον, των ζωτικών συμφερόντων της χώρας, λαμβανομένης υπ' όψη πάσης ενδεχομένης μεταβολής.

Γ. ΜΟΡΦΗ & ΖΗΤΟΥΜΕΝΑ ΤΟΥ ΑΜΥΝΤΙΚΟΥ ΔΟΓΜΑΤΟΣ

Ένα πλήρες και αποτελεσματικό *Εθνικό Αμυντικό Δόγμα* οφείλει να περιλαμβάνει, συνεκτικά, αναλύει και διασφαλίζει επαρκώς τα εξής σημεία:

1. Ανάλυση/εκτίμηση της γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής θέσεως της χώρας

Η ανάλυση αυτή, έχει ως ακολούθως:

α. Περιγραφή των Αρθρώσεων/Κέντρων του Γεωπολιτικού Συμπλόκου της Μεσογείου: γενικά χαρακτηριστικά

Οι αρθρώσεις του γεωπολιτικού πλέγματος της Μεσογείου προσδιορίζονται βάσει των εξής χαρακτηριστικών:

(i) του ρόλου τους ως κυριάρχου επικοινωνιακού κόμβου (από οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής πλευράς),

(ii) του ρόλου τους ως σημείου ενεργειακών κοιτασμάτων, φυσικών αποθεμάτων και φυσικών διαθεσίμων,

(iii) του ρόλου τους ως σημείου συσσωρεύσεως οπλικής δυνάμεως και συγκεντρώσεως και διασποράς πολιτικής ισχύος ή ως δευτερογενούς / υπομητροπολιτικού κέντρου μεταβιβάσεως και επιβολής ηγεμονικής, αμυντικού τύπου, μητροπολιτικής ισχύος.

Η μητροπολιτική αυτή ισχύς μεταβιβάζεται ή επιβάλλεται μέσω των αρθρώσεων αυτών του μεσογειακού γεωπολιτικού συστήματος είτε:

(1) μέσω απ'ευθείας σχέσεων του υπομητροπολιτικού αυτού Κέντρου / Αρθρώσεως με την μητρόπολη, είτε

(2) μέσω των επιρροών και των διαδράσεων που ασκούνται επί της Αρθρώσεως / Κέντρου στο πλαίσιο των μηχανισμών Διεθνών ή Περιφερειακών Συλλογικών Συστημάτων Ασφαλείας, στα οποία ανήκει το συγκεκριμένο Κέντρο/ Αρθρωση.

β. Γεωγραφικός προσδιορισμός των Αρθρώσεων/Κέντρων της Μεσογείου.

Στην κατηγορία (α) καταγράφονται:

(i) το Γιβραλτάρ,

(ii) η Μάλτα,

(iii) ο Κόλπος της Σύρτης,

(iv) η Κρήτη,

(v) η Κύπρος,

(vi) το Σουέζ,

(vii) τα Στενά του Βοσπόρου,

(viii) τα Στενά του Ελλησπόντου,

(ix) το Ελληνικό Ανατολικό Αιγαίο και τα νησιωτικά του συμπλέγματα ως συνέχεια του εμπορευματικού και στρατιωτικού διαύλου των Δαρδανελίων,

(x) ο λιμένας της Θεσσαλονίκης,

(xi) ο λιμένας του Βόλου, και

(xii) τα Στενά Οτράντο-Κέρκυρας.

Η παρατήρησή μας ως προς τα ανωτέρω αφορά στη σημαντική διαφορά πυκνότητας κέντρων του τύπου αυτού, που παρατηρείται μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Μεσογείου, με πλεονεκτική την θέση της Ανατολικής Μεσογειακής Λεκάνης.

Στην κατηγορία (β) εντάσσονται:

(i) η περιοχή της Κασπίας,

(ii) η περιοχή του ανατολικού Αιγαίου,

(iii) η περιοχή Οτράντο-Κερκύρας,

(iv) η περιοχή Κύπρου-Αλεξανδρέττας-Συρίας-Λιβάνου-Ισραήλ,

(v) ο Κόλπος της Σύρτης (Λιβύης),

(vi) η περιοχή Αλγερίου, και

(vii) η περιοχή του Μαρόκου.

Η παρατήρησή μας ως προς τα ανωτέρω και πάλι ενισχύει τη γεωπολιτική σημασία της Ανατολικής Μεσογειακής Λεκάνης.

Στην κατηγορία (γ) εντάσσονται ζώνες όπως αυτές

(i) της Ν. Ιταλίας (Ν.Α.Τ.Οϊκές βάσεις),

(ii) της Β. και Β/Δ Ελλάδος (Ν.Α.Τ.Οϊκές βάσεις),

(iii) της Κρήτης (αμερικανο-Ν.Α.Τ.Οϊκές βάσεις),

(iv) της Κύπρου (αγγλικές και αμερικανικές βάσεις),

(v) της Μάλτας,

(vi) του Γιβραλτάρ (αγγλική κυριαρχία),

(vii) του Ισραήλ (δυτικής γεωπολιτικής επιρροής με σημαντικά εσωτερικά προβλήματα λόγω του φλέγοντος παλαιστινιακού προβλήματος),

(viii) του Ιράκ (μέχρι πρό τινος: πόλος αμφισβητήσεως της αμερικανικής γεωπολιτικής επιρροής, ενώ το γεωπολιτικό μέλλον του μένει πλέον να δειχθεί),

(ix) της Συρίας (πόλος αμφισβητήσεως της αμερικανικής γεωπολιτικής επιρροής με ασαφή στάση έναντι του διεθνούς ισλαμιστικού κινήματος και αμφίβολο γεωπολιτικό μέλλον),

(x) του Λιβάνου (μέχρι πρό τινος, πόλος αμφισβητήσεως της αμερικανικής γεωπολιτικής επιρροής – εξάρτημα συριακής επιρροής, με ραγδαίως μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό μέλλον),

(xi) της Αιγύπτου (τελούσης υπό δυτική γεωπολιτική επιρροή, με ορατά στοιχεία αστάθειας, οφειλόμενα στο ισχυρό ισλαμιστικό κίνημα της περιοχής, που και ιστορικώς άλλωστε σχετίζεται με την εν λόγω χώρα),

(xii) της ζώνης του Μαγκρέμπ (ζώνη ασταθούς δυτικής γεωπολιτικής επιρροής με ισχυρό και ενεργό ισλαμιστικό κίνημα),

(xiii) του Ιράν (ζώνη έντονης αμφισβητήσεως της αμερικανικής γεωπολιτικής επιρροής με αμφίβολο γεωπολιτικό μέλλον),

(xiv) της Τουρκίας (ζώνη δυτικοστραφούς γεωπολιτικής επιρροής, διαθέτουσα ορατούς παράγοντες αστάθειας, ισλαμιστικής και κουρδικής προελεύσεως, όπως και άλυτα προβλήματα πολιτικών ελευθεριών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ το γεωπολιτικό μέλλον της παραμένει αμφίβολο, συσχετιζόμενο σε πρώτο επίπεδο (υποσυστήματος) με αυτό των Ιράκ, Συρίας, Ιράν και σε δεύτερο επίπεδο (συστήματος) με εκείνο της Αιγύπτου, Ιορδανίας, Σαουδικής Αραβίας και Ηνωμ. Αραβικών Εμιράτων).

Συμπεράσματα

(1) Το πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει από την σύντομη επισκόπηση της θέσεως των ανωτέρω ζωνών είναι ότι η πυκνότητα των σημαντικών γεωπολιτικών κέντρων είναι πολύ μεγαλύτερη στην Ανατολική Μεσογειακή Λεκάνη εν συγκρίσει με αυτήν της Δυτικής.

(2) Επίσης, ένα δεύτερο συμπέρασμα είναι ότι και οι εστίες αστάθειας, συγκρούσεων και ιδεολογικο-πολιτισμικών όπως και εθνο-φυλετικών αντιπαραθέσεων (Ισλαμιστικό Κίνημα, Κουρδικό και Παλαιστινιακό Ζήτημα) εντοπίζονται κυρίως στην Ν. και Ν/Α Μεσόγειο.

γ. Άξονες γεωπολιτικών επιρροών

Στην Λεκάνη της Μεσογείου μπορούμε κατόπιν των ανωτέρω να εντοπίσουμε:

(i) Μία οριζόντια ζώνη αγγλοσαξωνικής γεωπολιτικής επιρροής, μεταξύ του 36^{ου} και 30^{ου} παραλλήλου, η οποία ορίζεται από σημεία εγκατεστημένης στρατηγικής αγγλοσαξωνικής ισχύος, υπό μορφήν στρατιωτικών διευκολύνσεων όπως:

(1) Οι προϋπάρξασες Ζώνες Απαγορεύσεως Πτήσεων στο Βόρειο και Νότιο Ιράκ (άνωθεν του 36^{ου} και κάτωθεν του 32^{ου} παραλλήλου αντιστοίχως), των οποίων η ανάμνηση στις ημέρες μας είναι άκρως αποκαλυπτική για τις βλέψεις του αγγλοσαξωνικού (αλλά και του γαλλικού) παράγοντος στην περιοχή.

(2) Η αμερικανο-τουρκική βάση του Λευκονοίκου στο κατεχόμενο από την Τουρκία βόρειο τμήμα της Κύπρου, την οποία η αμερικανική πλευρά επιθυμεί να μετατρέψει σε ΝΑΤΟϊκή, θέλοντας να μεταφέρει εκεί αρκετές από τις δραστηριότητες και τις διευκολύνσεις που απολαμβάνει στην τουρκική βάση του Ιντσιρλίκ, καθώς την θεωρεί ως στρατηγικώς συμπληρωματική με αυτήν του Λευκονοίκου, για την προάσπιση των αμερικανικών συμφερόντων στην Μ. Ανατολή (πρέπει να σημειωθεί δε ότι η βάση του Λευκονοίκου διαθέτει αυτήν την στιγμή σύγχρονο ανθυποβρυχιακό εξοπλισμό).

(3) Οι βρετανικές βάσεις της Δεκελείας και του Ακρωτηρίου στο ελεύθερο, νότιο, τμήμα της Κύπρου.

(4) Οι αμερικανικές και Ν.Α.Τ.Οϊκές βάσεις στην Κρήτη.

(5) Η Μάλτα, και

(6) Οι βρετανικές βάσεις στο Γιβραλτάρ.

Η αγγλο-αμερικανική αυτή ζώνη γεωπολιτικής επιρροής, η οποία διχοτομεί σε Βόρειο και Νότιο τμήμα την Μεσογειακή Λεκάνη, μπορεί να ασκήσει στρατηγικό έλεγχο σε επίπεδο Πυρηνικού Πολέμου όπως και σε επίπεδο Ηλεκτρονικού Πολέμου αλλά και Ηλεκτρονικής Κατασκοπείας, σε μία ευρύτατη περιοχή, η οποία εξαπλούται από την ζώνη του Μαγκρέμπ μέχρι την περιοχή της Κριμαίας (γεγονός ιδιαίτερος κρίσιμο αναφορικώς προς την Πυρηνική Βαλλιστική Άμυνα αλλά και σε συνάρτηση προς τις υπηρεσίες του αμερικανο-βρετανικού δικτύου *Echelon*, το οποίο δρα σε πλανητικό επίπεδο).

(ii) Μία κάθετη (στην ανωτέρω περιγραφείσα) ζώνη που ενώνει τα σημεία:

(1) του Πορτ-Σάιντ στην Διώρυγα του Σουέζ (απ' όπου διέρχεται το 40% περίπου του αργού πετρελαίου της Μ. Ανατολής για τις αγορές της Β/Δ Ευρώπης και τις αντίστοιχες υπερατλαντικές μέσω Γιβραλτάρ) με τον

(2) Λιμένα της Θεσσαλονίκης, και την προέκτασή αυτού, ήτοι τον Λιμένα του Ρότερνταμ, την μεγαλύτερη αγορά spot πετρελαίου στον κόσμο.

(iii) Μία διαγώνια (επίσης αγγλοσαξωνικής επιρροής) ζώνη, η οποία συνδέει τα Δαρδανέλια με το Γιβραλτάρ.

Οι ζώνες αυτές χαρακτηρίζονται από μεταφορά υδρογονανθράκων και ελέγχονται πλήρως από Ν.Α.Τ.Ο.ϊκούς, και δη αγγλοσαξωνικούς αμυντικοπολιτικούς και στρατιωτικούς μηχανισμούς.

γ.ι. Ανάγνωση της σύγχρονης γεωπολιτικής πραγματικότητας της Μεσογείου από τον Διεθνή Παράγοντα / Το Κυπριακό Ζήτημα.

γ.ι.ι. Η γεωπολιτική πραγματικότητα στην Ν/Α Μεσόγειο, όπως αυτή αναγιγνώσκεται σήμερα από τις Η.Π.Α, διακρίνεται από τα εξής χαρακτηριστικά:

(1) Η Κύπρος ελέγχει το κρίσιμο εκείνο σημείο της Ν/Α Μεσογείου στο οποίο:

(i) καταλήγουν οι πετρελαιαγωγοί της Μοσούλης και του Κιρκούκ μέσω Γιουμουρταλικ και τελικώς του λιμένος Αλεξανδρέτας,

(ii) θα καταλήξει ο πετρελαιαγωγός Μπακού-Τσεϊχάν όταν, και εάν, αυτός ολοκληρωθεί,

(iii) καταλήγουν οι πετρελαιαγωγοί των συριακών παραλίων (Λατάκεια) όπως και αυτών του Λιβάνου (Σιδών),

(iv) θα καταλήξει ο σημαντικώτατος αγωγός Μοσούλη (Ιράκ)-Χάιφα (Ισραήλ), όταν επικρατήσει η αμερικανικής σχεδιάσεως πολιτική σταθερότητα στο Ιράκ – ο αγωγός αυτός θα μεταφέρει το φθηνότερο και καλύτερας, διεθνώς, ποιότητας αργό πετρέλαιο της Μοσούλης και του Κιρκούκ (Light Kirkuk) στη Ν/Α Μεσόγειο, και τέλος,

(v) καταλήγουν στην Ανατολική Μεσόγειο, μέσω της διώρυγος του Σουέζ, οι εμπορευματικές διαδρομές μεταφοράς των πετρελαίων του Περσικού Κόλπου, τα οποία κατευθύνονται προς τις αγορές της Δύσεως.

(2) Ο Εναέριος Χώρος, ο ευρισκόμενος μεταξύ της απολήξεως του Ακρωτηρίου του Αγ. Ανδρέα και της Λαοδικείας (Συρία), πλάτους 100 χιλιομέτρων, μπορεί να ελεγχθεί απολύτως από αεροπορικές δυνάμεις εδρεύουσες στην Μεγαλόνησο και οι οποίες θα ηδύναντο να ευρίσκονται (σενάριο απειλής για το Ισραήλ) σε αμυντική συνεργασία με την Δαμασκό. Το αυτό θα συνέβαινε και για την Συριακή Πολεμική Αεροπορία, εάν ευρίσκετο σε αεροπορική συνεργασία με την Λευκωσία.

Το Τελ Αβίβ, είναι φυσικό να είναι άκρως επιφυλακτικό απέναντι σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο, διότι ουδείς θα ήταν ικανός να διαβεβαιώσει κατά τρόπον απολύτως δεσμευτικό τους Ισραηλινούς αξιωματούχους ότι μία τέτοιου είδους συμφωνία δεν θα κατέληγε να είχε αρνητικές επιπτώσεις στα Εθνικά Συμφέροντα του Ισραήλ.

Ως παράδειγμα αναφέρουμε την περίπτωση της Αμυντικής Συμφωνίας μεταξύ Ισραήλ και Τουρκίας [η οποία ευρίσκεται σε τεταμένες σχέσεις με την Συρία λόγω του ζητήματος των υδάτων του Ευφράτη], ένας από τους στόχους της οποίας είναι και η δημιουργία “στρατηγικού βάθους” για την Ισραηλινή Πολεμική Αεροπορία, σε περίπτωση επιθέσεως της Συρίας εναντίον του Ισραήλ. Ο στόχος αυτός θα ακυρούτο εάν λειτουργούσε η προαναφερθείσα συνεργασία μεταξύ Λευκωσίας-Δαμασκού, με ανυπολόγιστες συνέπειες για την ασφάλεια του Ισραήλ.

Συναφώς, πιθανή φιλοαραβική στάση μιας ενιαίας και κυρίαρχης Κύπρου, στον αμυντικοπολιτικό τομέα, ερμηνεύεται από το Τελ Αβίβ ως απόλυτος κίνδυνος για την Εθνική του Ασφάλεια, διότι αφ' ενός μεν του αποκλείει κάθε θαλάσσια ή εναέρια οδό στρατιωτικών επιχειρήσεων (επιθέσεως ή αμύνης) προς τα αραβικά εδάφη, αφ' ετέρου δε αποτελεί δυναμική βάση αντιστοίχου επιπέδου επιθετικών ενεργειών εναντίον του.

Στο σημείο αυτό, το Τελ Αβίβ φαίνεται ότι συμπίπτει στην στρατηγική αντίληψή του με την Άγκυρα²¹. Το Τελ Αβίβ, θεωρεί προφανώς ότι η μόνη εγγύηση για την ασφάλειά του είναι ο στρατιωτικός αγγλοσαξωνικός έλεγχος επί της Νήσου Κύπρου, έλεγχος ο οποίος δεν θα επιτρέψει ποτέ στην πράξη μία φιλοαραβική στροφή στην Κυπριακή Δημοκρατία, και μάλιστα στην παρούσα συγκυρία της αμερικανικής εμπλοκής στο Ιράκ.

Συμπερασματικώς, τα ανωτέρω σημαίνουν για την ελληνική πλευρά ότι οποιαδήποτε μείζων απόφαση περί επιλύσεως του Κυπριακού – εάν θέλουμε να είναι η απόφαση αυτή συμβατή με τα συμφέροντα επιβιώσεως του Ελληνισμού –, *δεν επιτρέπεται να ληφθεί επ' ουδενί και για κανένα λόγο πριν από την εμπέδωση της ειρήνης, της σταθερότητας και της δημοκρατίας στο Ιράκ*²². Και αυτό διότι η ποιοτική αλλαγή του καθεστώτος της Βαγδάτης, την οποία επέφερε η αγγλοσαξωνική στρατιωτική επέμβαση, αναμένεται να προκαλέσει νέες ισορροπίες στην περιοχή της Μ. Ανατολής και να δημιουργήσει όλες εκείνες τις προϋποθέσεις τις οποίες το Ισραήλ θεωρεί απαραίτητες για την εδραίωση της ασφαλείας του. Η εξέλιξη αυτή θα δημιουργήσει το κατάλληλο κλίμα ασφάλειας στο Τελ Αβίβ, ώστε να αχθεί το τελευταίο σε θετικότερη στάση αναφορικά με την ποιότητα λύσεως του Κυπριακού Ζητήματος, προς όφελος και των δύο κοινοτήτων και όχι ετεροβαρώς, δηλαδή υπέρ της τουρκοκυπριακής και μόνον πλευράς, όπως συμβαίνει σήμερα.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι, κατά την γνώμη των συντακτών του παρόντος, δεν πρόκειται για μη ρεαλιστικό σενάριο, παρ' ότι οι ατυχείς αμερικανικοί χειρισμοί στην μεταπολεμική διαχείριση της καταστάσεως στο εσωτερικό του Ιράκ εγείρουν εύλογες αμφιβολίες για την πιθανότητα εμπέδωσης καθεστώτος ειρήνης και ασφαλείας στην περιοχή. Ο αυξανόμενος βαθμός εμπλοκής των μεγάλων Ευρωπαϊκών Δυνάμεων - Γερμανίας, Γαλλίας, Ρωσίας (των τελευταίων εχόντων και το ειδικό βάρος που τους προσδίδει το status των μονίμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ) - υποδεικνύει διεξόδους αναφορικώς με την προκώψασα, δυσχερή, κατάσταση στο Ιράκ.

(3) Η ζώνη μεταξύ 35^{ου} και 36^{ου} παραλλήλου η οποία περιέχει στο ανατολικό της άκρο την Κύπρο (Επισκοπή, Ακρωτήρι, Λάρνακα και Λευκόνοικος) και την Κρήτη (Σούδα) και στο δυτικό την Μάλτα και το Γιβραλτάρ αποτελεί ιδιαζόντως σημαντικό σύνολο γεωστρατηγικών ερεισμάτων για τις αγγλοσαξωνικές θαλάσσιες δυνάμεις οι οποίες ελέγχουν μέσω αυτού του γεωστρατηγικού άξονος απ' άκρου εις άκρον τη Ν. Μεσόγειο,

21. Βλ. Moustafa Aydin, *Η Τουρκική Εξωτερική Πολιτική: Πλαίσιο και Ανάλυση*, Πανεπιστήμιο Άγκυρας, Σχολή Πολιτικής Επιστήμης, Αθήνα 2004, μελέτη του ανωτέρω Καθηγητού υποβληθείσα στο Ι.Α.Α. Ο Τούρκος Καθηγητής αναφέρει: «Ένας σημαντικός παράγων στον τουρκικό τρόπο σκέψης, όσον αφορά στην ασφάλεια, είναι ότι **τα νησιά του Αιγαίου, εφ' όσον ευρισκονται υπό τον έλεγχο μιας εχθρικής δύναμης**, μπορούν να απαγορεύσουν στην Τουρκία την χρήση των δύο κύριων λιμένων της Κων/πολης και της Σμύρνης και να εμποδίσουν την Είσοδο στα Στενά. Στην περίπτωση αυτή η ναυσιπλοΐα μπορεί να είναι ασφαλής από την πλευρά της Ανατολικής Μεσογείου, **μόνον εφ' όσον η νήσος Κύπρος, που μπορεί να αποκλείσει την περιοχή, ελέγχεται από φιλική κυβέρνηση**».

22. Σ.Σ.: Ομιλούμε για την μεσανατολικού τύπου μη θεοκρατική Δημοκρατία.

δηλ. το εν αναβρασμό ευρισκόμενο Μαγκρέμπ. Ο άξων αυτός αποτελεί την οδό εξόδου των πετρελαϊκών αποθεμάτων του Περσικού Κόλπου αλλά και αυτών της Λεκάνης της Κασπίας που θα οδεύσουν προς το Γιβραλτάρ για τον Ατλαντικό.

Μία ανεξάρτητη, δικοινοτική και διζωνική Κύπρος, διαθέτουσα ιδίαν, ισχυρή και ενιαία κρατική προσωπικότητα και έχουσα καταστεί, πλέον, πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως εξαναγκάζει, εκ των πραγμάτων, τις Βρυξέλλες να αντιμετωπίσουν, επιτέλους, με την δέουσα σοβαρότητα τα μείζονα ζητήματα ασφαλείας στο σημείο αυτό της Ανατολικής Μεσογείου.

Να λάβουν θέση δηλαδή έναντι του γεγονότος ότι μία υψηλή πίεση, από τουρκικής πλευράς, προς τον ελληνοκυπριακό παράγοντα προκαλεί προϋποθέσεις ασταθείας σε αυτήν την στρατηγικής σημασίας περιοχή, αλλά και, κυρίως, στο Ν/Α άκρο της διευρυνθείσης Ευρωπαϊκής Ενώσεως – λαμβανομένου μάλιστα υπ’ όψη ότι μία τέτοια πίεση θα προκαλέσει τις φυσιολογικές αντιδράσεις σε επίπεδο Πολιτικών Ιθυνόντων και Εθνικής Κοινής Γνώμης στην Αθήνα.

Η εκδοχή αυτή σημαίνει δύο τινά για τις Βρυξέλλες:

(i) είτε αυτές, εμφανώς μη δυνάμενες να παράσχουν πειστικές εξηγήσεις στην Αθήνα αλλά και στην ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη για την απραξία τους, απεμπολούν *de facto* κάθε δικαίωμά τους στην προστασία των ευρωπαϊκών συμφερόντων στο σημαντικώτατο Ν/Α άκρο της Ε.Ε., και άρα, αυτοακυρώνονται, παραδεχόμενες, σιωπηρώς πλην σαφώς, τον «μυθικό» χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ολοκληρώσεως (η οποία σαφώς προϋποθέτει την υλοποίηση της ΕΠΑΑ),

(ii) είτε, αντιθέτως, αποφασίζουν να αντιμετωπίσουν με το δέον σθένος και την απαιτούμενη αποτελεσματικότητα την πηγή των αποσταθεροποιητικών πιέσεων: τον Τουρκικό Αναθεωρητισμό στο διεθνοπολιτικό επίπεδο (και τα ζητήματα πολιτικών ελευθεριών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο εσωπολιτικό επίπεδο της Τουρκίας).

Πρέπει να σημειωθεί με έμφαση ότι, ιδιαιτέρως αναφορικά με την δίκαιη, βιώσιμη και λειτουργική λύση του Κυπριακού Ζητήματος επί τη βάση μιας διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας με σαφή εθνική κυριαρχία και κατοχύρωση του κοινοτικού κεκτημένου, η *sine qua non* προϋπόθεση είναι να ληφθούν σοβαρά υπ’ όψη από ελλαδικής πλευράς οι παράγοντες εκείνοι οι οποίοι κατοχυρώνουν την ασφάλεια του Ισραήλ στην περιοχή.

Προκρίπτει δε αβιάστως ότι ένα ήδη ασφαλές Ισραήλ (προ της οιασδήποτε «λύσεως» του Κυπριακού) σημαίνει υποβάθμιση της στρατηγικής σημασίας της Τουρκίας, των γεωπολιτικών της προτιμήσεων και των επιλογών της στην περιοχή, άρα και των επιλογών της στην επίλυση του Κυπριακού Ζητήματος, και ως εκ τούτου αύξηση της σχετικής διαπραγματευτικής ικανότητας της ελληνοκυπριακής και ελλαδικής πλευράς. Συνεπώς, Ελλάς και Κύπρος δέον όπως κινηθούν ακριβώς προς την υποδειχθείσα εκ της αναλύσεως κατεύθυνση: της ενισχύσεως του αισθήματος ασφαλείας του Ισραήλ.

δ. Εκτιμήσεις

Μετά την κατάρρευση του Συμφώνου της Βαρσοβίας, το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και τις ραγδαίες εξελίξεις που σημειώθηκαν από το 1989 και εξής στα καθεστώτα της Ε.Σ.Σ.Δ και των χωρών της Κεντρικής, Ανατολικής και Ν/Α Ευρώπης, η κατάσταση στην γηραιά ήπειρο, γενικά, και στον περίγυρο μας ιδιαίτερα, έχει μεταβληθεί σημαντικά. Βεβαίως, η συμμετοχή της Ελλάδος στα σημαντικότερα θεσμικά όργανα συλλογικής ασφαλείας (αμυντικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής), όπως ο Οργα-

νισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε), ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη (Ο.Α.Σ.Ε), ο Οργανισμός του Βορειο-Ατλαντικού Συμφώνου (Ν.Α.Τ.Ο) , καθώς και η ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε) αυξάνει την ισχύ και την επιρροή της στο γεωπολιτικό περιβάλλον της. Παρά ταύτα, δεν εξέλιπταν οι ορατές ή δυνητικές απειλές κατά της Εθνικής Ασφαλείας.

Η αποσταθεροποίηση στην Βαλκανική, η βίαιη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας – με κορύφωση την σύγκρουση στο Κοσσυφοπέδιο και στα Μετόχια–, ο μεγαλοϊδεατισμός της Αλβανίας, η δοκιμασία της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας στην Β. Ήπειρο, οι αλυτρωτικές βλέψεις των Σκοπίων, ο λανθάνων μεγαλοϊδεατισμός της Βουλγαρίας, η διείσδυση της Τουρκίας – πολιτική, οικονομική, στρατιωτική και πολιτιστική – στην Ν/Α Ευρώπη, το μόνιμο κύμα λαθρομεταναστών, η συνεχιζόμενη πολιτική και οικονομική αστάθεια σε όλες τις Βαλκανικές χώρες, η παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών σε ορισμένες από αυτές και μέσω αυτών και, τέλος, η εξαγωγή κάθε μορφής εγκληματικότητας – της τρομοκρατίας συμπεριλαμβανομένης – προξενούν σοβαρούς κινδύνους (threats) για την Εθνική Ασφάλεια.

Η Τουρκία, από μακρού, ασκεί αναθεωρητική, επεκτατική, πολιτική σε όλον τον περίγυρο της, βάσει των παγίων αντιλήψεών της περί Ζωτικού Χώρου, με μοχλό είτε το παντουρκιστικό είτε το ισλαμιστικό ιδεολόγημα, πάντοτε όμως με την μακρόπνη στρατηγική μιας μεγάλης Περιφερειακής Δυνάμεως και ανεξάρτητα από τις εσωτερικές, κοινωνικο-οικονομικο-πολιτικές, αδυναμίες και τα προβλήματά της.

Τα ανωτέρω βασίζονται στην εκτίμηση ότι:

(1) Η Τουρκία, με ισλαμίζουσα/ισλαμοφανή Κυβέρνηση, επιδιώκει να αποτελέσει αποδεκτή και επιθυμητή επιλογή για τον «διεθνή παράγοντα» διότι προσβλέπει στην απόκτηση αξιοπιστίας απέναντι στους τουρκοφώνους ή/και μουσουλμανικούς θύλακες της Βαλκανικής, την «προστασία» των οποίων θα δύναται να ισχυρισθεί ότι έχει το «ηθικό έρεισμα» να αναλάβει, «εντολοδοχικώ τω τρόπω», ενώπιον της διεθνούς κοινότητας. Άλλωστε με τον τρόπο αυτό η γείτων καθίσταται χρησιμότερη για τις Η.Π.Α. ως περιφερειακός υπομητροπολιτικός δρών στο μηχανισμό του νέο-σπαϊκμανικού υποδείγματος.

(2) Επίσης, η επιθυμία επεκτάσεως της γεωπολιτικής σφαίρας επιρροής της νεοοθωμανικής Τουρκίας δεν περιορίζεται στα Βαλκάνια, αλλά, αξιοποιώντας το ίδιο ισλαμο-τουρκόφωνο και τουρκογενές προσηλωτικό (βλ. ιδεοληπτικό) υπόδειγμα, η Τουρκία προσπαθεί να επεκτείνει την γεωπολιτική της επιρροή στις πετρελαιοφόρες εκτάσεις των μουσουλμανικών Δημοκρατιών της Κ. Ασίας αλλά και να ασκήσει πιέσεις στο Β/Δ τμήμα της Κίνας (Ξιν Γιαγκ), όπου διαβιούν τουρκόφωνοι μουσουλμανικοί πληθυσμοί της τάξεως των 20.000.000 ατόμων (Ουϊγούροι).

(3) Περαιτέρω, επιδιώκει, καίτοι ανεπιτυχώς, να παρουσιασθεί ως αξιόπιστος συνομιλητής του Ιράν, του οποίου η γεωπολιτική παρουσία και δυναμική στην περιοχή ολοκληρώνει την ισλαμική «ζώνη ασφαλείας» περίξ της Ρωσίας, σε συνεργασία με το «νέο» Αφγανιστάν και το Πακιστάν του Μουσάραφ.

Συνεπώς, προκύπτει εκ των ανωτέρω παρατεθέντων η σαφής εικόνα μιας αμερικανοτουρκικής «ζώνης ασφαλείας» έναντι των ρωσικών «καθοδικών τάσεων» προς τα θερμά ύδατα της Μεσογείου, από τον γεωγραφικό εκείνο χώρο ο οποίος συντίθεται από τις γεωγραφικές ζώνες των Βαλκανίων, της Τουρκίας, του Ιράν, των Κεντροασιατικών Δημοκρατιών, του Αφγανιστάν και του Πακιστάν.

Η Τουρκία, λοιπόν, προσπαθεί να πείσει τις Η.Π.Α. ότι η μόνη πιθανή ρωγμή στην ανωτέρω «ζώνη» θα ήταν μια ανεξέλεγκτη γεωπολιτικώς Ελλάδα, η οποία θα διέπεται περισσότερο από ευρωκεντρικό γεωπολιτικό προσανατολισμό τείνοντα να ανεξαρτητοποιηθεί από την αγγλοσαξωνική ηγεμονία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι σχεδιασμοί της Αγκόρας αντιμετωπίζονται αμφιθύμως και με περίσκεψη από κύκλους των ιθυνουσών πολιτικών ελίτ του Τελ Αβίβ. Και αυτό διότι ενδεχομένη αποτυχία του νεο-οθωμανικού αυτού υποδείγματος στην Βαλκανική (Αλβανία, Κόσοβο, F.Y.R.O.M, Βουλγαρία, Ελλάδα) θα προκαλέσει χιονοστιβάδα εξελίξεων, με κεντρικό χαρακτηριστικό την κατίσχυση του ριζοσπαστικού ισλαμιστικού κινήματος στα εδάφη της Χερσονήσου του Αίμου.

Ένα παρόμοιο ενδεχόμενο ανησυχεί το Ισραήλ, το οποίο φέρει τις μνήμες της αποτυχίας του αμερικανικού υποδείγματος «καλύτερα μουλάδες παρά σοβιετικοί» στο Ιράν και στο Αφγανιστάν. Δεν είναι δε καθόλου καθησυχαστικό το γεγονός ότι μέγα μέρος των «Αφγανών» μουτζαχεντίν και μελών ή στελεχών της Al Qaeda (μέχρι και ο ίδιος ο Bin Laden) έχουν κατά καιρούς δραστηριοποιηθεί ή και συνεχίζουν να δρουν στο πλαίσιο του UCK και άλλων ισλαμο-εθνικιστικών ομάδων στα Βαλκάνια.

Οι ανωτέρω εκτεθέντες φόβοι των σωφρώνων κύκλων του Τελ Αβίβ πρέπει να ληφθούν πολύ σοβαρά υπόψη κατά τον σχεδιασμό του Νέου Εθνικού Αμυντικού Δόγματος, και βεβαίως, κατά την χάραξη του πλαισίου Εθνικής Ασφαλείας της χώρας μας, θεωρουμένης άλλωστε ως μέρους του υποθετικού γεωστρατηγικού τριγώνου Ελλάς-Τουρκία-Ισραήλ. Ενός τριγώνου, το οποίο, δυστυχώς, σήμερα φαίνεται να διαθέτει ...δύο μόνον πλευρές!

Η Τουρκία, αναφορικώς με την Ελλάδα, επιδιώκει την επιβολή των γεωπολιτικών της βλέψεων στους εξής συγκεκριμένους στόχους:

α) Στην Κύπρο, με την παρελκυστική της πολιτική και την χρήση απειλών, επιδιώκει την παγίωση της σημερινής καταστάσεως. Η περίπτωση της συμπεριφοράς της Τουρκίας και μέρους της τουρκοκυπριακής πολιτικής ελίτ, αναφορικά με την υπερψήφιση του Σχεδίου Ανάν από τουρκοκυπριακής πλευράς και την θετική τοποθέτηση της Κυβερνήσεως Ερντογάν ως προς αυτό, σαφώς εξηγείται εκ του γεγονότος ότι το εν λόγω σχέδιο ήταν προδήλως ετεροβαρές, υπέρ της Τουρκίας – με προφανή, μάλιστα, σκοπό να προκαλέσει ακριβώς την απόρριψή του από ελληνικής πλευράς ούτως ώστε να αντιστραφεί η διεθνής Κοινή Γνώμη, αναφορικώς προς το ποία εκ των δύο πλευρών (ελληνική ή τουρκική) επιδιώκει πράγματι την ειρηνική και δίκαιη λύση του προβλήματος. Θα καταβληθεί δε – και ήδη καταβάλλεται – σύντομη προσπάθεια, από το δίπολο Λονδίνου-Ουάσιγκτων, ώστε η αντιστροφή αυτή να αποτελέσει την αφετηρία νέας απόπειρας θεσμικής και πολιτικοοικονομικής αναβαθμίσεως του τουρκοκυπριακού ψευδοκρατικού μορφώματος, υπό συνθήκες «αδιαφορίας», «ανοχής» ή και συνεργασίας ακόμη συγκεκριμένων ευρω-ατλαντικών πολιτικών κύκλων.

β) Στο Αιγαίο, με μια σειρά μονομερών διεκδικήσεων (υφαλοκρηπίδα, χωρικά ύδατα, εθνικός εναέριος χώρος, FIR Αθηνών, απομάκρυνση του αμυντικού δυναμικού από τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και τα Δωδεκάνησα, επιχειρησιακός έλεγχος στα πλαίσια του Ν.Α.Τ.Ο, ευθύνη έρευνας και διάσωσης, αμφισβήτηση εθνικής κυριαρχίας) καθώς και με την εκτόξευση απειλών περί πολέμου, επιδιώκει την διανομή του με όρια (από τις τουρκικές ακτές νοοόμενα) που θα εφάπτονται του 25^{ου} μεσημβρινού.

γ) Στην Θράκη επιδιώκει την ολοκλήρωση του εκτουρκισμού της μουσουλμανικής μειονότητας, μέσω της επιχειρουμένης ομοιογενοποίησης του τουρκικού, πομακικού και αθιγγανικού στοιχείου με όχημα μία τεχνηέντως καλλιεργουμένη κοινή μειονοτική «τουρκική» εθνοτική συνείδηση, αλλά και με μεταφορά μειονοτικού δυναμικού στον Νομό Έβρου και, τέλος, με την καλλιέργεια της ιδέας της αυτονομίας, σε συνδυασμό και με την μουσουλμανική μειονότητα που διαβίει στην Ν. Βουλγαρία.

Οι ανταγωνισμοί περί την παραγωγή, μεταφορά και εκμετάλλευση του πετρελαίου του Ευξείνου, της Κασπίας και της Κ. Ασίας περιπλέκουν ακόμη περισσότερο την όλη κατάσταση στην περιοχή.

2. Ανάλυση/εκτίμηση του υποδείγματος προσηλώσεως

Η χάραξη ενός Πλαισίου Πολιτικής Εθνικής Ασφαλείας, και εν συνεχεία, ενός Εθνικού Αμυντικού Δόγματος, προϋποθέτει εις βάθος και ψύχραιμη διερεύνηση και ανάλυση της αντιλήψεως της χώρας (πολιτικής ελίτ, παραγωγών πολιτικής, κοινωνικής ελίτ, γνωμηγητόρων, διανοήσεως, λαού) περί του εαυτού της, της θέσεώς της και του ρόλου της στο διεθνές σύστημα και στο περιφερειακό υποσύστημα.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να δοθεί μέγιστη έμφαση στο σύστημα της Εθνικής Παιδείας, στις στοχεύσεις του συστήματος αυτού σε ζητήματα συγκριτικής αναλύσεως Μεσογειακού, Ευρωπαϊκού και Ελληνικού Πολιτισμού αλλά και στην επικαιροποίηση και προσαρμογή του στα νέα διεθνή ιδεολογικο-πολιτικά και πολιτισμικά δεδομένα. Η ανάδειξη των στοιχείων της εθνοπολιτισμικής ταυτότητας του συγχρόνου Έλληνα πρέπει να αποτελέσει μέγιστο τεκμήριο επιτυχίας του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Επίσης, προσοχή οφείλει να επιδειχθεί έναντι της δημιουργίας των μαθησιακών προϋποθέσεων για την εμπέδωση της αντιλήψεως (και των συνακόλουθων απαιτήσεών της) ότι η χώρα μας αποτελεί Μέση Δύναμη (Middle Power) στο Υπερσύστημα Η.Π.Α-Ε.Ε.-Μέση Ανατολή και Εμποροναυτικό Έθνος (Maritime Nation) με αντίληψη οικουμενικής διαστάσεως και αποστολής όπως και για τον γεωστρατηγικό ρόλο τον οποίο διαδραματίζει και οφείλει να διαδραματίζει από κοινού με τις Η.Π.Α και το Ηνωμένο Βασίλειο.

3. Καθορισμός Αποστολής των Ενόπλων Δυνάμεων

Η αποστολή των Ενόπλων Δυνάμεων συνίσταται στην κάλυψη των κατωτέρω τριών αντικειμενικών στόχων:

3.1. Εθνική Άμυνα-Αποτροπή

Η (διττή) «κλασσική» αποστολή, όπως διαμορφώθηκε από καταβολής Ελλαδικού Κράτους και Ενόπλων Δυνάμεων, επί τη βάση της ήδη αναλυθείσης γεωπολιτικής/γεωστρατηγικής θέσεως της χώρας και λαμβανομένων υπ'όψιν των μεταβολών του διεθνοπολιτικού περιβάλλοντος.

3.2. Συμμαχική Άμυνα-Αποτροπή/Συλλογική Ασφάλεια

Επί Εποχής Διπολισμού, και συνεπεία της πλήρους εντάξεως της Ελλάδος στο Δυτικό πολιτικό, στρατιωτικό, οικονομικό και ιδεολογικό στρατόπεδο, η αποστολή της Εθνικής Αμύνης διευρύνθηκε σημαντικώς προς την κατεύθυνση της Αμύνης και του Συμμαχικού εδάφους (ΝΑΤΟ). Η **αποτροπή** έχει κυρίως αξία ως δέσμη προληπτικών μέτρων ενός εθνικού-κρατικού δρώοντος, εδράζεται δε, κατά βάση, στην αντίληψη που

έχουν οι τρίτοι σχετικά με τις ικανότητες αλλά και την αποφασιστικότητα του εν λόγω δρώντος.

Στο μεταψυχροπολεμικό περιβάλλον, η έμφαση μεταφέρεται από την Συλλογική Ασφάλεια (Collective Security) και Άμυνα (Defence), στα πλαίσια της Β/Α Συμμαχίας, στην Σύμπραξη για την Ασφάλεια (Εταιρική Ασφάλεια / Cooperative Security, Αμυντική Διπλωματία / Defence Diplomacy) στα πλαίσια της Β/Α Συμμαχίας ή άλλων Πολυμερών Δομών / Διεθνών Καθεστώτων.

3.2.1. Ελλάδα – ΕΕ / Ε.Π.Α.Α

(Α) Κατ' αρχήν, η συμμετοχή της χώρας μας στο εγχείρημα της υπό διαμόρφωσιν Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφαλείας και Αμύνης (Ε.Π.Α.Α / ESDP) - και, κατ' επέκτασιν, σε μία ενδεχομένη «Ευρω-Ζώνη» Ασφαλείας και Αμύνης (ΕΕΑΑ) - κρίνεται σκόπιμη και, υπό προϋποθέσεις, χρήσιμη για τα Εθνικά Συμφέροντα. Συνεπώς, οφείλει να επιδιωχθεί η συμμετοχή μας στον στενό πυρήνα της αμυντικοπολιτικής και στρατιωτικής συνεργασίας της ΕΕ, η σύμπηξη του οποίου, ασχέτως της μορφής που τελικώς θα εκλάβει, αποτελεί πολιτική βούληση και έχει εξαγγελθεί ως ακολουθητέος προγραμματικός στόχος από πλευράς Παρισίων και Βερολίνου.

(Β) Εν τούτοις, σκόπιμη και χρήσιμη είναι, επίσης, η αποφυγή πρόωρης ή υπέρμετρης αισιοδοξίας και η παράβλεψη ή υποτίμηση της στρατηγικής / διεθνοπολιτικής αδυναμίας του υπό εκκώλυσιν Ευρωπαϊκού Πόλου Διεθνούς Ισχύος. Απ' εναντίας, κατά την σχεδίαση της Αμυντικής Πολιτικής, και ειδικότερα του Αμυντικού Δόγματος της χώρας μας, οφείλουν να ληφθούν υπόψη τα κάτωθι αναφερόμενα σημεία:

(i) Παρά την αξιοθαύμαστη οικονομική ισχύ της, η Ε.Ε., υπό την μέχρι τούδε μορφή της, δεν μπόρεσε να αποτελέσει στρατηγικό δρώντα στην σκακιέρα της Διεθνούς Πολιτικής. Μπορεί να ανεδείχθη σε «Οικονομική Υπερδύναμη», ως η ήδη μεγαλύτερη αγορά της υφηλίου, με νόμισμα ανταγωνιζόμενο το δολάριο Η.Π.Α, με αποφασιστικό λόγο στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, με υψηλότερο ΑΕΠ από τις Η.Π.Α και κατά πολύ υψηλότερη συμμετοχή στην Διεθνή Αναπτυξιακή Βοήθεια – ακόμη δε και μεγαλύτερο πληθυσμιακό μέγεθος από τις Η.Π.Α – αλλά, παρά ταύτα, η Ε.Ε. δεν κατέστη Μεγάλη Δύναμη, υπό την κλασσική διεθνοπολιτική έννοια του όρου. Η διαπίστωση ηχεί παράξενη, ιδίως εάν αναλογισθεί κανείς ότι η Οικονομία διαδραματίζει, στην μεταπολεμική Ιστορία της Ευρώπης και του κόσμου, σαφώς σπουδαιότερο ρόλο από ό,τι παλαιότερα. Η ανωτέρω διαπίστωση ισχύει, βεβαίως, πολύ περισσότερο για την «νέα», διευρυμένη Ε.Ε. των Εικοσιπέντε.

(ii) Η αδυναμία του Ευρωπαϊκού μπλοκ να μεταφράσει το αναμφισβήτητο οικονομικό βάρος του σε ανάλογη στρατηγική ισχύ στην Διεθνή Πολιτική οφείλεται σε τρεις λόγους:

- (1) στην μειωμένη στρατιωτική ισχύ,
- (2) στην διαδικασία λήψεως αποφάσεων και
- (3) στην απουσία στρατηγικής φιλοδοξίας και αντίστοιχης πολιτικής βουλήσεως.

Ως προς το σημείο (1):

Το σημείο αυτό είναι το πλέον πολυσυζητημένο – και παρεξηγημένο. Διότι το πρόβλημα της Ε.Ε. δεν υπήρξε η «έλλειψη στρατιωτικών μέσων», γενικώς και αορίστως. Τα

κράτη-μέλη της διαθέτουν αξιόλογες και σύγχρονες Ένοπλες Δυνάμεις, οι οποίες μάλιστα, συναθροιζόμενες, υπερβαίνουν σε μέγεθος εκείνες των Η.Π.Α. Αλλά και το ύψος των Αμυντικών Δαπανών δεν είναι ευκαταφρόνητο: Τα κράτη-μέλη δαπανούν από κοινού μισό εκατομμύριο δολλ. ημερησίως για την Άμυνα και Ασφάλεια, έναντι ενός εκατομμυρίου δολλ. που δαπανούν οι Η.Π.Α. Συνεπώς, δεν πρόκειται ακριβώς περί μειωμένων – ή, πολύ περισσότερο, ανυπάρχτων – στρατιωτικών μέσων και ικανοτήτων, όπως συνήθως πιστεύεται. Το πρόβλημα έγκειται αλλού: Η στρατιωτική ισχύς ενός διεθνούς δρώντος εξαρτάται όχι μόνον από τους υπάρχοντες πόρους και μέσα, αλλά και από την ορθολογική (ή μη) αξιοποίησή τους καθώς, επίσης – και πρωτίστως – από την εγνωσμένη (ή μη) βούληση να χρησιμοποιηθούν για να επιτευχθούν πολιτικοί σκοποί. Στην περίπτωση της Ε.Ε. ούτε ορθολογική αξιοποίηση των πόρων υφίσταται (πολυδάπανη παράλληλη ύπαρξη και λειτουργία δεκαπέντε Εθνικών Αμυντικοπολιτικών Γραφειοκρατιών, μη καταμερισμός εργασίας μεταξύ των Εθνικών Αμυντικών Βιομηχανιών, έλλειψη συμβατότητας μεταξύ των ευρωπαϊκών οπλικών συστημάτων κ.λ.π.) ούτε πολιτική βούληση προς χρησιμοποίηση των υφισταμένων μέσων. Η βαθύτερη αιτία της στάσεως αυτής οφείλεται στην συνειδητή στρατηγική και πολιτική επιλογή της Δυτικής Ευρώπης, μεταπολεμικώς, στο πολιτικο-στρατιωτικό πλέγμα Ασφάλειας και Άμυνας των Η.Π.Α και την μετατροπή της σε οιονεί προβολέα ισχύος της ηγεμονεύουσας Παγκόσμιας Ναυτικής Δυνάμεως.

Επιπροσθέτως, στην περίπτωση της δρα ανασταλτικά και η δύναμη της αδρανείας. Επί μισόν αιώνα, οι Ευρωπαϊκές πολιτικές ελίτ εθίσθησαν στο γεγονός ότι η απάντηση στο δίλημμα ασφαλείας που αντιμετώπιζαν οι χώρες τους θα δοθεί από τις Η.Π.Α. Από την πέραν του Ατλαντικού Προστάτιδα Δύναμη ανεμόνοντο και όντως προήρχοντο οι πρωτοβουλίες και οι δράσεις. Οι Ευρωπαϊκές πολιτικές ελίτ τις υπεδέχοντο θετικώς ή τις απέρριπταν, τις επευφημούσαν ή τις κατέκριναν δριμύτατα – και, εν τέλει, συμβιβάζοντο με αυτές. *Από γεωπολιτικής απόψεως, η ΕΟΚ / ΕΕ ήταν και παρέμεινε το ηπειρωτικό εξάρτημα της ηγεμονευούσης Παγκοσμίου Ναυτικής Δυνάμεως στην Δακτύλιο Γη της Δυτικής Ευρασίας.*

Ως προς το σημείο (2):

Δεν είναι τυχαίο, ασφαλώς, το ότι, οσάκις χρειάστηκε άμεση και αποτελεσματική στρατιωτική δράση για την προστασία των συμφερόντων τους, ανά την Αφρική, την Λ. Αμερική, τον Περσικό Κόλπο ή οπουδήποτε αλλού, χώρες όπως η Γαλλία ή η Μ. Βρετανία έδρασαν μονομερώς (ή επί τη βάσει συμμαχικών σχέσεων υφισταμένων εκτός πλαισίου Ε.Ο.Κ./Ε.Ε). Και τούτο, διότι ο μηχανισμός λήψεως αποφάσεων της Ε.Ε., επί ζητημάτων Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής για την Άμυνα, θεωρείται, κατά κοινή ομολογία, βραδυκίνητος και αναποτελεσματικός, αφού εξαρτά απολύτως από την συγκατάθεση μιας εκάστης των Εθνικών Κυβερνήσεων όχι μόνον την κατ' αρχήν απόφαση για ανάληψη π.χ. στρατιωτικής δράσεως, αλλά και την εφαρμογή αυτής της απόφασεως σε κάθε της στάδιο.

Το πρόβλημα τελεί φυσικά σε γνώση των ιθυνόντων της ΕΕ, οι οποίοι και διερευνούν τρόπους αντιμετώπισεώς του, όπως εφάνη και από την προβληματική που ανειπόχθη συνεπεία των συζητήσεων της Συντακτικής Συνελεύσεως αλλά και της Αγγλοαμερικανικής επεμβάσεως στο Ιράκ. Κατετέθησαν ποικίλες προτάσεις: εκλογή Προέδρου της Ε.Ε. επί μακρότερο διάστημα, ενίσχυση της θέσεως του Υπάτου Εκπροσώπου της Ε.Π.Α.Α και αναβάθμισή του σε οιονεί Υπουργό Εξωτερικών της Ε.Ε., περαιτέρω επέ-

κταση των διά πλειοψηφίας λαμβανομένων αποφάσεων κ.ο.κ. *Εν τούτοις, εάν και όποτε λάβουν σάρκα και οστά όλοι αυτοί οι μηχανισμοί, είναι βέβαιο ότι δεν πρόκειται να τίξουν ένα πράγμα: το δικαίωμα αρνησικυρίας κάθε Κράτους-μέλους προκειμένου περί αποφάσεως εφαρμογής δια των όπλων μιας ήδη συμπεφωνημένης πολιτικής.* Είναι ουτοπικό ακόμη και το να διανοηθεί κανείς ότι ένα, οποιοδήποτε, από τα ιστορικά (και δημοκρατικώς κυβερνώμενα) Έθνη-Κράτη της Ευρώπης θα εκχωρήσει σε οιονδήποτε υπερεθνικό μηχανισμό το προνόμιο να αποφασίζει για την ανάπτυξη στρατιωτικών δυνάμεων της Ε.Ε. (άρα, δικών του στρατιωτών).

Επειδή, όμως, αυτό ακριβώς – η ικανότητα, εν ανάγκη, επιβολής μιας πολιτικής διά της ισχύος των όπλων – είναι και παραμένει ο απαράβατος όρος και, συνάμα, το κατ' εξοχήν γνώρισμα της στρατηγικής ισχύος, τεκμαίρεται εκ των ανωτέρω ότι η σημερινή Ε.Ε., υπό την νέα μάλιστα μορφή και σύνθεσή της (των 25), όσον και αν προσπαθήσει, δεν πρόκειται να καταστεί στρατηγικός δρων της Διεθνούς Πολιτικής, στο ορατό μέλλον, ανταγωνιστικός των Η.Π.Α – εκτός εάν το δίπολο Βερολίνου-Παρισίων προχωρήσει τελικώς στην σύμπληξη ενός ολιγομελούς, ισχυρού και ανθεκτικού πυρήνα αμυντικοπολιτικής και στρατιωτικής συνεργασίας.

Σε κάθε άλλην περίπτωση, θα καταδειχθεί απλώς, για μίαν ακόμη φορά, η δυσβάστακτη ελαφρότητα της ευρωκρατικής θεσμολαγνείας, εφόσον δεν αρκούν οι θεσμοί για να προσδώσουν σε μία συμπολιτεία εθνών εκείνο το ιδιαίτερο στοιχείο ενότητας στην λήψη (και μέχρις εσχάτων εφαρμογή) αποφάσεων. Στοιχείο το οποίο υπήρξε χαρακτηριστικό γνώρισμα κάθε Δυνάμεως, μεγάλου, μεσαίου ή μικρού βεληνεκούς – με άλλους λόγους, κάθε κρατικού δρώντος του διεθνούς συστήματος. Συγκρίσεις που γίνονται ενίοτε με τις Η.Π.Α είναι επιφανειακές και ανιστόρητες, αγνοούν την κοινή εθνική καταγωγή, την κοινή γλωσσοπολιτισμική (ακόμη και θρησκευτικο-δογματική) ταυτότητα, πολιτική κουλτούρα και ιστορικά βιώματα των αποίκων των πρώτων Πολιτειών των Η.Π.Α – σε πλήρη αντιδιαστολή προς τα δεδομένα της Ευρώπης, όπου δεν επιχειρείται η συνένωση κάποιων αυτοδιαχειριζόμενων κοινοτήτων ομογενών ανθρώπων, αλλά η ενοποίηση εθνών με μακρά ιστορική διαδρομή, η οποία και σήμερα εξακολουθεί να αποτελεί για την μεγάλη πλειοψηφία κάθε λαού (με εξαίρεση μία λίαν ολιγάριθμη, υπερεθνικώς σκεπτομένη, οικονομική και τεχνογραφειοκρατική ελίτ) το ισχυρότερο σημείο αναφοράς, έστω και στο πεδίο του πολιτικού συμβολισμού και της πολιτικής ψυχολογίας.

Ως προς το σημείο (3):

Ακριβώς επειδή η Ε.Ε. δεν είναι έθνος, έστω υπό την μορφή των Η.Π.Α (παρένθεση: όθεν, είναι νομικώς έωλη η χρήση του όρου «Ευρωπαϊκό Σύνταγμα», αντί – έστω – του ακριβέστερου όρου «Συνταγματική Συνθήκη»), γι' αυτό και δεν διαθέτει, ούτε φαίνεται ότι θα αποκτήσει στο ορατό μέλλον, την ιστορική φιλοδοξία και, συνακόλουθα, την πολιτική βούληση για να διαδραματίσει ρόλο παγκοσμίου Πόλου Ισχύος, δηλ. Μεγάλης Δυνάμεως στρατηγικού βεληνεκούς. Αυτό είναι το τρίτο και σημαντικότερο εκ των προαναφερθέντων αιτίων της αδυναμίας της.

(Γ) Όλα τα ανωτέρω, βεβαίως, ουδόλως συνεπάγονται ότι η χώρα μας οφείλει να παραμείνει μακράν των προσπαθειών της ΕΕ, ή ακριβέστερα ορισμένων μελών της, οι οποίες στοχεύουν στην ευρωπαϊκή, αυτόνομη, λυσιτελή και αξιόπιστη πολιτική στον τομέα της Ασφάλειας και της Άμυνας. Τουναντίον, ως ελέχθη, η Ελλάς πρέπει να επι-

δώσει την στενότερη δυνατή συμμετοχή της στον διαμορφούμενο (με ενέργειες των Παρισίων και του Βερολίνου) πυρήνα, συνεπικουρούσα τις προσπάθειες της Γαλλίας, της Γερμανίας, του Βελγίου και του Λουξεμβούργου προς:

- (α) επέκταση της μεθόδου της ενισχυμένης συνεργασίας και στο πεδίο της Ε.Π.Α.Α,
- (β) θέσπιση ρήτρας αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ,
- (γ) διεύρυνση του πεδίου αποστολών τύπου Petersberg,
- (δ) ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εξοπλισμών,
- (ε) ολοκλήρωση της συγκροτήσεως και ενίσχυση της επιχειρησιακής ετοιμότητας της Ευρωπαϊκής Δυνάμεως Ταχείας Αντιδράσεως, επί τη βάση της ήδη υφισταμένης μεικτής Γαλλογερμανικής Ταξιαρχίας,
- (στ) σύσταση μιας Ευρωπαϊκής Διοικήσεως Στρατηγικών Αερομεταφορών,
- (ζ) σύσταση μιας Ευρωπαϊκής Μονάδας PBX Πολέμου,
- (η) ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Αμέσου Ανθρωπιστικής Βοήθειας,
- (θ) ίδρυση Ευρωπαϊκών Κέντρων και Σχολείων Στρατιωτικής Εκπαιδεύσεως,
- (ι) σύσταση ενός αμιγώς Ευρωπαϊκού Επιτελείου Σχεδιασμού και Διοικήσεως,
- (ια) ίδρυση ενός κινητού μεικτού Στρατηγείου της Δυνάμεως Ταχείας Αντιδράσεως.

Σημειωτέον ότι η πρόταση περί ιδρύσεως ενός αμιγώς Ευρωπαϊκού Γενικού Επιτελείου αγγίζει το «καυτό σημείο» των Ευρω-Ατλαντικών σχέσεων και συνιστά αληθώς επαναστατική και εικονοκλαστική κίνηση, ευθέως υπηρετούσα τον σκοπό της αμυντικοπολιτικής και διεθνοπολιτικής χειραφετήσεως της ΕΕ από τις Η.Π.Α.

(Δ) Πορευομένη κατά τα υποδειχθέντα στο σημείο (3), η Ελλάδα εμφανώς αποσκοπεί στην δημιουργία μιας Αμυντικής Ενώσεως των χωρών της ΕΕ, κατά το πρότυπο της ΟΝΕ ή της Ομάδας Σέγκεν. Στρατηγική επιδίωξη της Ελλάδος οφείλει να είναι, εν προκειμένω, η «Ευρωπαϊκή Ένωση Ασφάλειας και Άμυνας», εντός των πλαισίων της υπό κατάρτιση Συνταγματικής Συνθήκης της διευρυμένης ΕΕ – ή, εν ανάγκη, και εκτός αυτής – *νοουμένη όμως όχι ως αυτοσκοπός αλλά εντασσομένη στα πλαίσια της αντιλήψεως περί της ανάγκης αποκτήσεως πολλαπλών στρατηγικών επιλογών.*

Κρίσιμη παραμένει, ωστόσο, η παρατήρηση ότι, ακόμα και στην (άκρως υποθετική και, επί του παρόντος, εξωπραγματική) περίπτωση κατά την οποία η Ε.Π.Α.Α θα μετεξελισσοτο σε αμυντική συμμαχία, ακόμη δηλαδή και αν η ΕΕ (ακριβέστερα: *ένας ομοιογενεοποιημένος και ενισχυμένος πυρήνας κρατών-μελών της*) αποκτούσε ένα λειτουργικό και αξιόπιστο στρατιωτικό βραχίονα, ακόμη και τότε *δεν θα ήταν σοφό ούτε επιτρεπτό να θεωρήσει η Ελλάς την ύπαρξη μιας τοιαύτης (μετεξελιχθείσης) Ε.Π.Α.Α ως προσφέρουσα πλήρη και αποτελεσματική εγγύηση για την άμυνα της χώρας* (όπως, άλλωστε, οφείλει να πράττει και στην περίπτωση του Ν.Α.Τ.Ο).

Αναντιρρήτως, η συμμετοχή της Ελλάδος στην Ε.Π.Α.Α, ή, πολλώ μάλλον, σε μία λειτουργική και αξιόπιστη Ευρωπαϊκή Δομή Ασφάλειας και Άμυνας («Ευρω-Ζώνη» Ασφάλειας και Άμυνας / ΕΕΑΑ), θα αποτελέσει ευπρόσδεκτη και υπολογίσιμη Προσθετική Ισχύ κατά την σχεδίαση της Αμυντικής Πολιτικής της χώρας μας, καθ' όσον η τε-

λευταία θα ωφεληθεί πολιτικώς από την πλήρη και ισότιμη συμμετοχή της στην προαναφερθείσα Ευρωπαϊκή Δομή Ασφάλειας και Άμυνας. Ωστόσο, η αντιμετώπιση της οιασδήποτε Εξωτερικής Απειλής κατά της Εθνικής Ασφάλειας, και, κατ'ακολουθίαν, η Εθνική Άμυνα της χώρας εξακολουθεί πάντοτε να αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα και κρίσιμο μέλημα των Εθνικών Ιθυνόντων ενός εκάστου κρατικού δρώντος.

3.3. Προβολή Ισχύος, Αμυντική Διπλωματία, Εταιρική Ασφάλεια

Μετά το πέρας της Εποχής του Διπολισμού, και υπό το κράτος των μεταβολών και γεγονότων της πρώτης και δεύτερης μεταψυχροπολεμικής δεκαετίας, προστίθεται και μία - επίσης διττή - νέα αποστολή. Το ένα σκέλος αφορά στην *Προβολή Ισχύος*²³, νοουμένης ως *Ηπίας Μεθόδου Προβολής Ισχύος* (Soft Power), και, συνακολούθως, στην *Αμυντική Διπλωματία*. Και αυτό διότι δοθέντος ότι το τέλος του Ψυχρού Πολέμου επέφερε μία «μεταβολή αμυντικοπολιτικών παραστάσεων στην Ευρώπη», και, κατ'ακολουθίαν, μία θεαματική διεύρυνση του περιεχομένου και της εννοίας της ασφαλείας, η Αμυντική Διπλωματία, αλλά και η «Intelligence Diplomacy», γνωρίζουν αξιοσημείωτη αναβάθμιση. Υπό τους όρους αυτούς νοείται μία δέσμη κρατικών ενεργειών σύνθετης στρατιωτικής και διπλωματικής φύσεως που αποσκοπούν στο να αυξήσουν και να ενισχύσουν τους όρους και το αίσθημα ασφαλείας του Έθνους με τη συνεχή και καλή συλλογή πληροφοριών περί του περιφερειακού και του ευρύτερου διεθνούς περιβάλλοντος, την ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με τους ιθύνοντες της Αμυντικής Πολιτικής των λοιπών Κρατών και την συνεργασία με αυτούς για να εκτονωθούν εντάσεις, να προβληθεί η εθνική ισχύς (Power Projection) και να διαμορφωθούν οι όροι ασφαλείας του περιφερειακού και διεθνούς περιβάλλοντος.

3.3.1. Ελλάδα – Ν.Α.Τ.Ο στο μεταψυχροπολεμικό περιβάλλον

1. Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου δεν σήμανε, μέχρι σήμερα τουλάχιστον, την οικοδόμηση ενός ενοποιημένου, ομοιογενοποιημένου και αυτονομηθέντος από την Αμερικανική επικυριαρχία Πόλου Διεθνούς Ισχύος των Ηπειρωτικών Δυνάμεων της Ευρώπης. Τουναντίον, οι εξελίξεις διαρκούσης της δεκαετίας του '90 ήλθαν να επαναβεβαιώσουν τον ηγεμονικό ρόλο της Παγκοσμίου Ναυτικής Δυνάμεως (Η.Π.Α) επί της Ευρώπης, με συμβολική κορύφωση την επέμβαση κατά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας την 24^η Μαρτίου 1999 – στην οποία διεφάνη σαφώς ο ρόλος των Ευρωπαϊκών Συμμάχων εντός του Ν.Α.Τ.Ο, όπως τον αντιλαμβάνεται ένα μέρος των ιθυνόντων της Ουάσιγκτων. Περαιτέρω, η υπονόμηση μιας αυτόνομης αμυντικοπολιτικής – και άρα, διεθνοπολιτικής – προοπτικής του υπό διαμόρφωσιν Ευρωπαϊκού Πόλου Ισχύος επήλθε, κατ'ουσίαν – κατόπιν εντόνων και καλώς σχεδιασμένων αγγλικών ενεργειών – με τα συμφωνηθέντα, αρχικώς, στην Νίκαια, και, εν συνεχεία, στην Κωνσταντινούπολη και την Άγκυρα, δια των οποίων οι ενδιαφερόμενοι επέτυχαν ακριβώς το να αποτρέψουν το ενδεχόμενο να προχωρήσει η Ε.Ε. στην συγκρότηση ιδίων δομών διοικήσεως και στην ανάπτυξη ιδίων επιχειρησιακών δυνατοτήτων, εκτός Ν.Α.Τ.Ο. Αυτόν τον θεμελιώδη σκοπό εξυπηρετούσε, άλλωστε, η γνωστή «στροφή» της Μ. Βρετανίας το 1998: αφ'ης στιγμής κατέστη ευκρινές ότι η πιθανότητα υλοποιήσεως της Ε.Π.Α.Α θα επήρχετο ούτως ή άλλως, η Αγγλία έκρινε ότι δεν είχε πλέον νόημα να αντιτίθεται αποστα-

23. Σ.Σ. :Η *προβολή ισχύος* είναι ενεργός δράση και εκπορεύεται από τον Εθνικό-Κρατικό Δρώντα προς το εξωτερικό του περιβάλλον, γενικώς και ειδικώς. Η ποιοτική και ποσοτική συμμετοχή σε διεθνείς ασκήσεις και αποστολές αποτελούν προβολή ισχύος του εθνικού δρώντος όπως και η αποστολή μιας Μοίρας του Στόλου ή της Πολεμικής Αεροπορίας σε επιχειρησιακή δραστηριότητα στα πέρατα του πλανήτη.

σιοποιούμενη, αλλ' ότι, απεναντίας, έπρεπε η ίδια να πρωτοστατήσει, ακριβώς προκειμένου να επηρεάσει την όλη εξέλιξη και να ελέγξει την πορεία του εγχειρήματος. Πρέπει να παραδεχθούμε στο σημείο αυτό ότι ο βρετανός πρωθυπουργός κ. Tony Blair απεδείχθη πιστός οπαδός της παραδοσιακής Αγγλικής Διπλωματίας.

Βεβαίως, υπό το κράτος των εντυπώσεων και αισθημάτων που προξένησε η νέα επέμβαση των Η.Π.Α και ορισμένων εκ των Συμμάχων τους, αυτήν την φορά εναντίον του σανταμικού Ιράκ, οι Ηπειρωτικές Δυνάμεις που πρωτοστατούν στην συγκρότηση ενός Ευρωπαϊκού Πόλου Ισχύος (Γαλλία, Ο.Δ. της Γερμανίας) προέβησαν σε σειρά διπλωματικών πρωτοβουλιών και εξαγγελιών – από την συνεννόηση με την μέχρι πρό τινος αντίπαλο Ρωσία, αλλά και την Κίνα και έφθασαν μέχρι και σε ανακοίνωση περί ίδρύσεως ενός καθαρώς Ευρωπαϊκού Στρατηγείου (αποφεύγοντας πάντως, σκοπιμώς, οιαδήποτε αναφορά σε Γενικό Επιτελείο και προκρίνοντας την άχρωμη διατύπωση «Πυρήνας Συλλογικής Ικανότητας Σχεδιασμού και Διοικήσεως»). Το γεγονός προξένησε, ως γνωστόν, θέλλα αντιδράσεων εκ μέρους των Η.Π.Α και των Ατλαντιστών, εν γένει, ένθεν κακείθεν του Ωκεανού, πρωτοστατούντος του αγγλικού παράγοντος, ο οποίος διείδε την πιθανότητα της πραγματοποίησής, τελικώς, της αμυντικοπολιτικής αυτονομίας της Ε.Ε. από τις Η.Π.Α.

Εν τούτοις, τα ανωτέρω παραμένουν, ένα χρόνο μετά, στο επίπεδο των προθέσεων και διακηρύξεων. Αντιθέτως, το Ν.Α.Τ.Ο εξακολουθεί να αποτελεί, δεκαπέντε σχεδόν χρόνια μετά την εξάλειψη του αντιπάλου δέους και της *raison d'être* την οποία υποτίθεται ότι είχε ως αμυντικός οργανισμός, *μία πραγματικότητα την σημασία της οποίας ουδείς πολιτικός ιθύνων επιτρέπεται ή συγχωρείται να αγνοήσει – και το μόνο συλλογικό σύστημα ασφαλείας του Ευρω-Ατλαντικού Κόσμου.*

2. Η Ελλάς διατηρεί κάποια πικρία έναντι συγκεκριμένων νατοϊκών αντιδράσεων, στάσεων και θέσεων. Πέραν όμως των συναισθηματισμών, το πολιτικό δίδαγμα το οποίο οφείλουν να εστερνισθούν οι πολιτικοί και στρατιωτικοί ιθύνοντες, οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης και οι πνευματικοί ταγοί της χώρας μας είναι ότι η Εθνική Άμυνα υπήρξε και παραμένει αυστηρώς Εθνική υπόθεση. Οι αντιλήψεις ορισμένων πολιτικών ή πνευματικών ελίτ σχετικώς με την δυνατότητα υπάρξεως κάποιων «international communities» ή, έστω, «benevolent hegemonies», οι οποίες θα αναλάβουν υπερβολικώς να επιλύσουν για λογαριασμό του άμεσα θιγομένου εθνοκρατικού δρώντος το δίλημμα ασφαλείας του ανήκουν, όπως καθημερινά αποδεικνύει η διεθνής πρακτική σε θέματα ανακατανομής ισχύος μεταξύ εθνικών, οικονομικών, πολιτικών και πολιτισμικών δρώντων στον πλανήτη, στην σφαίρα της πολιτικής θεολογίας ή θεολογούσας πολιτικής. Κάτι που θα μπορούσε να προσδιορισθεί από φιλοσοφικής πλευράς ως πολιτικός νέο-καντιανισμός. *Η υπόμνηση παραμένει πάντοτε επίκαιρη και σκόπιμη καθώς, δυστυχώς, επικρατούν εν Ελλάδι, σε μέγα μέρος των ιδεολογικών μηχανισμών ανιστόρητα ιδεολογήματα, κανονιστικής ή διεθνοιστικής προελεύσεως, τα οποία κατά το πρόσφατο παρελθόν απεδείχθη ότι είχαν κρίσιμη επίδραση και επί των πολιτικών ιθύνόντων.*

Πολιτικώς μεταφραζόμενα, σε σχέση με το Ν.Α.Τ.Ο, τα ανωτέρω σημαίνουν ότι το γνωστό άρθρο 5 δεν δύναται να χρησιμοποιηθεί ως όργανο πλήρους και οριστικής αποσοβήσεως της Απειλής από τον τουρκικό αναθεωρητισμό ή ως μοχλός επιλύσεως της Ελληνο-Τουρκικής αντιπαραθέσεως (το άρθρο 5 απετέλεσε την κλειδούλα του Ιδρυτικού Χάρτη της Β/Α Συμμαχίας καθώςσον επρόκειτο περί της πλέον σαφούς, και διαυγούς εκφράσεως συμμαχικής αλληλεγγύης, έναντι ήδη εκδηλωθείσης έξωθεν επιθέσεως κατά κράτους-μέλους). Πρακτικώς, εξ άλλου, η επίκληση του άρθρου 5 του Καταστατικού Χάρτη της Β/Α Συμμαχίας από την Ελλάδα, προκειμένου περί αντιμετώπισεως

της Τουρκικής Απειλής, ουδέν αποτέλεσμα επιφέρει, όπως έχει επανειλημμένως καταδειχθεί, αφού, κατά την προσφιλή επιχειρηματολογία του Οργανισμού, «απειλές, οιουδήποτε είδους, μεταξύ Συμμάχων, δεν υφίστανται».

3. Η Γερμανική Επανένωση, η διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας, η κατάρρευση της πάλαι ποτέ Ε.Σ.Σ.Δ και των δορυφόρων της και η συνακόλουθη άρδην μεταβολή του γεωστρατηγικού τοπίου της Ευρώπης είχαν και εξακολουθούν να έχουν ποικίλες συνέπειες και παρενέργειες σε όλα τα πεδία της Πολιτικής Ασφαλείας. Η αποσταθεροποίηση της Βαλκανικής, συνέπεια της συντριβής της Σερβίας – η οποία, υπό οιανδήποτε πολιτειακή/ενδοσυστημική μορφή, διεδραμάτιζε ρόλο εξέχουσας σημασίας Μέσης Περιφερειακής Δυνάμεως επί έναν αιώνα σχεδόν –, ο αλβανικός αναθεωρητισμός και μεγαλοϊδεατισμός, η δοκιμασία της ελληνικής εθνικής μειονότητας στην Ν. Αλβανία, οι αλυτρωτικές βλέψεις των Σκοπίων, ο λανθάνων μεγαλοϊδεατισμός της Βουλγαρίας, η διείσδυση της Τουρκίας – πολιτική, οικονομική, στρατιωτική και πολιτιστική – στην Ν/Α Ευρώπη, τα μόνιμα κύματα λαθρομεταναστών, η συνεχιζόμενη πολιτική και οικονομική αστάθεια σε όλες τις Βαλκανικές χώρες, η παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών σε ορισμένες από αυτές και μέσω αυτών και, τέλος, η εξαγωγή κάθε μορφής εγκληματικότητας – της τρομοκρατίας συμπεριλαμβανομένης – προξενούν σοβαρούς – και νέους – κινδύνους για την Εθνική Ασφάλεια.

Υπ' αυτές τις συνθήκες, προσλαμβάνει ολοένα και μεγαλύτερη σημασία η Πολιτική Εσωτερικής Ασφαλείας (Homeland / Internal Security Policy), η οποία αφορά στην αντιμετώπιση κινδύνων διαβρώσεως και ανατροπής της Εθνικής Ασφαλείας εκ των έσω. Η Εσωτερική Ασφάλεια επικεντρώνεται ιδίως στο ζήτημα των δημογραφικών-ανθρωπογεωγραφικών-γεωπολιτισμικών μεταβολών, οι οποίες δύνανται να αποτελέσουν απειλές υπό τις εξής οπτικές γωνίες:

(i) εισδοχή στο πλαίσιο του εθνικού γεωγραφικού χώρου εθνοπολιτισμικών («εθνοτικών» / «θρησκευτικών») συγκρούσεων, οι οποίες δύνανται να λάβουν τρομοκρατική και, κατ'επέκταση, ανατρεπτική διάσταση·

(ii) διάβρωση της κοινωνικής συνοχής και ρήξη του εθνικού κοινωνικού ιστού μέσω της δημιουργίας μη ενσωματωμένων κοινωνικώς εθνοτικών / θρησκευτικών θυλάκων, οι οποίοι δύνανται να οδηγήσουν σε φαινόμενα «θερμής» ριζοσπαστικοποίησης με επικίνδυνα για την Εσωτερική Ασφάλεια αποτελέσματα·

(iii) διευκόλυνση της δημιουργίας δικτύων Οργανωμένου Εγκλήματος (ναρκωτικά, εμπορεία λευκής σαρκός / ανηλικών, δουλεμπόριο, λαθρεμπόριο όπλων κ.τ.λ.) για την κάλυψη των αναγκών συγκεκριμένων εθνοπολιτισμικών (εθνοτικο-θρησκευτικών) θυλάκων και σε συνεργασία με διεθνή κυκλώματα του Οργανωμένου Εγκλήματος·

(iv) εκμετάλλευση και διοχέτευση του οικονομικού προϊόντος των ανωτέρω δραστηριοτήτων σε διεθνή κυκλώματα τρομοκρατίας·

Εκτιμούμε, ότι, εν αντιθέσει προς τις πρόνοιες και δυνατότητες του άρθρου 5, σε σχέση πάντα με το εθνικό πρόβλημα ασφαλείας, οι οποίες έχουν εξαντληθεί ή ακυρωθεί προ πολλού, οι ιθύνοντες της Πολιτικής Εθνικής Ασφαλείας της Ελλάδος οφείλουν να κινηθούν, εφεξής, μάλλον προς την κατεύθυνση της διερευνήσεως και αξιοποιήσεως του όλου φάσματος δυνατοτήτων του άρθρου 4 του Ιδρυτικού Χάρτη της Β/Α Συμμαχίας, σε συνάρτηση προς τα προαναφερθέντα περί Εσωτερικής Ασφαλείας.

Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 4 της Συνθήκης της Ουάσιγκτων (1949) προβλέπει την υποχρέωση των μελών του Οργανισμού να διαβουλεύονται οποτεδήποτε ένα μέλος του θεωρεί ότι η εδαφική ακεραιότητα, η πολιτική ανεξαρτησία ή η ασφάλεια ενός εκ των μελών απειλείται («...the Parties will consult whenever, in the opinion of any of them, the territorial integrity, political independence or security of any of the Parties is threatened»). Το εξαιρετικώς ενδιαφέρον δε (δί' ημάς), εν προκειμένω, έγκειται εις το ότι το άρθρο 4 εστιάζει όχι σε άμεση, ορατή (ήδη εκδηλωθείσα) και εκ συγκεκριμένου διακριτού κέντρου προερχόμενη (εξωτερική) απειλή αλλά σε συμφέροντα ασφαλείας (security concerns) του κράτους-μέλους, εν τη ευρεία εννοία.

4. Βεβαίως, δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι η επίκληση του άρθρου 4 δεν επισύρει κατ' ανάγκην τον προβλεπόμενο «προληπτικό σχεδιασμό της προστασίας κράτους-μέλους έναντι επιθέσεως τρίτου κράτους», αλλ' αναφέρεται στο αίτημα ενός μέλους της Β/Α Συμμαχίας αναφορικώς προς ανησυχίες του ότι η ευρύτερη ασφάλεια του απειλείται. Αυτό σημαίνει ότι, και στην περίπτωση αυτή, καλόν είναι να αποφευχθούν οι συνήθεις υπέρμετρες προσδοκίες αναφορικώς προς την από ελληνικής πλευράς επιδιωκόμενη και ενδεχομένως εκδηλωθσόμενη συμμαχική αλληλεγγύη επί του άλφα ή βήτα ζητήματος.

Εν τούτοις, δοθέντος ότι η Ελλάς, ευρισκομένη όχι μόνον σε γεωπολιτικό αλλά και σε γεωπολιτισμικό σταυροδρόμι, αντίστοιχο εκείνου της Ισπανίας, θα είναι (μαζί με την τελευταία) η κατ' εξοχήν «Δυτική» χώρα που θα κληθεί να αντιμετωπίσει τις επόμενες δεκαετίες τις νέου τύπου Απειλές κατά της Εθνικής Ασφαλείας της, θεωρούμε σκόπιμη και χρήσιμη την ανάληψη μιας καλώς σχεδιασθείσας πολιτικο-διπλωματικής, αμυντικο-πολιτικής και επικοινωνιακής πρωτοβουλίας εκ μέρους της Ελληνικής πλευράς προς την κατεύθυνση της αξιοποίησής του άρθρου 4 του Ιδρυτικού Χάρτου της Β/Α Συμμαχίας, στον βαθμό που αυτό διανοίγει την προοπτική ενός οργάνου - πολιτικής, κατ' αρχήν, αλλά και στρατιωτικής, δευτερευόντως - συνδρομής, λαμβανομένου δε υπ' όψιν ότι τούτο συνάδει απολύτως προς την αυξημένη, εσχάτως, ευαισθησία των Αμερικανών και λοιπών Ν.Α.Τ.Οϊκών ιθύνοντων έναντι του πεδίου της Homeland Security. Πρέπει όμως να υπογραμμισθεί μία - ίσως όχι κρίσιμη αλλ' ούτε και αμελητέα - παράμετρος: Εν αντιθέσει προς ό,τι ισχύει περί του άρθρου 5, στις πρόνοιες του άρθρου 4 (διαβουλεύσεις περί αιτιάσεων ασφαλείας κ.λ.π.) εμπλέκεται και η Ρωσική Ομοσπονδία.

5. Εν πάση περιπτώσει, όμως, οι σχεδιαστές και ιθύνοντες της Πολιτικής Εθνικής Ασφαλείας οιασδήποτε χώρας, ιδίως δε της Αμυντικής Πολιτικής της χώρας αυτής, οφείλουν να μην λησμονούν ότι η οιαδήποτε κάλυψη παρέχεται στην χώρα, από οιαδήποτε Πολυμερή/Διεθνή Δομή Ασφαλείας, έχει χαρακτήρα όχι εγγυητικό αλλ' ενισχυτικό της Εθνικής Αμύνης και Ασφαλείας. Τούτο δε ισχύει ιδιαίτερα για την περίπτωση της σχέσεως Ελλάδος και Ν.Α.Τ.Ο όπως και για την ποιότητα της συνδρομής του τελευταίου προς αποσόβηση της Τουρκικής Απειλής.

Συνεπώς, ούτε πολιτικώς σκόπιμο ούτε πρακτικώς εφικτό ούτε στρατιωτικώς λυσιτελές είναι για την Ελλάδα να εμμένει στην αναζήτηση, εκμαίευση, επιβολή ή διασφάλιση διεθνοδικαϊκών / νομικών «δικλείδων ασφαλείας» και θεωρητικών / κανονιστικών κατασκευών «εγγυήσεως» (της εδαφικής ακεραιότητός της, της άμεσης και αποτελεσματικής στρατιωτικής συνδρομής εκ μέρους των εταίρων της κ.λ.π.). Άλλωστε, και πέραν της ελληνικής εμπειρίας με το Ν.Α.Τ.Ο, η σχετικώς πιο πρόσφατη, αλλ' όχι λιγότερο προβληματική, εμπειρία εκ της συμμετοχής της χώρας μας στην Δ.Ε.Ε κατέδειξε ότι αυτή η στάση μας απέβη τελικώς λίαν αντιπαραγωγική, αφού, πέραν του ότι προξένησε

την συνήθη δυσφορία των Εταίρων, οδήγησε στην εξαίρεση της Ελλάδος – και μόνης αυτής εξ όλων των κρατών-πλήρων μελών – από τις πρόνοιες και διατάξεις περί αυτομάτου αμοιβαίας συνδρομής στα πλαίσια της συλλογικής αμύνης του Οργανισμού.

Οφείλουμε ως εκ τούτου να έχουμε πάντοτε κατά νου ότι, προκειμένου περί της Ελλάδος, η ενδεχόμενη αποτελεσματικότητα, επάρκεια και αξιοπιστία είτε της υφισταμένης Ευρω-Ατλαντικής είτε της υπό διαμόρφωση Ευρωπαϊκής Δομής Ασφαλείας θα εξαρτηθεί όχι πρωτίτως εκ των διεθνοδικαιϊκών/νομικών ρητρών περί πολιτικής αλληλεγγύης και στρατιωτικής συνδρομής, αλλά, κυρίως, από μείζονες στρατηγικούς και πολιτικούς όρους, ήτοι:

(α) το γεωπολιτικό τοπίο, εν γένει, και τον γεωστρατηγικό σχεδιασμό των Ναυτικών και Ηπειρωτικών Δυνάμεων, ειδικότερα,

(β) την σύγκλιση συμφερόντων και επιδιώξεων μεταξύ της Παγκοσμίου Δυνάμεως (και των δευτερευουσών Περιφερειακών Δυνάμεων που την συνεπικουρούν) και της Ελλάδος,

(γ) την σύγκλιση συμφερόντων και επιδιώξεων μεταξύ των βασικών συντελεστών του Ευρωπαϊκού Πόλου Διεθνούς Ισχύος (Ε.ΠΟ.Δ.Ι) και της Ελλάδος,

(δ) την πολιτική βούληση των προαναφερθέντων συντελεστών του Ε.ΠΟ.Δ.Ι. να καλύψουν, ή όχι, το περιλάλητο «capability gap» μεταξύ του ιδίου και του Υπερατλαντικού / Αγγλοσασωνικού Πόλου Διεθνούς Ισχύος – άρα και το έλλειμμα στρατιωτικών μέσων και στρατηγικής φιλοδοξίας της ΕΕ (Ε.ΠΟ.Δ.Ι.), και

(ε) την αμυντική ικανότητα και την εν γένει αξιοπιστία της Αμυντικής Πολιτικής της ίδιας της χώρας – και, συναφώς, την πολιτική βούληση των ιθυνόντων της να υπερασπισθούν την Εθνική Άμυνα και Ασφάλεια, με κάθε δυνατό τρόπο και μέσον. Ως προς το σημείο αυτό ο Σ. Χάντιγκτον είχε δίκαιο όταν έγραφε ότι: «It is still the man who shapes the office!»

Εκ των ανωτέρω (3.1. και 3.3.) συνάγεται ότι, στο σύγχρονο μεταδιπολικό μεταβατικό διεθνές σύστημα, το ακολουθητέο Δόγμα αναφορικώς προς την αποστολή των Ελληνικών Ε.Δ. κατατείνει προς το Γαλλικό αντίστοιχο, δηλ. στην διατήρηση ικανότητας προς Εθνική Άμυνα και Αποτροπή, με παράλληλη απόκτηση ικανότητας Προβολής Ισχύος.

Συνεπώς, ως προς το 3.1. (καθεαυτό αμυντικό σκέλος), ότι το ακολουθητέο Δόγμα οφείλει να λάβει διδάγματα από το αντίστοιχο του Ισραήλ το οποίο σημαίνει:

- **Ευέλικτη Άμυνα**, αντί της παρωχημένης - ήδη από του Μεσοπολέμου - Στατικής Αμύνης,
- **Διακλαδικότητα και Διαλειτουργικότητα**, αντί της επίσης παρωχημένης Διοικήσεως και Διεξαγωγής Επιχειρήσεων κατά Όπλα (Κλάδους),
- **Μεικτή Διοίκηση Στρατιωτικών Περιοχών** (στο ΓΕΕΘΑ του Ισραήλ μετέχουν όχι μόνον οι Αρχηγοί των Κλάδων αλλά και οι Διοικητές των Περιοχών),
- έμφαση στις **Ειδικές Δυνάμεις** και στις **Ταχוקίνητες Μονάδες** (μηχανοκίνητες / αερομεταφερόμενες),
- απόκτηση ικανότητας αμύνης σε **δύο μέτωπα επιχειρήσεων**.

Συνάγεται, ακόμη, ειδικότερα ως προς το σκέλος 3.3. (*Προβολή Ισχύος*) ότι το ακολουθητέο Δόγμα οφείλει να προσανατολισθεί προς εκείνο της Ισπανίας: Ταυτόχρονη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση όλων των Συντελεστών Εθνικής Ισχύος, με έμφαση στον *γεωπολιτικό / γλωσσοπληροφοριακό*.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, το Αμυντικό Δόγμα της χώρας δέον όπως κανοναρχείται με βάση το τετράπτυχο (i) Έγκαιρη Πρόληψη, (ii) Προβολή Ισχύος, (iii) Αξιοπίστη Αποτροπή, (iv) Αμυντικός Πόλεμος.

Μέχρι σήμερα το Αμυντικό Δόγμα της χώρας μας εστηρίζετο στην Αποτροπή – διακηρυκτικώς τουλάχιστον, διότι, στην πράξη, επιδείξαμε (σε δύο τουλάχιστον περιπτώσεις: 1974 και 1996) σχετική αδυναμία να λειτουργήσουμε ενεργητικά και να εδραιώσουμε σε ένα ευρύ φάσμα λοιπών κρατικών δρώντων την δέουσα αντίληψη σχετικά με τις προθέσεις μας και τις ικανότητες μας ως αξιοπίστου δρώντος του διεθνούς συστήματος και του περιφερειακού υποσυστήματος.

Επιδιώξαμε να αναπληρώσουμε αυτό το έλλειμμα αξιοπιστίας στο επίπεδο της προβολής της εθνικής μας ισχύος, επενδύοντας στην συμμετοχή μας σε διάφορους Διεθνείς Οργανισμούς και βασιζόμενοι στις επεμβατικές τους δυνατότητες ή /και ικανότητες, για την προστασία της Εθνικής Ασφαλείας.

Κατέστη, όμως, συντόμως αντιληπτό, ότι ουδείς άλλος ήταν διατεθειμένος να αναλάβει αυτήν την δέσμευση, παρ'εκτός και εξυπηρετούσε δικά του στρατηγικά συμφέροντα, και δη με σχετικά χαμηλό κόστος. Ακολουθώντας ανάλογες θεσμολατρικές αντιλήψεις η ελληνική εξωτερική και αμυντική πολιτική έφθασε στα Ύμια και στο φιάσκο των «S-300». Σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού η ενεργητική προσέγγιση της χώρας σε ζητήματα προβολής ισχύος πρέπει να επιδιωχθεί, εν σωφροσύνη, εάν και εφ' όσον υπάρχει η βούληση να διατηρηθούν οι αμυντικοί εξοπλισμοί της χώρας, ποιοτικώς και ποσοτικώς, σε επίπεδα συμβατά με τα οικονομικά μας δεδομένα αλλά και με την τεχνολογική και γνωσιολογική εξέλιξη της χώρας.

3.4. Εσωτερική Ασφάλεια/Ασφάλεια Ανθρώπινου και Οικολογικού Δυναμικού

Η Εσωτερική Ασφάλεια επανέρχεται σήμερα, στο ρευστό μεταδιπολικό διεθνές περιβάλλον, ολοένα και εντονότερα στο προσκήνιο, σε συνάρτηση πλέον με την δημογραφική απειλή. Η μαζική μετανάστευση απειλεί ευθέως την Εσωτερική Ασφάλεια των Κρατών με τους ακόλουθους τρόπους:

(α) εισαγωγή πάσης φύσεως εθνοπολιτισμικών («εθνοτικών»/«θρησκευτικών») διενέξεων και γεωπολιτισμικών αντιμαχιών, δυναμένων να κλιμακωθούν σε ευθείες και άμεσες απειλές κατά της Εθνικής Ασφαλείας (π.χ. τέλεση τρομοκρατικών ενεργειών),

(β) σταδιακή υπονόμευση της εθνικής και κοινωνικής συνοχής διά του σχηματισμού παραλλήλων κοινωνιών (γκετοποίηση) με συνέπειες την διάρρηξη του κοινωνικού ιστού, την ανατροπή κρισίμων για την Εθνική Ασφάλεια δημογραφικών ισορροπιών και την εμφάνιση, μακροπροθέσμως, εσωτερικών εθνοπολιτισμικών διενέξεων,

(γ) ανεξέλεγκτη και διαπλεκόμενη δράση στοιχείων της διεθνούς τρομοκρατίας των ναρκωτικών (narcoterrorism), της διεθνούς εμπορίας λευκής σαρκός και ανηλίκων και του εν γένει διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος²⁴,

(δ) εξασφάλιση κομβικών θέσεων στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική δομή της χώρας μέσω δικτύων επένδυσης κεφαλαίων, διαφθοράς του δημόσιου τομέα,

(ε) οικονομική και κοινωνική αποσταθεροποίηση της χώρας και χρηματοδότηση των επιχειρησιακών αναγκών οργανωμένων εγκληματικών ομάδων.

Καίτοι, βεβαίως, δεν ανήκει, κατ' αρχήν και κατ' αρχάς, στην σφαίρα αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης, η Πολιτική Εσωτερικής Ασφαλείας συναρτάται ευθέως με το Εθνικό Αμυντικό Δόγμα καθ' όσον αποσκοπεί στην αποσόβηση της υπονομεύσεως (subversion) της Εθνικής Ασφαλείας εκ των έσω²⁵ ή της διαβρώσεως (erosion) της, από τάσεις και μεταβολές κοινωνικής, οικονομικής, δημογραφικής και οικολογικής φύσεως, οι επιπτώσεις και παρενέργειες των οποίων εκδηλώνονται σε βάθος χρόνου²⁶. Η βελτίωση των όρων Εθνικής Ασφαλείας επιτυγχάνεται με την εδραίωση της Εθνικής Ενότητος μέσω μέτρων προστασίας του κοινωνικού ιστού και της δημογραφικής συνοχής καθώς και με την βελτίωση της οικονομικής καταστάσεως του Κράτους. Πόση σημασία έχει ο οικονομικός, ιδιαιτέρως, παράγων για την καλή και αποτελεσματική Αμυντική Πολιτική ενός Έθνους συνάγεται και από την ιστορική εμπειρία.

Από την φύση της η οικονομική και κοινωνική διάσταση της Εθνικής Ασφάλειας εμπειριέχει στον μέγιστο δυνατό βαθμό τον παράγοντα «αβεβαιότητα», η αντιμετώπιση της οποίας είναι δυνατή μέσω ενός μηχανισμού που εγγυάται στον μέγιστο δυνατό βαθμό την πρωτοβουλία και την προσαρμοστικότητα των αμυντικών μηχανισμών σε τέτοιου είδους ασύμμετρες εχθρικές στρατηγικές. Τα αποτελέσματα των λεγομένων «ασυμμέτρων» απειλών/επιθέσεων αποσκοπούν στην επίτευξη είτε κλιμακωτών είτε πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων στο εσωτερικό μέτωπο της χώρας, όπερ σημαίνει ότι η ασυμμετρία πρέπει να εκληφθεί όχι ως μεμονωμένη δράση αλλά ως στρατηγική που εφαρμόζεται συνειδητά προς επίτευξη συγκεκριμένων στόχων (την οποία εξυπηρετούν οι επιμέρους επιχειρήσεις ή επιθέσεις). Κατά συνέπεια, επιβάλλεται μία απάντηση επίσης σε επίπεδο στρατηγικής, π.χ. στο πλαίσιο του προτεινομένου εδώ Οργάνου Προλήψεως και Αντιμετωπίσεως Συμβατικών και Ασυμμέτρων Απειλών (Π.Α.Σ.Α.Α.).

Η ύπαρξη πληροφοριών σχετικά με τις νέες απειλές, καθώς και με τις ασύμμετρες στρατηγικές μέσω των οποίων αυτές εκφράζονται, δεν επαρκεί αφ' εαυτής, εφ' όσον η χώρα δεν διαθέτει μία ολοκληρωμένη και θεσμοποιημένη δυνατότητα να συλλέξει, επεξεργασθεί, εκτιμήσει και αξιοποιήσει αυτές τις πληροφορίες, πράγμα που θα απέβαινε επι-

24. Περί του διεθνούς εμπορίου ναρκωτικών ως απειλής για την Εθνική και Διεθνή Ασφάλεια πρβλ. Friesendorf, Cornelius, *Der internationale Drogenhandel als sicherheitspolitisches Risiko*, Forschungsberichte Internationale Politik, τόμος 27, Muenster, 2001. Επίσης: Κάτσιος, Σταύρος, *Η Γεωπολιτική του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Συστήματος*, Θεσσαλονίκη, 1998

25. Πρβλ. Huntington, Samuel P., *The Soldier and the State. The Theory and Politics of Civil-Military Relations*, 19th printing, Cambridge, Massachusetts / London, England, 2002, σελ. 2.

26. Η ελληνική μυθολογία προσφέρει τον καλύτερο παραλληλισμό για την αντιμετώπιση της ασύμμετρης εχθρικής στρατηγικής: Κατά την σύγκρουσή του με τον Ανταίο, ο Ηρακλής παραγνώρισε το γεγονός ότι μητέρα του Ανταίου ήταν η Γη. Έτσι, κάθε φορά που τον έρριχνε στο έδαφος, ο Ανταίος ανακτούσε τις δυνάμεις του. Στο τέλος, ο Ηρακλής τον νίκησε κρατώντας τον στον αέρα και αποκόπτοντάς τον από την πηγή της ισχύος του. Ομοίως, οι απειλές κατά της Εσωτερικής Ασφαλείας πρέπει να αποκόπτονται από την πηγή απ' όπου αντλούν την ισχύ τους.

ωφελεία πολλών υπηρεσιών (των Υπουργείων Εθνικής Αμύνης, Εξωτερικών, Δημοσίας Τάξεως, Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας κ.ο.κ.).

Ειδικώς μάλιστα ως προς τις οικονομικές πληροφορίες, θεωρούμε επιβεβλημένη την ίδρυση και λειτουργία μιας κεντρικής μονάδας συλλογής, επεξεργασίας και διακλαδικής αξιοποίησης των οικονομικών πληροφοριών, και τούτο θα μπορούσε να συμβεί στο πλαίσιο ενός επιχειρησιακού σχεδίου με την επωνυμία «Ανταίος». Το σχέδιο «ΑΝΤΑΙΟΣ» έχει ως πυρήνα του την Ε.Μ.Ο.Π. «Εθνική Μονάδα Οικονομικών Πληροφοριών» (National Financial Intelligence Unit / N.F.I.U.), η οποία προβλέπεται να δραστηριοποιηθεί στο πλαίσιο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας. Η Ε.Μ.Ο.Π. θα έχει ως αποστολή:

- Κατά μείζονα λόγο, την παροχή στρατηγικής πληροφορήσεως στα αρμόδια Κυβερνητικά Όργανα, σχετικώς προς την καταπολέμηση του Οργανωμένου Οικονομικού Εγκλήματος (και εν προκειμένω, ιδίως, του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος»).
- Την συνδρομή στον εντοπισμό και την άντληση διαφεύγουσας φορολογικής ύλης
- Την καταπολέμηση της διαφθοράς στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα
- Την εποπτεία και τον συντονισμό των αποδεκτών του Ν. 2331/1995 (χρηματοπιστωτικός τομέας, ελεύθεροι επαγγελματίες, εταιρείες κλπ.) και την αξιοποίηση των σχετικών αναφορών
- Την συνδρομή στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε επίπεδο χρηματοδοτήσεως των τρομοκρατικών οργανώσεων/ δικτύων
- Την ανάληψη ενός ρόλου παρατηρητηρίου για τις περιγραφείσες ασύμμετρες απειλές στο εγγύς ελληνικό γεωστρατηγικό περιβάλλον (Νοτιανατολική Ευρώπη, Τουρκία, Μέση Ανατολή), την συμβολή στην άσκηση μίας αποτελεσματικής ελληνικής Οικονομικής Διπλωματίας και την υποστήριξη της εθνικής στρατιωτικής συμμετοχής στις διεθνείς ειρηνευτικές αποστολές.
- Την ανάληψη ενός ρόλου συνδέσμου με τις ομοειδείς Υπηρεσίες/Μονάδες ξένων χωρών στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας κατά του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος.

Τα μέσα υλοποίησης της αποστολής της Ε.Μ.Ο.Π. οφείλουν να είναι:

- Η τυποποίηση της διαχείρισεως και διανομής πληροφοριών σχετικά με τις οικονομικές συναλλαγές σε εθνικό επίπεδο (αναφορές κλπ.),
- Η παροχή επιχειρησιακών πληροφοριών για την αντιμετώπιση του Οργανωμένου Οικονομικού Εγκλήματος
- Η εξειδικευμένη παροχή πληροφοριών και συντονιστικών υπηρεσιών στις Ελληνικές Κρατικές Υπηρεσίες (Οικονομικές, Τελωνειακές, Διοικητικές, Πληροφοριών κλπ.)

- Η δημοσίευση και προμήθεια προϊόντων τεχνολογίας στον τομέα των προαναφερθεισών πληροφοριών για λογαριασμό των Ελληνικών Κρατικών Υπηρεσιών (έντυπα, λογισμικό, κ.ο.κ.)
- Η παροχή δυνατότητας στους πολίτες να ενημερωθούν για τα φαινόμενα αλλά και να συνδράμουν στην συλλογή στοιχείων και πληροφοριών άμεσα μέσω μιας πλήρους και εύχρηστης ιστοσελίδας στο διαδίκτυο
- Η εθνική εκπροσώπηση και η συνεργασία με τις σχετικές μονάδες άλλων κρατών και διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς (ενδεικτικά βλ. F.A.T.F. του Ο.Ο.Σ.Α.)
- Η πρόταση τυχόν αναγκαίων νομοθετικών και κανονιστικών τροποποιήσεων και επιχειρησιακών προτεραιοτήτων.

Συνολικώς, η αποστολή μίας Ε.Μ.Ο.Π. (N.F.I.U.) ως εργαλείου στο πλαίσιο του προτεινομένου Οργάνου Προλήψεως και Αντιμετώπισης Συμβατικών και Ασυμμέτρων Απειλών (Π.Α.Σ.Α.Α.) έχει κατ'αρχήν οικονομικό περιεχόμενο και αντικείμενο ενασχόλησης, ενώ στη συνέχεια οφείλει να λειτουργεί και ως επιτελικό όργανο παροχής και διαχείρισης πληροφοριών και στοιχείων (Financial Intelligence Unit) σχετικών με την Τρομοκρατία, το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» και το Οργανωμένο Οικονομικό Έγκλημα, σε συνεργασία και με τις Υπηρεσίες της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

Το επιχειρησιακό σχέδιο «ΑΝΤΑΙΟΣ» μπορεί να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στο πλαίσιο λειτουργίας ενός συστήματος ικανού να προσφέρει στην Ελληνική Κυβέρνηση συνολική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα αλλά και των λοιπών τομέων της Οικονομίας, και δη σε επίπεδο συλλογής, αναλύσεως και αξιολογήσεως πληροφοριών οικονομικού περιεχομένου, με προφανή και πολλαπλά οφέλη για την ενίσχυση της Εσωτερικής Ασφαλείας (Homeland Security) αλλά και των δημοσίων εσόδων, καθώς επίσης και για την βελτίωση της εικόνας της Ελλάδος διεθνώς.

4. Προσδιορισμός εθνικο/εθνοτικο-κρατικών απειλών

Ο προσδιορισμός της Απειλής, παραμένει conditio sine qua non και λυδία λίθος οιασδήποτε Αμυντικής Πολιτικής και Στρατηγικής όπως και παντός Δόγματος. Στην περίπτωση της Ελλάδος, η πηγή της Απειλής παραμένει, διαχρονικώς υφιστάμενος, ο Τουρκικός Αναθεωρητισμός.

Ασχέτως πολιτειακών καθεστώτων, ιδεολογικών νομιμοποιήσεων, πολιτικών συγκυριών, περιστασιακής εξάρσεως ή υφέσεως του τουρκικού αναθεωρητισμού και πρόσκαιρης βελτιώσεως ή επιδεινώσεως του ατμοσφαιρικού κλίματος, ανεξαρτήτως των διαφαινόμενων ενίοτε καλών προθέσεων των κατά συγκυρίαν διαχειριστών στο θεσμικό εποικοδόμημα της γείτονος, και τέλος, ασχέτως και εις πείσμα της οιασδήποτε εκ μέρους μας ακολουθουμένης Πολιτικής Κατευνασμού (Appeasement Policy), *ένας αναθεωρητικής στοχεύσεως εθνικο-κρατικός δρών ο οποίος και ελέγχει τα Στενά (Τουρκία), υπό οιασδήποτε θεσμική μορφή, παραμένει, συνολικώς, από γεωπολιτικής, γεωοικονομικής, γεωστρατηγικής και γεωπολιτισμικής απόψεως, η βασική Απειλή κατά της Ναυτικής Δυνάμεως του Αρχιπελάγους (Ελλάς).*

Εις επίρρωσιν των ανωτέρω ως αναφερθεί και το (παράδοξο, ιστορικώς) γεγονός ότι, καίτοι υπογράψαμε την Συνθήκη της Λωζάνης ως ηττημένοι, έχουμε φθάσει εδώ και χρόνια στο σημείο να την υπερασπιζόμεθα σθεναρώς έναντι μιας αναθεωρητικής

Τουρκίας. Το παράδοξο έγκειται, εις το ότι, κατά κανόνα απαράβατο (και εύλογο), είναι τα ηττημένα κράτη εκείνα που επιδιώκουν, βιαίως ή διά ηπίας οδού, την αναθεώρηση των συνθηκών και του εδαφικού και διεθνοδικαιϊκού status που απορρέει εξ αυτών – κανόνας ισχύσας απαρεγκλίτως στην περίπτωση π.χ. του Αναθεωρητισμού του Μεσοπολέμου, είτε προκειμένου περί Μεγάλων Δυνάμεων (Γερμανία) είτε περί Μεσαίων (Ουγγαρία) είτε περί Μικρών Δυνάμεων (Βουλγαρία).

5. Αμυντική προπαρασκευή για το χειρότερο δυνατό σενάριο

Η αξιόπιστη αποτροπή και, εφ' όσον αυτή δεν αποδώσει, η επιτυχής άμυνα κατά της τουρκικής Απειλής οφείλει να παραμείνει το υπ' αριθμόν ένα μέλημα των ιθυνόντων της **Αμυντικής Πολιτικής και Στρατηγικής**, σε συνεργασία προς τους εντεταλμένους την **Πολιτική Εθνικής Συνοχής και Εσωτερικής Ασφαλείας**.

6. Συμφωνία – συμμετρία Στρατηγικών, Επιχειρησιακών και Τακτικών Σκοπών

Πρόκειται για κρίσιμη παράμετρο ενός Αμυντικού Δόγματος. Ενδεχομένη ασυμμετρία / ασυμφωνία στρατηγικών – επιχειρησιακών – τακτικών σκοπών δυνατόν να αποβεί επικίνδυνη ή και μοιραία για την έκβαση του πολέμου.

Π.χ., στην περίπτωση του Πολέμου του Γιομ Κυπούρ, το Ισραήλ, έχοντας υποστεί στρατηγική πανωλεθρία, ηττήθηκε και πολιτικώς, παρά το γεγονός ότι, στην δεύτερη φάση του πολέμου, είχε να επιδείξει αξιόλογα τακτικά-επιχειρησιακά κέρδη. Αντιστρόφως, η Αίγυπτος, καίτοι η θεαματική προέλαση έμελλε τελικώς να εξηλιχθεί πολύ διαφορετικά από ό,τι προμήνυαν οι επιτυχίες των πρώτων ημερών, εξήλθε πολιτικώς νικήτρια του πολέμου, διότι είχε και διετήρησε την στρατηγική εποπτεία. Ομοίως, οι Η.Π.Α υπέστησαν δεινή πολιτική ήττα στο Βιετνάμ λόγω βαρυτάτης κρίσεως Στρατηγικής (συμπεριλαμβανομένης και της διαβρώσεως του εσωτερικού μετώπου) - και καθ'ην στιγμήν σημείωναν σειρά τακτικών επιτυχιών σε διάφορα μέτωπα επιχειρήσεων!

7. Σύγχρονη Τεχνολογία και Πόλεμος

7.1. Τεχνολογία

Η τεχνολογική διάσταση της Εθνικής Άμυνας μιας χώρας, αφορά στην ικανότητα της χώρας αυτής να παράγει, να χρησιμοποιεί ή/και να τροποποιεί τεχνολογία με άμεση ή έμμεση αμυντική εφαρμογή σε όλους τους τομείς που απαιτούνται. Τελεί δε σε ευθεία συνάρτηση με τις δυνατότητες και τις αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας και του οικονομικού περιβάλλοντος στο εσωτερικό αυτής. Οι συγκροτημένες γνώσεις στα επιστημονικά πεδία των φυσικών επιστημών, των πληροφορικών συστημάτων όπως και των μεσογειακών και ευρωπαϊκών γλωσσών και πολιτισμών που θα έχουν οι απόφοιτοι των εθνικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, επιτρέπουν την απρόσκοπτη εισαγωγή και χρήση τεχνολογίας υψηλών απαιτήσεων στον αμυντικό τομέα, τόσο από πλευράς χρήστου, όσο και από πλευράς συντηρητού.

Επιπλέον, με τις δομές αυτές αυξάνεται και το διαθέσιμο δυναμικό της χώρας για την τροποποίηση της τεχνολογίας και την επακόλουθη αξιοποίησή της για την κάλυψη ιδιαιτέρων απαιτήσεων που τυχόν προκύπτουν από το επιχειρησιακό της δόγμα. Η ύπαρξη επαρκώς εξειδικευμένου αριθμού ατόμων εντός και εκτός Ενόπλων Δυνάμεων δημιουργεί και τις προϋποθέσεις για την υλοποίηση ενός ευρύτερου συστήματος Τε-

χνολογικής Ερεύνης και Αναπτύξεως, το οποίο θα επιτρέπει την παραγωγή πρωτότυπων εφαρμογών και μέσων, αποτελούντων στρατηγικό πλεονέκτημα, δοθέντος ότι θα πρόκειται για υλικό άγνωστο στους δυνητικούς αντιπάλους. Επίσης, η τεχνολογική υποδομή επιτρέπει την άριστη εκμετάλλευση των αντισταθμιστικών οφελών που περιγράφονται στα συμβόλαια αγοράς πολεμικού υλικού, και τα οποία οφέλη συχνά δεν υλοποιούνται ή υλοποιούνται κατά περιεργο και ανορθόδοξο τρόπο.

Στο πλαίσιο ενός Αμυντικού Δόγματος, και προκειμένου το Δόγμα να μην αντιμετωπίσει άμεσα προβλήματα εφαρμογής λόγω ελλείψεως τεχνολογικής υποδομής, απαιτείται η σαφής καταγραφή δυνατοτήτων σε όλους τους τομείς εντός και εκτός Ε.Δ., προκειμένου να σταθμισθούν οι μεσοπρόθεσμες δυνατότητες εφαρμογής εξοπλιστικών προγραμμάτων.

Συνεπώς, πρέπει να καταρτισθεί μια λεπτομερής Βάση Δεδομένων, εμπεριέχουσα όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και η οποία θα ενημερώνεται τακτικά, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί και μελλοντικώς ως γνώμονας προγραμματισμού.

Πρέπει, επιπλέον, να δημιουργηθεί και μια δεύτερη Βάση Δεδομένων, αισθητά μεγαλύτερη, η οποία θα χρησιμεύσει ως ερευνητικό εργαλείο, όπου θα καταγράφονται όλες οι πληροφορίες οι εντοπιζόμενες σε προσβάσιμες (ανοικτές) πηγές σχετικά με την τεχνολογική εξέλιξη στις αμυντικές εφαρμογές, παγκοσμίως. Αυτή η βάση θα επιτρέψει την άμεση αξιολόγηση απειλών στον ευρύτερο γεωπολιτικό χώρο της Ελλάδος, δεδομένου ότι επιτρέπει την ανάλυση διαφόρων σεναρίων και την πρόβλεψη, μεσοπρόθεσμως, όσον αφορά στο δυνητικό σκέλος ποικίλων συνδυασμών απειλών (threats) αλλά και κινδύνων (risks).

Το βουλευσιακό σκέλος αποτελεί παγίως, πεδίο ερεύνης των Υπηρεσιών Πληροφοριών κυρίως, ενώ, δευτερευόντως, είναι δυνατή η ενίσχυσή του μέσω μιας αναλόγου βάσεως δεδομένων. Αυτό επίσης προϋποθέτει την εξέταση της πληροφοριακής υποδομής του εκάστοτε κεντρικού θεσμικού κυβερνητικού οργάνου και την πιθανή τροποποίησή της, προκειμένου να επιτρέψει τεχνικά και διοικητικά την δημιουργία ειδικής υπηρεσίας με αυτά τα αντικείμενα εργασίας, τα οποία είναι εκτός των αρμοδιοτήτων των Επιτελείων. Δεν είναι τυχαίο ότι το Αμερικανικό Πεντάγωνο τροποποίησε εν μέρει τον οργανισμό του, προκειμένου να ιδρύσει τρεις ανάλογες υπηρεσίες, επιφορτισμένες με την εκπόνηση σεναρίων σε συνάρτηση και με τους ελληνικούς εξοπλισμούς. Ορισμένα εκ των προαναφερθέντων σεναρίων έχουν -σε διάφορες χρονικές περιόδους- χρησιμοποιηθεί ως μέσον ασκήσεως επιρροής επί της εξωτερικής μας πολιτικής.

Ως εκ τούτου, πέραν όλων των προηγούμενων που οφείλουν οπωσδήποτε να ληφθούν υπ' όψιν κατά την εκπόνηση ενός νέου Αμυντικού Δόγματος, πρέπει, περαιτέρω, να διερευνηθεί και η δυνατότητα συμπράξεως της χώρας μας σε κοινοπραξίες, σχετικά με εξοπλιστικά προγράμματα και προγράμματα υποδομής και Διοικητικής Μέριμνας (Δ.Μ.) και να καταστεί δυνατόν να ενσωματωθούν στο Νέο Εθνικό Αμυντικό Δόγμα λειτουργίες, οι οποίες θα κριθούν ως αξιόπιστες σε βάθος χρόνου και σε περιόδους κρίσεων.

Πρέπει να αποσαφηνισθούν οι αξιόπιστες λειτουργίες και αναλόγως να ενσωματωθούν - ή όχι - στο Αμυντικό Δόγμα. Ομοίως, πρέπει να διερευνηθεί και η αλυσίδα Δ.Μ. που αφορά στην υψηλή τεχνολογία, ούτως ώστε να είναι δυνατή η σύνταξη ενός αυτόνομου Δόγματος, στο τεχνολογικό πεδίο. Δεδομένου ότι το Ναυτικό και η Πολεμική Αεροπορία αποτελούν τους κατ' εξοχήν κλάδους που στηρίζονται στην υψηλή τεχνολογία, και

δεδομένου, επίσης, ότι τα θέατρα πιθανών επιχειρήσεων είναι κατ' εξοχήν αεροναυτικά, με συμμετοχή Ειδικών Δυνάμεων, είναι εύκολα κατανοητή η σπουδαιότητα των προαναφερθέντων για το νέο Δόγμα. Άρα, όχι μόνον πρέπει να διερευνηθεί η τεχνολογική διάσταση, αλλά και η σχέση της με το σύστημα Διοικητικής Μερίμνης, την εξωγενή της εξάρτηση και την εξάρτηση της από το σύστημα διανομής ενέργειας (κυρίως ηλεκτρικής) της χώρας. Ταυτοχρόνως πρέπει να ερευνηθεί ο βαθμός εξαρτήσεως των Ε.Δ. από συγκεκριμένα τεχνολογικά συστήματα αλλά και οι εναλλακτικές λύσεις, ούτως ώστε να είναι γνωστά τα όρια των συστημάτων σε περίοδο εντατικής χρήσεως, καθώς και η δυνατότητα ταχείας επισκευής των.

7.2. Πληροφορία και Πόλεμος

Επίσης πρέπει να διερευνηθεί στα πλαίσια του νέου Δόγματος η σχέση της ροής των πληροφοριών βάσει του ηυξημένου ρόλου των συστημάτων C4ISR και της συνεπακόλουθης αλλαγής των Δομών Πληροφοριών των Ε.Δ. Αυτό είναι απαραίτητο για δυο λόγους:

Πρώτον, για να εκσυγχρονισθεί ο τρόπος που στελεχώνονται και εκπαιδεύονται οι μονάδες που θα πρέπει να δημιουργηθούν ακριβώς για τον λόγο αυτό. Δεδομένου ότι υπάρχει στενότητα πόρων, οι ΕΔ δεν έχουν την πολυτέλεια να δημιουργήσουν το ανάλογο της National Security Agency και των κλαδικών δομών συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών των Η.Π.Α ή των άλλων μεγάλων ευρωπαϊκών χωρών. Συνεπώς, η προσφορότερη προς μελέτη μέθοδος, στο πλαίσιο ενός νέου μακρόπνοου Δόγματος Εθνικής Αμύνης, είναι η δημιουργία μιας κυψελοειδούς μορφής Υπηρεσίας, η οποία θα λειτουργεί ως υπόδειγμα κεντρικού πυρήνος, ικανής να παρέχει σε πραγματικό χρόνο ροή πληροφοριών στα διοικητικά κλιμάκια επί του πεδίου, χωρίς όμως να προσφέρει ορατά και εύκολα στοχεύσιμα σημεία κατάρρευσης.

Ο **δεύτερος λόγος** αφορά στην αλλαγή των δομών και του χαρακτήρα των δυνητικών απειλών, τις οποίες θα κληθεί να αντιμετωπίσει το νέο Δόγμα. Η αστάθεια που έχει προκληθεί στην ευρύτερη στρατηγική αλυσίδα της Ν/Α Μεσογείου δημιουργεί ένα προνομιακό πεδίο για την δράση συστημάτων υψηλής τεχνολογίας, ιδιαίτερα για τις Ε.Δ. Χωρίς να παραγνωρίζεται η σημαντική και αναντικατάστατη συνεισφορά του τομέα HUMINT (Human Intelligence), η πολιτική ευπάθεια του τομέα αυτού καθιστά επιτακτική την ανάγκη συλλογής πληροφοριών και με άλλα μέσα, τα οποία ωστόσο εκ της φύσεως της λειτουργίας των, καταργούν την παραδοσιακή δομή των συστημάτων πληροφοριών, και απαιτούν επιπλέον μια αρκετά εξελιγμένη –προκειμένου να περιορισθεί το κόστος- δικτύωση και χρήση. Τα ανωτέρω θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης, η οποία αποτελεί σημαντικότερο πωλώνα του οποιουδήποτε Αμυντικού Δόγματος.

Να σημειωθεί εδώ ότι το νέο στρατηγικό δόγμα των Η.Π.Α έχει επιφέρει γενικότερες μεταβολές στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται πλέον ο πληροφορικός πόλεμος και τον έχει στενότερα συνδέσει με την συλλογή και διαχείριση πληροφοριών μέσω συστημάτων C4. Είναι χρήσιμο να αναφερθούν εδώ οι βασικές αλλαγές που έγιναν στο αμερικανικό δόγμα, για να γίνει κατανοητό το εύρος των αναγκών των Ε.Δ. στον τομέα αυτόν. Συνοπτικά το νέο δόγμα των Η.Π.Α εισήγαγε τις εξής καινοτομίες:

- Διάλυση των μεγάλων και βαρέων μονάδων, και αντικατάστασή τους με ταχυκίνητες και εύκολες στην μεταφορά νέες μονάδες, με μικρά «παρακολουθήματα» Δ.Μ.
- Έμφαση στην αυτόνομη συλλογή πληροφοριών με κύριο ζητούμενο την ταχύτητα αναλύσεως και την ακρίβεια χωροθετήσεως των στόχων. Σκοπός είναι η επίτευξη καθολικής προστασίας των φιλιών δυνάμεων και η ταυτόχρονη απόλυτη έκθεση του εχθρού στο φίλιο πυρ.
- Επαναφορά των δογμάτων και περαιτέρω επεξεργασία των τακτικών συνδυασμένων οπλικών συστημάτων που είχαν αναπτυχθεί προς το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, προκειμένου να επιτευχθεί εκ νέου η άμεση και ακριβής συνεργασία Πυροβολικού, Πεζικού και Αεροπορίας η οποία και απώλεσθη, σε σημαντικό βαθμό, μετά τον Πόλεμο του Βιετνάμ.
- Αξιοποίηση του Ναυτικού για τη στενή υποστήριξη χερσαίων επιχειρήσεων, με έμφαση στη ακρίβεια των έμμεσων βολών και την ανάπτυξη συστημάτων πυροβολικού μακρού πλήγματος καθώς και συστημάτων ρουκετών με τερματική καθοδήγηση από εξωτερική πηγή. Αναλόγως τροποποιείται και το Δόγμα Υποβρυχιακού πολέμου, με μεγάλη έμφαση στην υποστήριξη των Ειδικών Δυνάμεων.
- Επικέντρωση στον όρο «κυριαρχία καθολικού φάσματος», που σηματοδοτεί ένα είδος πολέμου εντάσεως κεφαλαίου και τεχνολογίας, και όσο το δυνατόν πιο ρεαλιστική και εντατική εκπαίδευση.
- Έμφαση στη καταστροφή των συντελεστών ισχύος του αντιπάλου, συμπεριλαμβανομένων των βασικών του υποδομών ενέργειας, μεταφορών, και τηλεπικοινωνιών. Ο πόλεμος δηλαδή λαμβάνει και την διάσταση, κυρίως, οικονομικής ασκήσεως, που απαιτεί ευέλικτα οικονομικά εργαλεία και διαθέσιμη ρευστότητα.
- Έμφαση στη προστασία του εθνικού χώρου, σε βαθμό πρωτοφανή από το 1960, όταν οι τελευταίες Μοίρες Αεραμύνης των Η.Π.Α απεσώρθησαν και αντεκαταστάθησαν ευκαιριακά υπό της Εθνοφρουράς (εξαιρουμένης της Αλάσκας).
- Έμφαση στη χρήση μη επανδρωμένων μέσων κατά την έναρξη και κατά την διάρκεια ενός πολέμου με στόχο τη μείωση του οικονομικού αλλά και πολιτικού κόστους.
- Έμφαση στην αλλαγή της δομής πληροφοριών στο πολιτικό και στρατιωτικό πεδίο, με αναδιοργάνωση και αλλαγές ήδη υφισταμένων υπηρεσιών, καθώς και την δημιουργία ειδικού κλάδου στο αμερικανικό Πεντάγωνο με ειδικό υψηλόβαθμο Υπεύθυνο Προϊστάμενο.
- Έμφαση στη συστημική υφή του πολέμου, που μεταφράζεται σε πλήρη διασύνδεση όλων των παραμέτρων ισχύος του κράτους οι οποίες χρησιμοποιούνται στον πόλεμο αλλά και σε επιχειρήσεις επιβολής της ειρήνης. Κατά το αμερικανικό δόγμα ο συνδυασμός δικτυοκεντρικού πολέμου και διαλειτουργικότητας σημαίνει Συστημικό Πόλεμο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται στο πολιτισμικό επίπεδο αλλά και την ολοκληρωτική φύση του πολέμου.

- Επικράτηση άνευ αντιπάλου στην στρατιωτικοποίηση του Διαστήματος, με στόχο την πλήρη καταστροφή των οϊωνδήποτε μέσων του αντιπάλου, προκειμένου να επιτευχθεί η απόλυτη υπεροχή στον πληροφορικό και δικτυοκεντρικό πόλεμο. Κατά τον Αμερικανό ΥΕΘΑ Donald Rumsfeld, ο Διαστημικός Πόλεμος είναι αναπόφευκτος, αποτελεί δε το πεδίο στο οποίο οι Η.Π.Α δεν επρέπεται να συναντήσουν ισάξιο τους αντίπαλο.

7.2.1. Η μετεξέλιξη του πολέμου στην Μεταψυχροπολεμική Εποχή

Τα τελευταία χρόνια η Πολεμική Τεχνολογία εξελίσσεται με αλματώδεις ρυθμούς. Αυτή η εξέλιξη έχει επικρατήσει να αποδίδεται στην διεθνή βιβλιογραφία με τον όρο «Επανάσταση στις Στρατιωτικές Υποθέσεις» (R.M.A). Επίσης, στο πλαίσιο των γεωπολιτικών προκλήσεων του μεταψυχροπολεμικού κόσμου (αλλά και, εσχάτως, του «Πολέμου εναντίον της Τρομοκρατίας»), προέκυψε μία σειρά εντυπωσιακών αλλαγών ως προς την μεθοδολογία αλλά και την εν γένει φιλοσοφία του πολέμου.

Η σοβαρή μετεξέλιξη της μορφής αλλά και της φύσεως του πολέμου και της στρατιωτικής ισχύος γίνεται φανερή, πρωτίστως, στην περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών. Η ουσία της συνίσταται στο ότι το «πολεμικό εργαλείο» τείνει να γίνει περισσότερο πολυδιάστατο - και «φθηνότερο» - σε σχέση με το ψυχροπολεμικό αντίστοιχο. Δηλαδή να μπορεί να αντεπεξέρχεται σε πολύ περισσότερα είδη πολεμικών σεναρίων, καθώς και σε επιχειρήσεις εκτός του συμβατικού θεάτρου επιχειρήσεων (OOTW) και να το πράττει με μικρότερο κόστος.

Το κόστος των πολεμικών επιχειρήσεων μπορεί, εν πολλοίς, να αναλυθεί στους εξής τομείς:

- (i) Στο χρηματικό κόστος, που στοιχίζει η δημιουργία, η συντήρηση και η πολεμική αξιοποίηση μιας πολεμικής δύναμης.
- (ii) Στο «κόστος αίματος», δηλαδή στη δυνατότητα μιας πολεμικής δυνάμεως να επιχειρεί με όσο το δυνατόν μικρότερο αριθμό απωλειών στο προσωπικό της και στον άμαχο πληθυσμό, ή ακόμη και στις εχθρικές δυνάμεις, αν έτσι κριθεί απαραίτητο,
- (iii) Στο κόστος χρόνου, δηλαδή στην ικανότητα μιας πολεμικής δυνάμεως να αντεπεξέλθει γρήγορα σε μια γεωστρατηγική πρόκληση και να επιτύχει ταχεία νίκη.
- (iv) Στο «κόστος εξάρτησης», δηλαδή στην ικανότητα μιας πολεμικής δυνάμεως να επιχειρεί χωρίς να εξαρτάται από δυνάμεις ή διευκολύνσεις άλλων χωρών.

7.2.2. Πληροφοριοκεντρικός / Δικτυοκεντρικός Πόλεμος

Στο πλαίσιο ενός πολιτισμού «εντάσεως» πληροφορίας και δικτύων, όπως είναι ο σημερινός, βρίσκεται υπό ανάπτυξη και μια νέα μορφή δικτυοκεντρικού / πληροφοριοκεντρικού πολέμου.

Ο πληροφοριοκεντρικός πόλεμος, μεταξύ των άλλων, δίνει έμφαση στα πολυεπίπεδα συστήματα, όπως για παράδειγμα το αμερικανικό FCS (Future Combat System), τα οποία λειτουργούν ως «μαχητικές ενότητες» διαμέσου δικτυακής ενοποίησης, στους αισθητήρες, στη σύντηξη δεδομένων (data fusion), στις επικοινωνιακές ζεύξεις, στα πυ-

ρομαχικά προσβολής ακριβείας, στα συστήματα διασύνδεσης ανθρώπου – μηχανής (man – machine interface), στα μη επανδρωμένα οχήματα κ.λπ.

8. Ζήτημα «Επαγγελματικού Στρατού»

Για την ικανοποίηση των ανωτέρω απαιτήσεων, που τίθενται εκ των πραγμάτων, ένα νέο Εθνικό Αμυντικό Δόγμα πρέπει να εκπονηθεί με γνώμονα το είδος του στρατεύματος το οποίο τελικώς επιθυμεί να παρατάξει η χώρα μας για τις επόμενες δεκαετίες. Είναι σαφώς ζήτημα μείζονος πολιτικής επιλογής. Εκείνο το οποίο δεν έχει εισέτι αποσαφηνισθεί, είναι το νόημα του «επαγγελματικού στρατού».

Εκ της φύσεως του, ένας στρατός δεν αποτελεί επάγγελμα με την συμβατική έννοια του όρου καθ' όσον:

Δεν μπορεί να υπάρχει ωράριο σε επίπεδο οπλιτών, διότι τότε απλούστατα δεν υπάρχει στρατός.

Δεν μπορεί να θεωρείται επαγγελματικός ένας στρατός ο οποίος δεν εκπαιδεύεται σε όλα τα μέσα που διαθέτει, λόγω κόστους.

Δεν είναι επαγγελματικός ένας στρατός ο οποίος δεν διαθέτει στοιχειωδώς σύγχρονα μέσα διαβίωσης και ενδύσεως στους στρατιώτες όλων των βαθμίδων.

Δεν μπορεί να αποκαλείται επαγγελματικός ένας στρατός που αδυνατεί να εξασκήσει επαρκώς τα τεχνολογικά στοιχεία του λόγω ελλείψεως επαρκούς αριθμού εξομοιωτών συγχρόνων προδιαγραφών – και ενώ η διακλαδικότητα αποτελεί πλέον βασικό προαπαιτούμενο διεθνώς.

Εξ άλλου, χρήσιμο είναι να καταστεί σαφές το ακριβές νόημα του «επαγγελματισμού» και να διευκρινισθεί το πρότυπο που έχουμε κατά νουν όταν αναφερόμεθα σε επαγγελματικό στράτευμα. Το αμερικανικό πρότυπο αποτελεί μία εξαιρετικά πολυδάπανη λύση για τις δυνατότητες της χώρας μας. Το πλησιέστερο προς ημάς πρότυπο θα ήταν, ίσως, ένας προσεκτικός συνδυασμός του γαλλικού προτύπου (διάβαζε Λεγεώνα των Ξένων) και του λίαν επιτυχημένου της Σιγκαπούρης, όσον αφορά στην κινητοποίηση και, κυρίως, στην εκπαίδευση των εφέδρων (για το Εφεδρικό Στράτευμα, την Παλλαϊκή Άμυνα αλλά και την ώσμωση Πολιτικού και Στρατιωτικού Στοιχείου είναι ενδιαφέρουσα επίσης η μελέτη του σουηδικού και του ελβετικού προτύπου).

Επιπλέον, πρέπει να συνυπολογισθεί ότι το ποσοστό επαγγελματιών οφείλει να είναι διαφορετικό για την κάλυψη των αναγκών χρήσεως όπλων υψηλής τεχνολογίας, εν συγκρίσει προς εκείνο που απαιτείται για την χρήση των λοιπών όπλων. Πάντως, η παντελής εξάλειψη του μαζικού –εκ κληρωτών– στρατού είναι αδύνατη, όχι μόνον διότι το τεχνολογικό κόστος είναι επαχθέστατο για τα ελληνικά δεδομένα αλλά και από πολιτικοψυχολογικής απόψεως. Όπως έχει καταδειχθεί, από τον Πλάτωνα μέχρι τον Μακιαβέλλι, ένας πλήρως επαγγελματικός στρατός γρήγορα αποξενώνεται από τις αξίες που οδηγούν και συνέχουν έναν Εθνικό Στρατό, και καταλήγει συν τω χρόνω μηχανισμός με κατώτερα όρια ηθικής αντοχής. Τούτο μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα επικίνδυνο σε σοβαρές και παρατεταμένες κρίσεις.

Μέχρι σήμερα η Ελλάδα παρέτασε έναν στρατό κληρωτών/εφέδρων, ελλιπώς εκπαιδευμένων, κακώς εξοπλισμένων, βασιζόμενο σε ένα Αμυντικό Δόγμα με έμφαση στην Ανελαστική Άμυνα, το οποίο θεωρούσε ότι οι βασικές υποδομές της χώρας θα ήταν διαθέσιμες εξ αρχής και επί ικανό χρονικό διάστημα, μη λαμβάνοντας υπόψη την οικο-

νομική κλιμάκωση μιας ενδεχομένης κρίσεως (η και πολέμου), το οποίο, όμως, αποτελεί το μείζον πολιτικό πρόβλημα για μία Κυβέρνηση. Είναι προφανές ότι ένα Αμυντικό Δόγμα δεν δύναται να τροποποιείται οσάκις τα οικονομικά δεδομένα αλλάζουν (δεδομένου μάλιστα ότι αυτό στην Ελλάδα αποτελεί οδυνηρό μεν, αλλά σύνηθες φαινόμενο). Επιβάλλεται, συνεπώς, να είναι εκ των προτέρων γνωστές και οι ύστατες δυνατότητες και αντοχές του κράτους και της κοινωνίας στον τομέα αυτόν, αλλά και το φάσμα θυσιών που είναι διατεθειμένα να υποστούν – Κυβέρνηση και Λαός – προς επίτευξη μειζόνων εθνικών ωφελημάτων ή αποσόβηση ανηκέστων εθνικών ζημιών. Είναι σαφές ότι πρόκειται για πολιτικές αποφάσεις αφορώσες στον σκληρό πυρήνα του Εθνικού Αμυντικού Δόγματος, οι οποίες δεν μπορούν να θεωρούνται δεδομένες - και πάντως, οφείλουν να ληφθούν.

Ο συνδυασμός Οικονομίας, Τεχνολογίας, και Πολιτικής Βουλήσεως θα θέσει τις βάσεις αντοχής του Νέου Δόγματος. Οποιαδήποτε αλλαγή προκύψει, θα κριθεί από τα τρία αυτά στοιχεία.

Με γνώμονα τα ανωτέρω εκτεθέντα, οφείλει να ελεγχθεί εάν οι Ε.Δ. που απαιτούνται μελλοντικώς θα είναι επαγγελματικές και, κατ' επέκταση, να ορισθεί το είδος των επαγγελματιών που χρειάζονται για να τις επανδρώσουν, καθώς και να αποφασισθεί εάν θα ενσωματώσουν την Προβολή Ισχύος στην δράση τους, αναδεικνύοντάς την μάλιστα σε βασική παράμετρο της λειτουργίας τους, ή όχι. Επιπλέον, χρήζει διερευνήσεως ο βαθμός και ο ρυθμός με τον οποίο δύναται το μελλοντικό στράτευμα να ενσωματώνει υψηλή τεχνολογία με κριτήριο τις υφιστάμενες δυνατότητες λόγω εμπύχου δυναμικού (και των επιλογών που η ποιότητα του δυναμικού αυτού προσφέρει) καθώς και λόγω του κόστους υποδομής στην διάρκεια ζωής ενός τεχνολογικού συστήματος.

Επί τη βάσει της παρούσης μελέτης είναι δυνατόν να διαμορφωθεί ένα Δόγμα Εκπαιδεύσεως των Ε.Δ., μακράς πνοής, το οποίο, με την σειρά του, θα καταστήσει δυνατή μία ευρύτερη ποικιλία επιλογών όσον αφορά στην προσαρμοστικότητα του Αμυντικού Δόγματος σε απρόβλεπτες εξελίξεις. Υφισταμένων των συμβατικών υποχρεώσεων της Ελλάδος όπως απορρέουν εκ της συμμετοχής της στο Ν.Α.Τ.Ο – αλλά και στην υπό διαμόρφωσιν αμυντική ταυτότητα της Ε.Ε. (Ε.Π.Α.Α.) – και δεδομένου ότι δεν υπάρχει η πολυτέλεια διαθέσεων ικανού αριθμού δυνάμεων σε δύο ή και περισσότερα διεθνή όργανα (πολλώ δε μάλλον καθ' όσον πρέπει να υπηρετηθούν και οι εθνικές αμυντικές προτεραιότητες), το Δόγμα πρέπει να δώσει την ενδεδειγμένη απάντηση στο ζήτημα του τρόπου επιλογής και εκπαιδεύσεως του προσωπικού και συγκροτήσεως των μονάδων, αλλά και, κυρίως, στο ουσιώδες ζήτημα της υπάρξεως περιορισμένων μέσων και πόρων. Εν προκειμένω, οφείλει να είναι αυτονόητη η έμφαση στην χρήση των Ειδικών Δυνάμεων – και ως μέσου κυρίας συνεισφοράς της Ελλάδος σε (οριοθετημένο και περιορισμένο) φάσμα διεθνών αποστολών. Παραλλήλως, τα σημαντικά συστήματα πολλαπλασιασμού ισχύος (π.χ. υπάμενα ραντάρ) δέον όπως διατηρούνται εντός των εθνικών γεωγραφικών ορίων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα είναι δυνατή η ελληνική συμμετοχή σε διεθνείς αποστολές με περιορισμένο πολιτικό κόστος, χωρίς να κατακερματίζονται οι υπάρχουσες δυνάμεις, επιτρέποντας την συγκέντρωση σε περιοχές αμιγώς ελληνικού ενδιαφέροντος – και, δι' αυτού του τρόπου, παρέχοντας στην Κυβέρνηση την δυνατότητα να εκπληρώσει απωτέρους εθνικούς πολιτικούς σκοπούς. Άλλωστε, εξακολουθεί να ισχύει η κλασική διαπίστωση ότι ο πόλεμος είναι η συνέχιση της πολιτικής δι' άλλων μέσων (Carl von Clausewitz).

9. Διάταξη των Σχέσεων Πολιτικών και Στρατιωτικών Ιθυόντων

Πρόκειται περί βασικής πτυχής της Αμυντικής Πολιτικής ενός Έθνους, κατά τον Huntington. Ζητούμενο παραμένει πάντοτε, επί του θεσμικού πεδίου, «η ανάπτυξη ενός συστήματος Πολιτικο-Στρατιωτικών Σχέσεων το οποίο θα μεγιστοποιεί την στρατιωτική ασφάλεια του Έθνους επιφέροντας ταυτοχρόνως την ελαχίστη δυνατή θυσία άλλων κοινωνικών αξιών». Για τον σκοπό αυτό απαιτείται η εκπόνηση ενός «καταλλήλως ισορροπημένου υποδείγματος σχέσεων Πολιτικών και Στρατιωτικών ιθυόντων»²⁷. Και τούτο, διότι έχει ιστορικά διαπιστωθεί ότι Έθνη τα οποία αναπτύσσουν ένα καταλλήλως ισορροπημένο υπόδειγμα σχέσεων Πολιτικών και Στρατιωτικών ιθυόντων διαθέτουν μείζον συγκριτικό πλεονέκτημα κατά την προσπάθειά τους να απαντήσουν στο δίλημμα ασφαλείας που αντιμετωπίζουν. Αντιθέτως, Έθνη που δεν επέτυχαν να εξεύρουν την κατάλληλη ισορροπία σπαταλούν τις Δυνάμεις τους και εκτίθενται σε απρόβλεπτους κινδύνους.

Στην εποχή μας, και προκειμένου τουλάχιστον περί προηγμένων Δυτικών πλουραλιστικών σχηματισμών Αριστοτελικο-Ρωμαίο-Ιουδαιοχριστιανικού τύπου, το ζητούμενο δεν είναι, πλέον, η καθιέρωση του δημοκρατικού / κοινοβουλευτικού ελέγχου επί των Ε.Δ., αλλά η διασφάλιση της μη καταχρήσεως των Ε.Δ. (πολύτιμο δημόσιο αγαθό του έθνους και του λαού) από ομάδες οργανωμένων συμφερόντων (πολιτικών, γνωμηγητόρων κλπ) οι οποίοι, υπό την σημαία διαφόρων πολιτικών θεολογιών (Μετα-Νεωτερικός / Μετα-Εθνικός Προοδευτισμός, Ουμανιταρισμός κ.ο.κ), επιχειρούν ή θα επιχειρούν ολοένα και συχνότερα να παρασύρουν τις Ε.Δ. και τους Πολιτικούς και Στρατιωτικούς Ιθυόντες σε τυχодиωκτικές και εν τέλει λίαν επιβλαβείς για τα Εθνικά Συμφέροντα δραστηριότητες.

Δ. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ Ε.Α.Δ.

Οι προϋποθέσεις λειτουργικότητας, και άρα αποτελεσματικότητας, ενός Εθνικού Αμυντικού Δόγματος είναι οι ακόλουθες:

Δ.1. Το Ε.Α.Δ. πρέπει να απηχεί την σαφή ανάλυση του δυναμικού προτύπου του γεωπολιτικού περιβάλλοντος της χώρας μας, στο πλαίσιο του γεωπολιτικού Υποσυστήματος της, όπως και στον προσδιορισμό των ορίων του γεωγραφικού Συστήματος και Υπερσυστήματός της με όρους i) αμυντικούς ii) οικονομικούς, iii) πολιτικούς και iv) πολιτισμικούς/γλωσσοπληροφορικούς.

Δ.1.1. Πρέπει να θεραπεύει τους εξής δύο κυρίους τομείς αξιοποίησεως της γλωσσικής πληροφορίας εν καιρώ ειρήνης αλλά και στο θέατρο των επιχειρήσεων:

Δ.1.1.α. Υπό κοινωνιογλωσσολογικό πρίσμα

- Απαραίτητη θεωρείται η διαχρονική καταγραφή της γλωσσικής συμπεριφοράς των τουρκοφώνων Ελλήνων πολιτών της Θράκης, αναλόγως της επικοινωνιακής περιστάσεως (καθημερινή επικοινωνία, συναλλαγές, επαφές με το Δημόσιο, εκπαίδευση) και αντιπαραβολή, με χρήση καταλλήλων υπολογιστικών εργαλείων γλωσσικής αναλύσεως, της εν λόγω γλωσσικής συμπεριφοράς, με συγκεκριμένες πράξεις γλωσσικού ηγεμονισμού εκ μέρους της Άγκυρας (Μ.Μ.Ε, δημόσιες εκδηλώσεις, κ.λπ.).

27. Πρβλ. Huntington, ένθ. ανωτ., σελ. 2.

- Το αυτό ακριβώς για εθνο-πολιτισμικά μορφώματα (εθνο-γλωσσικά / εθνο-θρησκευτικά μειονοτικά προπλάσματα) που αναπτύσσονται εντός της χώρας μας, ως αποτέλεσμα της οικονομικής μεταναστεύσεως και λαθρομεταναστεύσεως.

Δ.1.1.β. Υπό στρατιωτικό-πληροφοριακό πρίσμα

Κρίνονται επίσης απαραίτητες οι κατωτέρω δράσεις:

- Η συστηματική συγκέντρωση γλωσσικού (κειμενικού) υλικού ημετέρου εθνικού ενδιαφέροντος από επλεγμένες πηγές των αντιπάλων ή εχθρικών διακειμένων εθνικών δρώντων ή εστιών ασυμμέτρων απειλών (Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, Δελτία Τύπου φορέων του Δημοσίου Τομέως, προκηρύξεις κ.ο.κ.) και ταξινόμησή του σε δομημένες βάσεις γλωσσικού υλικού σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια θεματικής / αξιολογικής καταγραφής.
- Η συγκέντρωση πληροφοριακού υλικού (κρυπτογραφημένου ή μη) και ενσωμάτωσή του σε βάσεις δεδομένων γλωσσικού υλικού, σε συνδυασμό με τη χρήση εργαλείων υπολογιστικής γλωσσολογίας (στατιστικής αναλύσεως στην συχνότητα της χρήσεως λεξημάτων, απομόνωση λέξεων-κλειδιών σε κειμενικό περιβάλλον, κ.ο.κ.) και διασύνδεση του εν λόγω πληροφοριακού υλικού με τα δίκτυα εγκαίρου πληροφόρησης σε επιτελικό επίπεδο.

Δ.2. Πρέπει (το ΕΑΔ) να στοχεύει στον σχεδιασμό και την χάραξη του πλαισίου ασφαλείας του κράτους και των πολιτών του έναντι εξωτερικών απειλών συμβατικής στρατιωτικής μορφής, είτε αυτές οι απειλές είναι άμεσες είτε έμμεσες.

Δ.3. Πρέπει να αναπτύξει προστατευτικό πλέγμα ασφαλείας στο εσωτερικό του Εθνικού Χώρου έναντι πάσης φύσεως ασύμμετρης απειλής.

Δ.4. Πρέπει να είναι σε θέση να εγγυάται την γεωγραφική ακεραιότητα του εθνικού χώρου.

Δ.5. Πρέπει να εγγυηθεί την παροχή, ικανής και συμβατής με τα γεωπολιτικά δεδομένα, βοήθειας σε χώρες με τις οποίες έχουν συναφθεί ανάλογες συνθήκες, εκ των οποίων απορρέουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις.

Δ.6. Πρέπει να προστατεύει τα ουσιώδη συμφέροντα της χώρας όταν αυτά υφίστανται ένοπλη απειλή και εφόσον αυτή δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα άλλων συλλογικών οργανισμών ασφαλείας.

Δ.7. Πρέπει να μπορεί να συντονίζει το σύνολο των ικανοτήτων της χώρας (αμυντικών, οικονομικών, πολιτικών και πολιτισμικών) σε περιόδους πόλεμου, και άρα να έχει αναπτύξει ανάλογες παρεμβατικές ικανότητες σε θεσμούς και υλικές υποδομές.

Δ.8. Πρέπει σαφώς να περιγράφει τα όρια μιας απειλής, που θα προκαλούν την άμεση και πλήρη απάντηση [immediate and full response] με όλα τα διαθέσιμα μέσα εκ μέρους του κράτους.

Δ.9. Πρέπει να καθιστά εφικτό τον μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό (force planning εικοσαετίας) με βάση συγκεκριμένες στρατηγικές ανάγκες και την εξέλιξη αυτών.

Ε. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ Ε.Α.Δ.

Για να είναι δυνατή η συνέχεια, η συνάφεια και η στιβαρή συγκρότηση του πλέγματος όλων των ανωτέρω στόχων καθώς και η εξυπηρέτησή τους απαιτούνται:

- (i) ένα **Όργανο Διαρκούς Γεωστρατηγικού Ελέγχου** (Γεωστρατηγικό Παρατηρητήριο / ΓΕ.ΠΑ) και
- (ii) ένα **Όργανο Προλήψεως και Αντιμετώπισης Συμβατικών και Ασυμμέτρων Απειλών** (Π.Α.Σ.Α.Α.)

Τα όργανα αυτά θα ήτο δυνατόν να λειτουργούν στο πλαίσιο του Ινστιτούτου Αμυντικών Αναλύσεων, το οποίο θα πρέπει συνεπώς, αναβαθμιζόμενο επί της ουσίας, να μετονομασθεί σε Ινστιτούτο Γεωπολιτικών και Γεωστρατηγικών Αναλύσεων. Το ΓΕ.ΠΑ θα συλλέγει, θα ταξινομεί, θα αξιολογεί, θα διαβαθμίζει θα συνθέτει και θα προωθεί προς τον ΥΕΘΑ, τον ΥΠΕΞ και τον Πρωθυπουργό όλα εκείνα τα στοιχεία (αμυντικά, οικονομικά, πολιτικά και πολιτισμικά) που συνθέτουν την γεωστρατηγική εικόνα της Λεκάνης της Μεσογείου και την θέση της χώρας μας σε αυτήν. Το πρότυπο της λειτουργίας του θα μπορούσε να αναζητηθεί στο αναβαθμισθέν, διεθνούς περιωπής, Ισπανικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Σπουδών (Instituto Espanol de Estudios Estratégicos), το Παρατηρητήριο Ερευνών για την Πολιτική Ασφαλείας και την Ανάλυση Συγκρούσεων της Πολυτεχνικής Σχολής της Ζυρίχης (Forschungsstelle für Sicherheitspolitik und Konfliktanalyse / ETH-Zürich), το Γαλλικό Ίδρυμα Στρατηγικών Ερευνών (FRS) ή το Ινστιτούτο Μελετών Ζητημάτων Ασφαλείας το οποίο κληροδοτήθηκε από την ΔΕΕ στην ΕΕ (Institute for Security Studies).

Τα προαναφερθέντα Όργανα θα πρέπει να ευρίσκονται σε στενή συνεργασία με τους τομείς Στρατιωτικών Πληροφοριών του Γ.Ε.ΕΘ.Α και τις αντίστοιχες Διευθύνσεις της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών.

Επίσης, το ΓΕ.ΠΑ. και το ΔΙ.ΣΥ.Α.Κ. θα πρέπει να συνδέονται με το Δίκτυο C4ISR²⁸, ήτοι: Command, Control, Communication. (τις τρεις βασικές αισθήσεις όλων των επιτελείων ανεξαρτήτως επιπέδου σχηματισμού) + Computing, Intelligence, Surveillance, Reconnaissance. Η αναγνώριση έχει συνήθως διττό ρόλο και μπορεί να διεξαχθεί με ποικίλα μέσα (από το Διάστημα έως τους γυμνούς οφθαλμούς κάθε στρατιώτη). Ωστόσο, η σύντηξη πληροφοριών (intelligence fusion), δηλαδή ο αποτελεσματικός συσχετισμός όλων των πληροφοριών από όλες τις πηγές, είναι εκτός των δυνατοτήτων των ΕΔ αυτή την στιγμή, ενώ θα έπρεπε να επιδιωχθεί εντόνως το αντίθετο. Λαμπρό παράδειγμα οι πυρκαγιές το καλοκαίρι και η σύγχυση που αυτές προκαλούν λόγω ελλείψε-

28. Υπολογιστές για γρήγορη αξιολόγηση και καταγραφή όλων των πληροφοριών και την εκπόνηση σεναρίων αντίδρασης στο ελάχιστο δυνατό χρονικό διάστημα. Πρόκειται για πληροφορίες -κυρίως- τακτικού ενδιαφέροντος οι οποίες μπορούν άμεσα να χρησιμοποιηθούν από τα επιτελεία για την διεξαγωγή επιχειρήσεων. Εδώ νοσεί η αλυσίδα πληροφοριών στην Ελλάδα διότι η διάκριση τακτικών και στρατηγικών πληροφοριών είναι νεφελώδης. Συνήθως η ΕΥΠ θα έδινε στρατηγικές πληροφορίες στις ΕΔ, και μικτές στα λοιπά πολιτικά όργανα. Όμως η έλλειψη τεχνολογικής υποδομής εκ μέρους των ΕΔ κάνει ευδιάκριτη την σχέση αυτή, με παραδειγματικό κόστος στην περίπτωση των Ιμιών.

ως ικανών πηγών παροχής και συνθέσεως πληροφοριών, αλλά και το πρόσφατο μπλακ-άουτ, που, ειρήσθω εν παρόδω, κατέδειξε και την ανάγκη να εγκύψουμε στο ζήτημα της Ενεργειακής Ασφαλείας της χώρας σε στρατηγικό και τακτικό επίπεδο – και ειδικότερα, στο κατά πόσον θα είναι διαθέσιμα στις ΕΔ βασικά δίκτυα υποδομών σε περιόδους κρίσεων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εκ των ανωτέρω εκτεθέντων προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα – οδηγοί για την έρευνα που απαιτείται προτού διατυπωθεί το νέο Αμυντικό Δόγμα της Ελλάδος.

Πρώτον, το Δόγμα συμπυκνώνει και συνάμα κωδικοποιεί την συνισταμένη των διαστάσεων ισχύος της χώρας. Κατά συνέπεια, και προκειμένου αυτό να ανθέξει στον χρόνο, προαπαιτείται σαφής γνώση των διαστάσεων αυτών.

Δεύτερον, είναι αναγκαίο να γνωρίζει ο ερευνητής την πολιτική βούληση σχετικά με τα εθνικά συμφέροντα, ζωτικά, μείζονα/ουσιώδη και ήσσονα. Υπό κανονικές συνθήκες, τούτο θα ήταν απλούστατο, καθ' όσον θα αρκούσε η ανάγνωση του Δόγματος Εθνικής Ασφαλείας της χώρας. Δεδομένου, όμως, ότι τέτοιο δόγμα ουδέποτε διατυπώθηκε στην Ελλάδα, ο αναλυτής οφείλει να διερευνήσει και διακριβώσει ποια συμφέροντα αξιολογούνται ως τέτοια από την Πολιτική Ηγεσία της χώρας, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι ο προσδιορισμός των εθνικών συμφερόντων δεν προκύπτει αυτοδικαίως, αλλ' είναι έργο των πολιτικών ιθυνόντων, εξαρτώμενο από ποικίλους ενδοσυστημικούς παράγοντες, ιδίως προκειμένου περί συγχρόνων πλουραλιστικών σχηματισμών Αριστοτελικο-Ρωμαιο-Ιουδαιοχριστιανικής υφής.

Τρίτον, πρέπει να αποσαφηνισθεί τι νοείται ως επαγγελματικός στρατός.

Τέταρτον, χρειάζεται αναδιοργάνωση ή /και αλλαγή του τομέα C3, ούτως ώστε να προστεθεί ο τομέας πληροφορικής, καθώς και ένα πλήρες δίκτυο ISR με δημιουργία ενός ιστού προσαρμοσμένου στις ελληνικές ανάγκες και δυνατότητες, τόσο τις τεχνολογικές όπως ορίσθηκαν προηγουμένως, όσο και τις οικονομικές. Ο συγκεκριμένος COTS (commercial off the shelf) και εξειδικευμένων εφαρμογών αποτελεί το κρίσιμο στοιχείο, ενώ η ανάπτυξη λογισμικού είναι η βάση για οποιαδήποτε αυτάρκεια στο μέλλον.

Πέμπτον, είναι απαραίτητο να προβλεφθούν βασικές γεωστρατηγικές παράμετροι και με την μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια. Κατά συνέπεια απαιτείται η ανάλυση των κινήσεων ορισμένων βασικών παικτών στην διεθνή σκηνή, με βάση τα δεδομένα που υπάρχουν διαθέσιμα ήδη από τις ελευθέρως προσβάσιμες πηγές.

Έκτον, αξιοποιώντας όσα είναι γνωστά ή μπορούν να υπολογισθούν βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών, σκόπιμο είναι να αναλυθεί η στρατηγική συγκεκριμένων χωρών (Η.Π.Α, Γαλλία, Ο.Δ. Γερμανίας, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ιταλία, Ολλανδία, Σουηδία, Ισραήλ, Ρωσική Ομοσπονδία, Κίνα, Ινδία, Β. Κορέα, Ιαπωνία) στον στρατιωτικό τομέα, δοθέντος ότι οι χώρες αυτές αποτελούν, άλλες περισσότερο και άλλες λιγότερο, οδηγούς της τεχνολογικής εξελίξεως και συνεπώς του νέου είδους πολέμου που αναπτύσσεται θεωρητικά και πρακτικά παγκοσμίως και θα μας επηρεάσει ολοένα και περισσότερο στο μέλλον, άμεσα ή έμμεσα.

Εβδομον, πρέπει να υπάρξει πρόνοια στο Δόγμα για πιθανή μελλοντική ίδρυση ενός Οργάνου κατά το πρότυπο του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας των Η.Π.Α. (NSC).

Ένα ανάλογο θεσμοθετημένο Όργανο θα αποτρέψει μία εξέλιξη λίαν αρνητική, πλην όμως μη δυναμένη να αποκλεισθεί, στην ελληνική πραγματικότητα: δηλαδή την – σε βραχύ χρονικό διάστημα – εν μέρει ή και εν όλω μεταβολή του Δόγματος και, άρα, και την αναδιαμόρφωση των στρατηγικών επιλογών που βασίζονται επί αυτού και απορρέουν εξ αυτού, πράγμα το οποίο και σύγχυση θα προξενήσει και πολλά και σοβαρά πρακτικά προβλήματα (καθώς θα ευρίσκονται εν εξέλιξει προγράμματα δαπανηρά και χρονοβόρα). Όμως, η οικονομία μέσω και δυνάμεων πρέπει να αποτελεί στρατηγικό διακύβευμα για την χώρα, διότι επιτρέπει την γρήγορη προσαρμογή σε ριζικές μεταβολές, εάν και όταν αυτές επέλθουν, χωρίς να διαταράσσει σοβαρώς την οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Κλασικό παράδειγμα αποτελεί το «σοκ» που υπέστη το Ισραήλ όταν αναγκάστηκε να καταπολεμήσει την Ιντιφάντα. Στην περίπτωση της Ελλάδος, η οικονομία δυνάμεων μεταφράζεται τόσο σε υλικά μέσα όσο και σε έμπυχο δυναμικό.

Ογδοον, το νέο δόγμα οφείλει να λάβει υπόψη του τις κοινωνιολογικές και οικονομικές μεταβολές που επέρχονται στην χώρα και οι οποίες αναμένεται να καταστούν εμφανέστερες, προϊόντος του χρόνου. Παρ' ότι κάθε Δόγμα δεν είναι αιώνιο - και τείνει να αναδιαμορφώνεται συν τω χρόνω – καλόν είναι να πράξουμε κατά τρόπον ώστε ο πυρήνας και οι θεμελιώδεις κατευθύνσεις του να μη χρήζουν μεταβολής στο ορατό μέλλον. Επομένως, είναι απαραίτητο να ενσωματωθεί και αυτή η κρίσιμη παράμετρος, που αφορά το χαρακτηριζόμενο και ως «εσωτερικό μέτωπο». Εξ άλλου, πληρουμένης αυτής της προϋποθέσεως, και η εθνική αυτοπεποίθηση ενισχύεται αλλά και προς τα έξω μπορεί να ασκηθεί αποτελεσματικότερα Ψυχολογικός Πόλεμος.

Ένατον, ενδεικνύται η ίδρυση Εθνικών Μονάδων Συλλογής, Διαχειρίσεως και Αξιοποιήσεως Πληροφοριών και, συνακολούθως, η χρήση Βάσεως Δεδομένων πραγματικού ή οιονει πραγματικού χρόνου, η οποία θα επιτρέπει την συνεχή αξιολόγηση δυνατοτήτων και πιθανών εσωτερικών και εξωτερικών απειλών, προκειμένου να καταστεί δυνατή η προσαρμογή επί μέρους στοιχείων του Δόγματος σε μεσοπρόθεσμες μεταβολές, προτού, όμως, οι μεταβολές αυτές επέλθουν. Στην ουσία πρόκειται για μια μορφή άσκησης πολιτικής η οποία λειτουργεί στα πλαίσια της Αποτροπής. Ενώ δεν αποτελεί μέρος του σκληρού πυρήνα του Δόγματος από πρακτικής απόψεως, είναι μέρος του από πλευράς θεωρητικής προσεγγίσεως. Δηλαδή, ενώ δεν μεταβάλλει τον στρατιωτικό σχεδιασμό και την ανάπτυξη συγκεκριμένου φάσματος ικανοτήτων, αποτρέπει, μέσω των ανακοινωσίμων ή υποθετικών σεναρίων, άλλους (τρίτους) από επιλογές, τα αποτελέσματα των οποίων, ειδάλλως θα έπρεπε να αντιμετωπίσουμε υπό πραγματικούς όρους. Πρόκειται για εξαιρετικά λεπτό ψυχολογικό παίγνιο, το οποίο εδράζεται στην αξιοπιστία των μελετών που έχουν ανακοινωθεί και γνωστοποιηθεί στον αντίπαλο, και κατά συνέπεια στην υπόθεση στην οποία προβαίνει ο τελευταίος και σε σχέση με μελέτες ή σενάρια, την ύπαρξη των οποίων να μην δεν γνωρίζει αλλά υποθέτει ως δεδομένη.

Δέκατον, χρειάζεται τακτική αλληλοενημέρωση και αυτοματοποιημένη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων κλιμακίων της Κυβερνήσεως, προκειμένου να είναι αξιόπιστη η τρέχουσα εικόνα ικανοτήτων και απομειωτών ισχύος.

Εν κατακλείδι, η σχεδίαση και εκπόνηση ενός νέου Εθνικού Αμυντικού Δόγματος αποτελεί, καθ' εαυτήν, μία σοβαρή θεωρητική και αναλυτική άσκηση, δεδομένου ότι, αφ' ενός μεν, δεν υφίσταται μέχρι σήμερα ολοκληρωμένη και καταγεγραμμένη Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας, αφ' ετέρου δε, η θεσμική μνήμη και, κατά συνέπεια, η αυτογνωσία του Ελληνικού Κράτους είναι περιορισμένη, όπως άλλωστε μαρτυρούν, κατά και

ρούς, οι ίδιες οι Υπηρεσίες του (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, Γενικό Λογιστήριο κ.ο.κ).
Και η εν λόγω άσκηση απαιτεί την γόνιμη σύμπραξη διαφορετικών ειδικοτήτων προ
της διατυπώσεως μιας τελικής προτάσεως.